

Uluslararası

maarif

Yıl 5 ■ Sayı 15 ■ Nisan-Mayıs-Haziran 2024

Dergisi

Eğitimde Akreditasyon

GEORGE H. EDWARDS:
“Akreditasyon süreci
değişimi yönetmektir.”

DOÇ.DR. ARMAĞAN ATEŞKAN
Uluslararası K-12 Eğitiminde
Akreditasyon

DOÇ.DR. AYHAN ÖZ
Yükseköğretimde
Akreditasyon

Senin desteđin olmasa,
Kızılay da olmaz.

KIZILAY #SENSİZOLMAZ

Desteđinin verdiği gle,
her gün ihtiyaç sahiplerinin yanındayız.
Biz iyiliğini, senin adına yaymak için varız.

TÜRKİYE MAARİF
VAKFI

Eğitime değer!

Türkiye Maarif Vakfı

E-posta: iletisim@turkiyemaarif.org | **Tel.:** +90 216 323 35 35

www.turkiyemaarif.org   tmaarifvakfi

DOSYA

EĞİTİMDE Akreditasyon

S.26

20 / Eğitimde Akreditasyon
Büşra Buluş

22 / George H. Edwards: "Akreditasyon süreci en iyi uygulamalar için değişimi yönetmektir."
Dr. Ümmühan Zeynep Bilgili

26 / Uluslararası K-12 Eğitiminde Akreditasyon Süreci, Faydaları ve Sorunlar
Doç. Dr. Armağan Ateşkan

32 / Yükseköğretimde Akreditasyon
Doç. Dr. Ayhan Öz

38 / Yabancı Dil Eğitiminde Kalite ve Akreditasyon
Mehtap Güven Çoban

44 / Eğitimde İyi Uygulamalar: Abitur Eğitim Modeli
Metin Kuş

50 / Bir Başarı Hikâyesi: Değişimin Yolu Akreditasyon
Mithat Tekçam

SUNUŞ

04 / EĞİTİMDE KALİTE STANDARTLARI VE AKREDİTASYON
Prof. Dr. Birol Akgün

EĞİTİM GÜNDEMİ

- 05 /** İsrail Gazze'de Eğitim Altyapısını Yok Ediyor
- 06 /** Sudan'da 5 Milyon Çocuk Okula Gidemiyor
- 06 /** NASA'dan Ayrıldı ODTÜ'de Ders Vermeye Başladı
- 07 /** Sınav Kaygısını Azaltmak İçin Çocuğunuza Kulak Verin
- 08 /** Balkanlarda Türk Edebiyatı Tarihi Kitabı Arnavutluk'ta Tanıtıldı
- 11 /** Avustralya Maarif Okulları'ndan Anadolu Sevgisi Müzikali
- 11 /** Çocuklar Yapay Zeka'yı Öğrenmeli
- 12 /** OECD araştırdı: 2024'te Eğitim Sistemlerinin Önceliği 'Dijitalleşme' Olacak
- 14 /** Atatürk'ü Anlamak İçin Okunması Gerek Bir Eser Atatürk Entelektüel Biyografisi

III. İstanbul Eğitim Zirvesi'nin Ardından

Teknoloji Eleştirel Düşüncüyü Baltalıyor mu? YA DA BİRİLERİNİN KUKLASI MISINIZ?

Yaptığımız deneyde çocuklara bir tür imajla meydan okuyoruz ve onlara "Birilerinin kuklası mısınız?" diye soruyoruz. "Bu araçlar sizi farkında olmadığınız şekillerde yönetiyor ve yönlendiriyor mu?"

Gelecek İçin Okul Tasarımları

Yeni teknolojilere ve pedagojik uygulamalara uyum sağlamak için çevik ve etkili düzeyde esnekliğe sahip, belki de henüz hayal bile edilmeyen kapsayıcı alanlar tasarlırsak, okul binaları güçlü bir bütünlüğe ve dayanıklılığa sahip olacak ve sürdürülebilir geleceğin teminatı olacaktır.

Son Yüzyılda Türkiye'de Eğitimin Gelişiminin Anayasal Temelleri

Türkiye'deki gelişmelere bakıldığında eğitim ve öğretime ilişkin hak ve sorumluluklar 19. yüzyılın ortalarından itibaren yeniden anayasa metinlerine giderek artan bir biçimde kendini göstermeye başlamıştır.

İÇİNDEKİLER

Yıl: 5, Sayı: 15

Nisan-Mayıs-Haziran 2024

RAPOR

Çocuklara Yönelik
Beklentiler:
Parçalanmış Bir Dünyada
İşbirliği
S.10

Uluslararası
maarif
Dergisi

İmtiyaz Sahibi

**Türkiye Maarif Vakfı Adına
Prof. Dr. Birol Akgün**

Genel Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Cihad Demirli

Selim Cerrah

Prof. Dr. Mehmet Özkan

Prof. Dr. Semih Aktekin

Prof. Dr. M. Akif Kireççi

Prof. Dr. Zarife Seçer

Yayın Kurulu

Dr. Hasan Taşçı

Mahmut Mustafa Özdil

Mustafa Çaltılı

Ahmet Türkben

Dr. Halime Kökçe

Doç. Dr. Ridvan Elmas

Doç. Dr. Yusuf Alpaydın

Dr. Metin Çelik

Ali Çiçek

Sait Karahasan

Ahmet Yavuz

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Bekir Bilgili

bbilgili@turkiyemaarif.org

Editör

Firdevs Kapusizoğlu

fkapusizoglu@turkiyemaarif.org

Fotoğraf

Zekeriya Güneş

Tasarım

Ahmet Said Çelik

Yönetim Adresi

Altunzade Mah.

Ord. Prof. Dr. Fahrettin

Kerim Gökay Cad.

No: 22

Üsküdar - İstanbul

0 216 323 35 35

www.maarifdergisi.com

instagram.com/maarifdergisi

facebook.com/MaarifDergisi

twitter.com/MaarifDergisi

ISSN 2717-9222

Baskı ve Cilt

Soylu Matbaa Yay.

Kirt. San. Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mahallesi

Litros Yolu Sokak 2/ZC23

Zeytinburnu/İstanbul

0212 544 34 34

Dergide yer verilen yazıların bütün sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazıların yayını ve her türlü telif hakkı Uluslararası Maarif Dergisi'ne aittir. Makale gönderen yazarlar bu durumu baştan kabul etmiş sayılırlar. Dergide yayınlanan yazılardan kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

ÜLKELER VE KÜLTÜRLER

Muhteşem Doğası ve Zengin Kültürüyle Sıradışı Bir Ülke: **Venezuela**

Hayatın karmaşıklığında, umut bu ülkede hep bir çıkış yolu sunar. **s.80**

ÖZEL DOSYA

86 / Dünya Çocuklarına Açık Bilet: Kütüphaneler **Dr. Firdevs Kapusizoğlu**

PORTRE

Alev Alatlı:

Kişiliğimin temelini içtenlik oluşturursun istiyorum

*Düşünce ve edebiyat dünyamızın önemli isimlerinden Alev Alatlı geçtiğimiz şubat ayında 79 yaşında aramızdan ayrıldı. Alatlı Türkiye'ye bakıp dünyayı, dünyaya bakıp Türkiye'yi okudu hep. Geride Türkiye için çırpınan bir anne hassasiyetiyle kaleme aldığı nasihatlerini bıraktı. **s.80***

RÖPORTAJ/CENGİZ SAMSUN

Cengiz Samsun: Karagöz'ün öncelikli gayesi eğlendirmektir, kıssadan hissenizi almak size kalmış.

*Geleneksel sahne sanatlarımız denildiğinde aklımıza ilk olarak Karagöz ve kukla gelir. UNESCO Somut Olmayan Kültür Mirası Taşıyıcısı ünvanına sahip Cengiz Samsun, ülkemizin bu alanda en önemli sanatçılarından biri. Cengiz Samsun'la bir hayalin peşinde, hayal perdesiyle biçimlenen ve devam yolculuğu hakkında konuştuk. **s.90***

KÜLTÜR SANAT

Bir Modern Zaman Prometheus'u Oppenheimer **s.98**

Aysu Kardeş

EĞİTİM TARİHİ

102 / Üniversite Reformu ve Yabancı Öğretim Üyeleri **Bekir Bilgili**

MAARİF SÖZLÜĞÜ

110 / Rektör, Tarih, Andragoji, Dolap, Oyun kelimelerinin kökeni **Eyyup Bostancı**

Uluslararası Maarif Dergisi'nin onbeşinci sayısı, "Eğitimde Akreditasyon" dosyasıyla okurlarıyla buluşuyor.

EĞİTİMDE KALİTE STANDARTLARI VE AKREDİTASYON

On beşinci sayımızla ve yine eğitim dünyasını ilgilendiren çok önemli bir dosyayla siz değerli okurlarımızla buluşmaktan dolayı mutluyuz. Bu sayımızın dosya konusunu akreditasyon olarak belirledik. Eğitimin uluslararasılaşması ve küreselleşme eğitim sistemlerinin uluslararası geçerliliğini zorunlu hâle getiriyor. Bu konuda eğitim kurumları ve sistemlerinin uluslararası kabul gören akreditasyon kurumları tarafından değerlendirilmesi ve onaylanması hem eğitim sistemlerinin kalite standartlarının yükselmesi hem de küresel geçerlilik açısından büyük önem arz ediyor.

Akreditasyon Türkiye Maarif Vakfı tarafından ciddiyetle ele alınan konuların başında geliyor. Vakıf olarak uzunca bir süredir Uluslararası Maarif Programı (IM) adını verdiğimiz bir sistem üzerinde çalışıyoruz. Türkiye yüzölçümünde dünyada ilk beş okul zinciri arasında yer alan maarif okullarının Uluslararası Maarif programıyla eğitimde özgün bir model ortaya koymak adına yürüttüğü çabanın çok anlamlı olduğunu düşünüyoruz.

Dünya ölçeğinde köklü eğitim kurumlarının akreditasyon konusuna özel bir önem atfettiklerini görüyoruz. Cambridge ve IB gibi uluslararası akreditasyon kuruluşları bu alanda yaygın bir ağ kurmuş durumdadırlar. Biz de uluslararası alana hitap edecek bir uluslararası müfredat geliştirmek için güçlü bir eğitim AR-GE'si kurduk ve bu çalışmalarımızın ürünlerini şimdiden almaya başladık. Okul öncesi eğitimden başlayıp lise sona kadar olan bütün kademelerde kendimize özgü bu programın içeriğini dolduracak şekilde ders materyalleri hazırlıyor, öğrenen profili hedefleri ortaya koyuyor, programın hayata geçirilmesinde ana aktör olan öğretmenlerin yararlanacağı rehber kitaplar hazırlıyoruz. Bu arada dünyada akreditasyon alanında yapılan çalışmaları, iyi uygulama örneklerini yakından takip ediyor, farklı tecrübelerden yararlanmanın bu alandaki çalışmalarımız için ilham verici olduğuna inanıyoruz.

Bu sayımızda farklı düzeyde, uluslararası akreditasyon kurumlarının çalışmalarını da dikkate alan bir dosyayla okurlarımızın dikkatini akreditasyon konusuna çekmeyi amaçlıyoruz. Eğitim sistemleri ve kalite standartlarının büyük bir dönüşüm geçirdiği günümüz dünyasında akreditasyon alanında yapılan çalışmalara bir katkımız olması dileğiyle iyi okumalar diliyorum.

Prof. Dr. Birol Akgün

Türkiye Maarif Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı

Eğitimin uluslararasılaşması ve küreselleşme eğitim sistemlerinin uluslararası geçerliliğini zorunlu hâle getiriyor. Bu konuda eğitim kurumları ve sistemlerinin uluslararası kabul gören akreditasyon kurumları tarafından değerlendirilmesi ve onaylanması hem eğitim sistemlerinin kalite standartlarının yükselmesi hem de küresel geçerlilik açısından büyük önem arz ediyor.

İsrail Gazze'de Eğitim Altyapısını Yok Ediyor

Filistin Savaşına Karşı Bilim Adamlarından Abdel Razzaq Takriti, Gazze'de "Filistin eğitiminin tamamen yok edildiğini" söylüyor.

Takriti ve dünyanın dört bir yanından meslektaşları, İsrail'in Filistin eğitimini kasıtlı olarak yok etmesi için kullandıkları terim olan, süregelen "eğitim katliamı" hakkında farkındalığı artırmayı ve durdurmayı amaçlayan Filistin Savaşına Karşı Akademisyenler (SAWP) adlı bir grubun üyesi.

ABD'deki Rice Üniversitesi'nde tarih doçenti ve Arap-Amerikan Eğitim Vakfı Arap Çalışmaları Başkanı Takriti, yıkımı "Filistin eğitiminin

tamamen yok edilmesi" olarak nitelendiriyor.

SAWP bulgularına göre İsrail, 7 Ekim 2023'ten bu yana bölgedeki 11 üniversitenin tamamını bombaladı. Bu bombalamalar yaklaşık 90.000 Filistinli öğrencinin üniversite eğitimine devam edememesine neden oldu. Yaklaşık 370 okul hasar gördü veya yıkıldı; 620.000'den fazla öğrenci okulsuz kaldı. SAWP verilerine göre İsrail saldırılarında 231 eğitimci ve akademisyen öldürüldü, en az 707 kişi de yaralandı.

Ölen öğrenci sayısı en az 4 bin 237 olurken, 7 bin 800'den fazlası da yaralandı.

Sekiz özel kütüphane ve dört üniversite kütüphanesi de hasar gördü veya yok edildi. Grup, tüm bunların, ilk kez Oxford Üniversitesi'nde savaş hukuku uzmanı olan Filistinli Profesör Karma Nabulsi tarafından ortaya atılan **skolastisid** tanımına uyduğunu söylüyor. Terim, Latince okul anlamına gelen '**schola**' ön eki ile öldürme anlamına gelen Latince son ek '**cide**'nin birleşiminden oluşuyor.

TÜRKİYE'DE KADIN AKADEMİSYEN ORANI, OECD ORTALAMASININ ÜSTÜNDE

Yükseköğretim Kurulu (YÖK), Türkiye'deki yüzde 46,4'e yükselen kadın akademisyen oranının, OECD ülkelerindeki yüzde 43 ortalamasının üstünde yer aldığını bildirdi. YÖK'ten, Bilimde Kadın ve Kız Çocukları Uluslararası Günü dolayısıyla yapılan açıklamada, yükseköğretimdeki 7 milyon 503 bin 181 öğrenciden 3 milyon 879 bin 512'sinin kızlardan, 3 milyon 623 bin 669'unun erkeklerden oluştuğu aktarıldı.

Açıklamada, Türkiye'deki üniversitelerde 97 bin 291'i erkek, 84 bin 207'si kadın toplam 181 bin 498 öğretim elemanı bulunduğu belirtildi. Böylece kadın akademisyenlerin oranının yüzde 46,4'e yükseldiği, bu oran ile Türkiye'nin, Avrupa ve OECD ülkelerindeki yüzde 43 olan kadın akademisyen ortalamasının üstünde yer aldığı bildirildi.

Açıklamada, kadın akademisyenlerin oransal olarak en yüksek olduğu alanın sağlık bilimleri olduğu, bu alanda görev yapan kadın akademisyenlerin sayısının erkekleri geride bıraktığı aktarıldı.

Sudan'da 5 Milyon Çocuk Okula Gidemiyor

Sudan'da on aydır devam eden çatışmalar nedeniyle, yaklaşık 14 milyon çocuk acil insani desteğe ihtiyaç duyuyor.

Sudan şu anda dünyadaki en büyük çocuk yerinden edilme kriziyle karşı karşıya. 4 milyon çocuk güvenlik, yiyecek, barınak ve sağlık hizmeti arayışıyla şiddetin yoğun yaşandığı bölgelerden kaçıyor. Bu çocukların çoğu yine Sudan'da daha güvenli olduğunu düşündükleri alanlara sığınıyorlar. Krizin bir sonucu olarak, özellikle okul çağındaki 5 milyon çocuğun okula gidemediği aktif çatışma bölgelerinde milyonlarca

savunmasız çocuğun eğitime erişiminin engellendiği bildiriliyor. Çocukların güvende olması gereken yerler (evler, okullar ve

hastaneler) sürekli olarak saldırılara maruz kalıyor ve bu saldırıların kısa vadede sonlanabileceğine dair bir emare de görünmüyor.

Kaynak: Unicef

NASA'dan Ayrıldı ODTÜ'de Ders Vermeye Başladı

NASA'dan ayrılıp Türkiye'ye dönen Dr. Umut Yıldız, ODTÜ'de "uzay teknolojileri" konusunda dersler vermeye başladı. Gelen yoğun talep üzerine seçmeli dersin öğrenci kontenjanı artırıldı. Umut Yıldız, ODTÜ'deki ilk dersinin ardından yaptığı

açıklamada, Türkiye'ye döndükten sonra ODTÜ Fizik Bölümünden teklif aldığını, bunun üzerine

Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) üniversiteler dışında çalışan doktora derecesine sahip araştırmacılara ilişkin

ek-46 adı verilen düzenleme kapsamında ders vermeye başladığını söyledi.

Yıldız, üniversite öğrencilerinin sadece derse girip çıkmalarının yanında kulüplerde farklı projeleri hayata geçirmelerini yıllardır önerdiğini ifade etti. Öğrencilerin kendi inisiyatifleri ile projelerde çalışıp bir şeyler yaptığında bir fark ortaya koyacaklarını vurgulayan Yıldız, "ODTÜ'de pek çok öğrenci kulübü var, bu kulüplere zaman içerisinde elimden gelen desteği vermeyi çok isterim." dedi.

Sınav Kaygısını Azaltmak İçin Çocuğunuza Kulak Verin

Üniversite ve lise sınavlarının yaklaştığı şu günlerde çocuklar kadar veliler de stres yaşıyor. Kaygıyı azaltmak için çocuklarınızı iyi dinleyin. Konuşurken göz teması kurun, sorular sorun, bedensel hareketlerini izleyin

1 GÖZ TEMASI KURMA

Çocuğunuzla konuşurken göz teması kurmak, onun söylediklerine gerçekten odaklandığınızı ve ilgilendiğinizi gösterir.

Göz teması kurmak, iletişimi güçlendirir ve çocuğunuzun kendini daha rahat hissetmesini sağlar.

2 SORULAR SORMA

Çocuğunuzun söylediklerini anladığınızı ve derinlemesine dinlediğinizi göstermek için ona sorular sorun. Bu, onun düşüncelerini ve duygularını daha fazla açıklamasını teşvik eder ve iletişimi derinleştirir.

3 EMPATİ GÖSTERME

Çocuğunuzun duygularını anladığınızı ve onun bakış açısını takdir ettiğinizi göstermek için empati gösterin. Onun duygularını anlamaya çalışın ve bu duyguları doğrulayın.

4 AKTİF DİNLEME

Çocuğunuzla konuşurken sürekli olarak cevap vermek yerine, sadece onu dinleyin.

Konuşurken onu kesmeyin ve sözlerini bitirmesine izin verin. Ardından, onun söylediklerini kendi ifadelerinizle tekrar ederek doğru anladığınızı gösterin.

5 BEDENSEL İŞARETLER

Çocuğunuzun size anlatırken veya konuşurken gösterdiği bedensel işaretlere dikkat edin. Örneğin, beden dilini, yüz ifadelerini ve ses tonunu izleyin.

6 AÇIK UÇLU SORULAR SORMA

Çocuğunuzla iletişim kurarken, ona açık uçlu sorular sorarak daha derinlemesine düşünmesini ve duygularını ifade etmesini sağlayın.

Açık uçlu sorular, çocuğunuzun sadece evet veya hayır cevapları vermek yerine düşüncelerini daha geniş bir şekilde ifade etmesine olanak tanır.

Kaynak: <https://www.sabah.com.tr/egitim/sinav-kaygisi-cocugunuzu-dinlemekle-geciyor-6872693>

Balkanlarda Türk Edebiyatı Tarihi Kitabı Arnavutluk'ta Tanıtıldı

Arnavutluk'ta, Türkiye Maarif Vakfına bağlı Tiran New York Üniversitesi'nin (UNYT) yayınevi olan UNYT Press ve UNYT Balkan Araştırmaları Merkezi tarafından "Balkanlar'da Türk Edebiyatı Tarihi" kitabının tanıtımı yapıldı.

Prof. Dr. Mustafa İsen ve Prof. Dr. Tuba Durmuş tarafından kaleme alınan kitabın tanıtımına Türkiye'nin Tiran Büyükelçiliğiyle ülkedeki Türk kurum ve kuruluşların temsilcileri, araştırmacılar ve öğrenciler katıldı.

Türkiye Maarif Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Türkben, burada yaptığı konuşmada, kurum olarak 67 ülkede faaliyet gösterdiklerini, Türkiye'nin eğitimde uluslararası alanda dünyaya açılan kapısı olarak çalışmalarını yürüttüklerini söyledi. Bu faaliyetin kendileri için "özel ve birçik" olan UNYT'de düzenlenmesini kıymetli bulduğunu dile getiren Türkben, Balkanların Türkiye için birçok alanda birliktelik bağlamında

çok kıymetli bir coğrafya olduğunu vurguladı.

Türkiye'nin Tiran Büyükelçiliği Eğitim Müşaviri Metin Bulut da çok önemli bir girişimin parçası olmaktan memnuniyet duyduğunu dile getirdi. Bulut, "Bu güzel eser gönül coğrafyamız için de ciddi bir bütünleşme vesilesi yaratacaktır. Hem kamu diplomasiimize hem buradaki gönül coğrafyasında olan

faaliyetlerimize çok ciddi bir katkı sunduğunuzu, çok ciddi bir hizmette bulunduğunuzu özellikle vurgulamak isterim." diye konuştu. UNYT Balkan Araştırmaları Merkezi Temsilcisi Doç. Dr. Lindita Khanari Latifi ise Balkanlar'ın zengin kültürel ve edebiyat tarihine sahip bir yer olduğunu, Türk edebiyatının da bu tarihin içinde yer aldığını kaydetti. Kitapta yazarların Türk edebiyatının Balkanlar'daki yolculuğunu dikkatle ortaya çıkarıp analiz ettiklerini aktaran Latifi, "Yazarlar, arşiv kaynaklarını kullanarak Balkanlar'daki Türk edebiyatı tarihine yeni bir boyut ve daha kapsamlı bir genel bakış getiriyorlar." değerlendirmesinde bulundu.

2.2.2024
Hasan

'UZAY'I YAZIP RESMEDECEKLER

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile Türkiye Uzay Ajansı (TUA) iş birliğiyle ortaokullar arasında "Sıradaki Astronot Ben Olmalıyım, O İş Bende" konulu kompozisyon yarışması ile ilkokullar arasında "Türkiye'nin İlk Uzay Yolculuğu" temalı resim yarışması düzenleniyor.

12 Şubat'ta başlayacak başvurular, 20 Mart'ta sona erdi. Astronomi, astrofizik, uzay bilimi gibi dallarda önemli keşiflere imkân sağlayan ve yeni teknolojilerin geliştirilmesine katkıda bulunan uzay araştırmalarının önemine dikkat çekilecek yarışmanın ödül töreni 23 Nisan haftasında TUA'da düzenlenecek. Birincilere dizüstü bilgisayar, ikincilere tablet, üçüncülere de akıllı saat hediye edilecek.

İlk 400 Üniversiteye Doğrudan Denklik

YÖK'ten yapılan açıklamada, yurt dışında yükseköğrenim görmek isteyenleri ilgilendirenler hakkında yapılan düzenlemeye göre, "Sıralamalarda ilk 400'de olan üniversitelerden mezun olanlara doğrudan denklik verilecek, ilk 1000'de yer alanlardan mezun olanlara YKS'ye girme şartı olmayacağı" ifade edildi.

Buna göre, YÖK tarafından kabul edilen üç uluslararası yükseköğretim derecelendirme kuruluşunda ilk 400'de yer alan yükseköğretim kurumlarının tıp, diş hekimliği, eczacılık ve hukuk programları dahil olmak üzere bütün programlarından mezun olanlar doğrudan denklik alabilecek.

Aynı derecelendirme kuruluşlarında ilk 1000'de yer alan üniversiteler için başarı şartı aranan bölümler dahil olmak üzere bütün alanlarda, önceden olduğu gibi denklik müracaatı yapılacak ancak YKS'ye girme zorunluluğu aranmayacak.

İlk 1000'de olan üniversitelerin tıp, diş hekimliği, eczacılık ve hukuk programlarından mezun olanlar denklik için müracaat ede-

cek ve başvuruları daha önce olduğu gibi transkriptlerine göre bireysel olarak incelenerek karar verilecek. İlk 1000'de yar alma-

yan üniversitelerin tıp, diş hekimliği, eczacılık ve hukuk programlarını bitirenlerin YKS'ye girme ve başarı şartını yerine getirme zorunluluğu devam edecek.

İlk 1000'de yer almayan bir üniversitenin tıp, diş hekimliği, eczacılık ve hukuk programlarından mezun olanlar YKS'ye girecek, ilgili programın YKS'deki başarı sıralaması şartını sağlamışlarsa denklik müracaatları kabul edilecek ve transkriptleri dikkate alınarak bireysel olarak inceleme yapılacaktır. Diğer bölümler için ise YKS'ye girme zorunluluğu olmayacak.

ÇOCUKLAR YAPAY ZEKA'YI ÖĞRENMELİ

Teknoloji uzmanları, günümüzün çocuklarının yapay zekayla büyüyeceğini ve bunu öğrenmesi gerektiğini söylüyor.

Yapay zeka (AI) toplumsal ilişkileri etkilerken ve dönüştürürken her geçen gün hayatımızda daha fazla yer ediniyor. Teknoloji uzmanları sürecin doğru yönetilebilmesi için okullarda yapay zekanın tanıtılmasının ve gençlerin teknoloji hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasının gerekliliğini savunuyorlar.

Londra'daki yıllık eğitim teknolojisi konferansında birçok şirket, çocuklara teknoloji ve yapay zekayı öğretmek için tasarlanmış yenilikçi ürünler sundu. Bilgisayar bilimi çalışmalarını teşvik etmek için kurulmuş bir İngiliz hayır kurumu olan Raspberry Pi'nin öğrenme yöneticisi Ben Garside, "Hangi sektöre giderseniz girin yapay zekanın dünyayı etkileyeceğini düşünüyorum" diyor.

Garside, "Bu nedenle, benim bir programcı olmam gerektiğini düşünmek yerine gençlerin şunu düşünmesini istiyoruz: İlgilendiğim bir alanda yapay zekâ beni nasıl destekleyebilir? Bu soruları sorduğumuzda korkularımızı da ortadan kaldıracak ve daha sağlıklı bir gelecek hayal edebiliriz. Biz de bunu sağlamaya çalışıyoruz" sözleriyle yapay zekanın etkisini artıracak bir dünyaya hazırlıklı olmak gerektiğinin altını çiziyor.

Kaynak: <https://www.euronews.com/next/2024/01/31/schoolchildren-will-grow-up-with-ai-and-should-learn-about-it-tech-insiders-say>

Avustralya Maarif Okulları'ndan Anadolu Sevgisi Müzikali

Türkiye Maarif Vakfı'na bağlı Avustralya Uluslararası Maarif Okulları öğrencileri, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılını Melbourne kentinde düzenledikleri 'Bir Sevdadır Anadolu' müzikaliyle kutladı.

Türkiye Maarif Vakfı'na bağlı Avustralya Uluslararası Maarif Okulları öğrencileri, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılını Melbourne kentinde düzenledikleri 'Bir Sevdadır Anadolu' müzikaliyle kutladı. Avustralya'nın Sydney kentinde 2019 yılında eğitime başlayan Maarif Okulu öğrencileri, ilkini Sydney'de sahneledikleri "Bir Sevdadır Anadolu" müzikalinin ikinci gösterimi için Melbourne'da sahneye çıktı.

Müzikalde, Türklerin Orta Asya'dan çıkıp Anadolu'yu vatan edinmeleri, verdikleri savaşlar, oluşturdukları

kültür, müzik ve inançları tarihsel bir akış içinde anlatıldı. Yoğun ilgi gören müzikali Türkiye'nin Melbourne Başkonsolosu Doğan Ferhat Işık, Türkiye Maarif Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi Selim Cerrah, Maarif Vakfı Avustralya Temsilcisi Necmi Uzun, sivil toplum kuruluşlarından temsilciler ve kalabalık davetli grubu izledi.

Selim Cerrah, yaptığı açıklamada, "Maarif Vakfımız bütün dünyada erdemli nesiller yetiştirmek için kuruldu." dedi. Vakfın Avustralya'daki ikinci okulunun Melbourne'da açılacağını belirten Cerrah, "Yerimizi be-

lirdik, binamızı aldık, çok daha güzel işler yapacağız." diye konuştu. Okulda Türkçe ve İngilizce iki dilli eğitim verdiklerini vurgulayan Necmi Uzun, "Biz çocuklarımızı, mümkün olduğu kadar Türk dilini bilen Türk kültürünü yaşayan lider insanlar olarak yetiştirmek istiyoruz." ifadelerini kullandı. Müzikali izleyenlerden Hümeysra Elif Aykan, "Çok duygulandım. Gösteri şahaneydi. Burada olduğum için çok mutluyum." dedi.

Turgut Buday ise "Geldiğime çok memnun oldum. Vatanimizle ilgili çok şey öğrendim." şeklinde konuştu.

OECD araştırdı:
**2024'te Eğitim Sistemlerinin Önceliği
'Dijitalleşme' Olacak**

*Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından
'Eğitim Politikasına Genel Bakış' raporu yayınladı.*

Minřa Gültür Hüdaverdi

Rapor öncesi yapılan araştırmaya Türkiye, ABD, Fransa, Kanada, Avusturya gibi 36 üye ülke katıldı. Raporda, dijitalleşmenin katılımcı eğitim sistemlerinde hem bugün hem de gelecek için en önemli öncelik olduğu öne çıktı. Katılımcı eğitim bakanlıkla-

rının yaklaşık yüzde 71'i dijitalleşmeyi, eğitim öğretim politikası açısından çok yüksek öneme sahip bir 'mega trend' olarak tanımladı. Yüzde 77'si ise bunun kısa ve orta vadede, yani 5 ile 15 yıllık süre zarfı içerisinde çok önemli olacağını dile getirdi.

YAPAY ZEKA ORTALAMA BİR ÖĞRENCİYİ GEÇTİ

Rapora göre göre ChatGPT'nin OECD ülkeleri genelinde okuma ve bilim alanlarında ortalama bir öğrencinin performansını geçtiği belirlendi. Yani yapay zeka, ortalama bir öğrencinin eğitim performansına kıyasla çok daha hızlı ilerliyor. Bu nedenle ülkeler, yapay zekanın eğitimdeki yarar ve zararlarına odaklanmaya başladı. OECD ise bu konuda, ortaöğretim yoluyla temel dijital becerilerin ve yapay zeka okuryazarlığının güçlendirilmesini, mesleki ve yüksek öğrenimde ise daha uzmanlaşmış yapay zeka becerilerinin ele alınmasını önerdi.

ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÖNEMLİ

Diğer yandan küresel sıcaklıkların 2023'te rekor seviyelere ulaşması ve aşırı hava olaylarının 'yeni normal' haline gelmesiyle birlikte, dünyanın dört bir yanında iklim değişikliğinin etkileri hissediliyor. Bu nedenle raporda, çevresel sürdürülebilirliğin de yılın eğitim politikaları arasında olduğu belirtildi. Ancak araştırmaya katılan bakanlıkla-

rın yüzde 46'sı bu durumun bugünden çok gelecek için bir öncelik olduğunu belirtti. Türkiye ise Kolombiya ve İskoçya gibi ülkelerle birlikte bu eğilimin istisnaları arasında yer aldı. Bu ülkeler, çevresel sürdürülebilirlik eğitimlerinin kısa vadede çok önemli olduğuna dikkat çekti.

TÜRKİYE'NİN DİJİTALLEŞME ÇALIŞMALARI

Türkiye'de yaklaşık 15 yıl önce başlayan Fatih Projesi, eğitim öğretim

süreçlerinde teknolojik yenilikleri kullanabilmek üzere kurgulandı. Bu proje ile Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde kamuoyunda 'akıllı tahta' olarak bilinen 'etkileşimli tahta'lar sınıflarda yerini aldı. Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, geçtiğimiz ay yaptığı açıklamada ülke genelinde 620 bin etkileşimli tahtanın kullanıldığını söyledi. 2011 yılından beri kullanılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ise eğitim öğretim süreçlerini destekleyecek yaklaşık 2 bin derse ait 100 bine yakın içerikle öğrencilere ulaşıyor. Diğer yandan öğretmenlerin teknoloji kullanımına ilişkin eğitimler aldığı Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) da yaygın bir şekilde kullanılıyor. Bakanlığın son hamlelerinden biri de öğretmen-veli randevularını dijital ortama taşıyan 'Okul Randevu Sistemi'ni hayata geçirmek oldu. Lise öğrencilerini araştırma yapmaya teşvik eden 'Dijital Öğrenme Köprüsü' ve hem öğretmen hem öğrencilerin kullanabileceği 'Dijital İçerik Strateji Belgesi' de son günlerde yapılan dijitalleşme çalışmalarına örnek olma niteliği taşıyor.

Kaynak:
<https://www.hurriyet.com.tr/egitim/oeecd-arastirdi-2024te-egitim-sistemlerinin-onceligi-dijitallesme-olacak-42440469>

Atatürk'ü Anlamak İçin Okunması Gereken Bir Eser

ATATÜRK ENTELEKTÜEL BİYOGRAFI

Bekir Bilgili

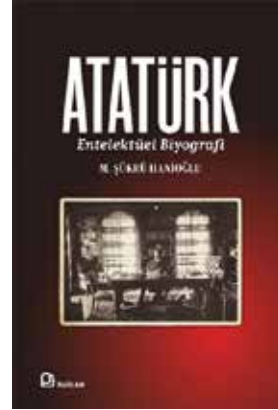
Şükrü Hanioglu'nun 2011 yılında İngilizce yazdığı, Princeton Üniversitesi yayınları tarafından basılan ve dünyanın pek çok diline çevrilen "Atatürk Entelektüel Biyografisi" adlı eseri nihayet Türkçeye kazandırıldı.

Türkiye'de Atatürk ve onun ismi etrafında oluşturulan kültürün ağırlığı altında objektif bir biyografi kaleme almanın zorluğu düşünüldüğünde, kitabın hem Türk okuru hem de uluslararası akademik çevrelerde önemli bir boşluğu dolduracağını söylemek mümkün. Zira şimdiye kadar Türk yazarlar tarafından yazılan Atatürk Biyografileri, bahsedilen ağırlık ve zorluğun da etkisiyle yanlı bir bakış açısını yansıtıyor ve uluslararası alanda bu biyografilerin değeri tartışmalı hale geliyordu. Bunun yerine Harold Armstrong, Lord Kinross, Andrew Mango gibi yazarların eserleri kabul görüyor, bu eserler de içeriden bir gözle olayları değerlendirme açısından eksiklikler içeriyordu.

Türkiye'de hakkında en fazla kitap yazılan tarihi kişiliklerin başında kuşkusuz Atatürk gelir. Hakkında onca eser kaleme alınmış olmasına rağmen Hanioglu neden böyle bir biyografi yazma ihtiyacı duyduğunu kitabın giriş bölümünde şöyle açıklıyor: "Bir devlet kurucusunun düşüncelerinin köklerine ulaşarak bunların, onun dünya görüşü ve temel fikirlerini nasıl şekillendirdiğini ve uyguladığı siyasi program üzerinde ne gibi tesirler icra ettiğini ortaya koymak."

Hanioglu'na göre Atatürk'ün temel fikirlerinin kaynakları üzerine kapsamlı bir analiz bugüne kadar yapılamamış, bu durum Atatürk'ün tarihsel bağlamda, düşünce ve

eylemleriyle doğru anlaşılmasını engellemiştir. Hakkında kalem oynatan yazarların onu tarih üstü kutsallığa sahip bir önder olarak yüceltmeleri nedeniyle Atatürk'ün entelektüel arka planı karanlıkta kalmıştır. Hanioglu, Orta Çağ'daki Hristiyan tarihçilerin İsa Peygamber tasvirlerinde sergilediği cevvaliğin bir benzeri olarak gördüğü bu eğilimden kendini koruyarak menkıbecilik yapmadığı gibi anti-Atatürkçü bir polemik eser de kaleme almış değildir. Şoför odalarının duvarlarını süsleyen, "Türk Şoförü en asil duyguların insanıdır" sözünün Mustafa Kemal'e ait olmadığını bilmek, Türk şoförlerini belki üzektir ama daha iyi anlaşılabilmesi adına Mustafa Kemal'in, tarihsel bağlamına oturtulması ve Mustafa Kemal kültürü etrafındaki mitolojik öğelerden kurtulması gerektiği açıktır. Atatürk'ün efsanevi bir kişilik olarak takdim edilmesi bize onun hakkında tatmin edici bir çerçeveye

sunmamaktadır. Bu efsaneleştirme eğiliminin vardığı sonuçları göstermek için kitabına yılın belli zamanlarında Atatürk silüeti'nin belirdiğine inanılan Ardahan'ın Damal ilçesinde bulunan Karadağ'da yapılan şenliklerde yaşanan trajikomik bir olayı aktararak başlıyor.

Şenlikler sırasında protokolda hazır beklerken bir hayvan sürüsünün dağdan geçmesi üzerine, bir milletvekilinin, "Bu dağda hayvan otlatmak terbiyesizlik, izin verilmesi de ihanet." dediğini aktaran Hanioglu, en karikatür hallerinden birini bu şenliklerde gördüğümüz yarı-dinsel nitelikteki kişi kültürünün, Mustafa Kemal'i kavramanın tek yolu olmasa da akademik ve popüler birçok neşriyate sirayet ettiğini belirtiyor. Kendisinin bu kitapta hedeflediği şeyin ise Atatürk'ün tarihsel bağlamına oturtulması, entelektüel gelişiminin izinin sürülmesi ve Atatürk'ün hayatının, fikirlerinin ve eylemlerinin analizi aracılığıyla Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş sürecinin doğru değerlendirilmesi olduğunu ifade ediyor.

Kitap Atatürk'ün hayatını kronolojik bir sırayla ele almıyor. Daha ziyade farklı başlıklar altında Atatürk'ün,

düşünce ve siyasetlerine yön veren fikirler ve bu fikirlerin oluşmasına etki eden, çevresel, entelektüel şartlar üzerine yoğunlaşıyor. Bu nedenle Atatürk'ün yetiştiği muhit ve dönemin şartları kapsamlı bir analizle ilk bölümde ele alınıyor. Şükrü Hanioglu'nun 19. yüzyıl Osmanlı modernleşmesi ve fikir hareketleri üzerine yaptığı önceki çalışmaları göz önüne alındığında (*Bir Siyasal Düşünür Olarak Doktor Abdullah Cevdet ve Dönemi (1981)*, *Bir Siyasal Örgüt Olarak Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti ve Jön Türklük (1986)*, *Young Turks in Opposition (1995)*, *Preparation for a Revolution*) dönemin düşünce iklimi konusunda oldukça kapsamlı bir birikime sahip olduğu görülür. Bu yetkinlik Hanioglu'nun Atatürk'ün fikirleri, dünya görüşü, hayata, insana, topluma bakışını şekillendiren fikirlerin kökenlerine inmesini ve objektif bir değerlendirmeye tabi tutmasına imkân veriyor.

Kitabın ilk bölümü Atatürk'ün yetiştiği ve ilk fikirlerini edindiği yer olan Selanik hakkında tarihi, kültürel, demografik ve fikri değerlendirmelere ayrılmış. Böylece Osmanlı'nın en kozmopolit şehirlerinden biri olan Selanik'in Atatürk'ün entelektüel gelişimindeki rolü bütün açıklığıyla ortaya konuluyor. 1905 yılında Suriye Cephesi'nde vazife almadan önce Balkanlar'dan çıkmayan Atatürk'ün Rumelili olmasının ve o muhitte yetişmesinin tahlilinin Atatürk'ün anlaşılmasında hayati önemde olduğuna dikkat çekiliyor. Nitekim Rumeli topraklarının, o dönemde etnik çatışmaların ve milliyetçi hareketlerin merkezi olması, ileride bir ulus-devlet inşa edecek birisinin, imparatorluğun en kozmopolit yerlerinden birinde tanık olduğu olaylar neticesinde kozmopolitizmin bir hayal olduğu kanaatine varmış olması, Hanioglu'nun dikkatimizi çektiği önemli noktalardan biridir. Hem kozmopolit bir yapıya sahip olması hem de imparatorluğun önemli merkezlerinden biri olması hasebiyle Selanik, reform çabalarının odak noktalarından biri olması ve dolayısıyla

reform hareketlerinin netice verdiği ikiliğin görünür olduğu yerlerden biri olmuştur. Yeni (Avrupalı ve seküler olan) ile eski (geleneksel ve dinî olan) arasındaki farkın temayüz ettiği bir yer olan Selanik'te doğmuş olmak, Mustafa Kemal'in çok erken yaşlardan itibaren bu ikiliği fark etmesinde ve tercihini belirlemede etkili olmuştur.

"Millet-i Musellaha'nın Yol Göstercileri: Türkçü Bir Erkan-ı Harbiye Zabiti" başlığını taşıyan ikinci bölümde Mustafa Kemal'in askeri eğitime odaklanılıyor. Osmanlı Ordusu'nun moderleşme çabalarında Almanya'dan davet edilen Goltz paşanın fikirlerinden Atatürk'ün ne denli etkilendiği örnekleriyle anlatılıyor. Goltz Paşa'nın Sosyal Darwinist perspektife sahip tezine göre, modern dönemle birlikte savaşların cephe savaşları olmaktan çıkıp milletlerarası topyekûn mücadeleler anlamına gelmesi, milletlerin "silahlı milletler" olmasını gerekli kılmaktadır. Bu silahlı milletleri idare etme hususunda, subayların geleneksel rollerinden daha fazlasına sahip olması gerektiğini düşünen Goltz Paşa'nın etkisindeki askeri reformlar sonrasında, Mekteb-i Harbiye'den "milletle önderlik edecek ayrı bir sınıf" oldukları fikrini içselleştirmiş subaylar mezun olacaktır. Fakat bu kutsal görevi (ya da Goltz'un ifadesiyle noblesse oblige) gerçekleştirmek arzusunda olan zabıtların karşısında önemli bir soru durmaktadır: Elinizde silah altına alınacak bir millet yoksa ne olacak? Alman ulus-devletini model alan Goltz'un fikirlerinin, çok uluslu bir imparatorluğu kurtarmaya soyunanlar nezdinde bu tarz bir gerilim yaratması normaldir. Ancak, Hanioglu, Mustafa Kemal'in bu hususta daha Şam'da iken (yani 1907 öncesi erken bir dönemde) tercihini yapmış olduğunu belirtir. Yazar, Ali Fuat Cebesoy'un anılarında şöyle dediğini aktarır: "*Mustafa Kemal, topçu stajını yapmak üzere Şam'a gelmeden önce Beyrut'ta arkadaş muhiti içinde yaptığı toplantılarda: 'Dava, yıkılmak üzere bulunan bir imparatorluktan, önce bir Türk Devleti çıkarmaktır'*

Samsun Kent Müzesinde sergilenen Halaskâran-ı İslâm afişi

Mustafa Kemal'in kurtuluş savaşı süresince bir savaş kahramanı haline gelmesinin evrelerini aktaran yazar, Mustafa Kemal'in Millî Mücadele döneminde vermiş olduğu askeri, siyasi ve diplomatik mücadeleyi gözler önüne seriyor. "Müslüman Millî Komünizmi mi? Kendi Olamayan Lider ve İstiklal Harbi" başlığını taşıyan bu bölümde yazar, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının Millî Mücadele döneminde İslam ile kurdukları ilişkiyi tartışmaya açıyor. Hanioglu'na göre Atatürk bu dönemde gerçek fikirlerini gizleme ihtiyacı hissediyor ve pragmatik bir tutum sergiliyor. Millî Mücadele'nin ileri gelenlerinin öldürülmesi yönünde fetva verildiği bir dönemde, meşruiyet arayışı içinde olan milliyetçi liderler için İslam dini önemli bir araçtı. Ayrıca, hem Orta Asya ve Hindistan'daki Müslümanlardan yardım alabilmek hem de Müslüman halkı düşmanlara karşı mobilize edebilmek için Mustafa Kemal ve arkadaşlarının, bu dönemde İslami bir söylem geliştirdikleri görülmektedir. Öte yandan Sovyetlerin desteğini alabilmek adına söylemlerinde sosyalist temalara ve kavramlara da yer veren Mustafa Kemal, Hanioglu'nun ifadesiyle, bu dönemde bir "Müslüman komünist" izlenimi vermektedir.

Savaşın galip çıkan Mustafa Kemal İstiklal Savaşında kazandığı meşruiyetle Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmayı başaracaktır. Harp esnasında bütün bir ümmetin gözünde Mücahid-i İslam olan Mustafa Kemal Paşa farklı yüzünü göstermiş birdenbire "Garpci Paşa" olmuştur?

Hanioglu Mustafa Kemal Paşanın başından beri zaten Garpci olduğunu örnekleriyle anlatıyor. Mustafa Kemal Osmanlı'nın son döneminde neşvünema bulan Garpcılık akımlarından çok fazla etkilenmiş, aslında entelektüel gelişimini de bu zemin üzerinde şekillendirmiştir. İktidarını sağlamlaştırdıktan sonra da Türkiye'yi Batının kültürel parçası yapma çabasına girişti. Hedef, Avrupalı Türk yaratmak. Batı merkezli bir aidiyet verilmesi idi. Yazar bu durumu da "içselleştirilmiş İnkılapçı Oryantalizm" olarak kavramlaştırıyor.

Şükrü Hanioglu, Atatürk'ü kültürleşiren çevrelerin O'nun bir filozof olarak değerlendirmelerindeki yanlışlığa dikkat çekerek Atatürk'ün herhangi bir ideolojinin de ısrarlı bir uygulayıcısı olmadığını çiziyor. Yazara göre yapılması gereken, "kurucu liderin pragmatik, eklektik ve değişik kaynaklardan esinlenen söz, yazı ve yorumlarını ürettikleri bağlamlardan soyutlayarak, felsefi hikmet parçacıklarına dönüştürmek yerine bunların düşünsel arka planını ortaya koymaktır."

Mustafa Kemal'i anlama çabasına girişmeden önce kişi kültü bağlamında yaratılan mitolojik efsunlu havadan kurtulmamız gerektiğini belirten Hanioglu'nun Atatürk'ü tarihsel bağlamına oturtma hususundaki başarısını literatüre yapılmış büyük bir katkı olarak değerlendirerek yanlış olmaz. Atatürk'ün hayatının, fikirlerinin ve eylemlerinin analizi aracılığıyla Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş sürecinin incelenmesi hedefini de hakkıyla gerçekleştiren bu kitabın, bu alanda yazılmış klasikler arasına gireceğine muhakkak gözıyla bakılabilir.

ÇOCUKLARA YÖNELİK
BEKLENTİLER:

PARÇALANMIŞ BİR DÜNYADA İŞBİRLİĞİ

UNICEF'in "2024 Küresel Görünüm Parçalanmış Bir Dünyada İşbirliği" başlıklı raporu; jeopolitik ve ekonomik hatlardaki küresel parçalanmanın 2024 ve sonrasında çocukları nasıl etkileyeceğine ışık tutuyor. Çocukların yaşamlarını şekillendirecek sekiz temel eğilimin altını çiziyor ve bu belirsizlik ortamında çocukların haklarını ve refahını korumaya yönelik politika önerilerinde bulunuyor.

Ümmü Koral

Rapor, dünyanın çok önemli bir kavşakta olduğunun altını çizerek insanlığın, daha büyük küresel iş birliği ile artan parçalanma ve izolasyon arasında bir seçimle karşı karşıya olduğunu vurguluyor. Dünya çapında çocukların geleceğinin bu işbirliği ve rekabet etkileşimine bağlı olacağı konusunda uyarıların yer aldığı rapor, sekiz trendin analizine ek olarak, bugünden 2050'ye kadar geleceğin nasıl görünebileceğine dair dört senaryo sunuyor. Senaryolar, farklı derecelerdeki uluslararası işbirliği ve teknolojik ilerlemeler temelinde öngörüler içeriyor. Ra-

porda yer alan bazı çözüm önerileri şöyle sıralanabilir:

1 Jeopolitik değişimler ve çatışma riski çocukların hayatını ve refahını tehdit edebilir; ancak hesap verebilirlik ve işbirliğine yönelik yollar umut vaat ediyor.

2024 yılında büyük güçler askeri, siyasi, ekonomik ve teknolojik nüfuzlarını -çok taraflı kurumlar da dahil olmak üzere- küresel ölçekte genişletmek için rekabet etmeye devam edecek. Güç daha yaygın hâle geldikçe, küresel sorunların çözümüne yöne-

lik daha kapsayıcı ve işbirlikçi bir yaklaşım gelişebilir. Potansiyel riskler arasında yeni silahlı çatışmalar, siber saldırılar, dezenformasyon kampanyaları ve iklim değişikliği ile çevresel streslerin alevlendirdiği çatışmalar yer alıyor. Çocuklar için bu dalgalanma muhtemelen şiddete ve savaşa daha fazla maruz kalma anlamına gelecektir. Bu aynı zamanda çatışmalarda ciddi hak ihlalleriyle karşılaşma riskini de artıracaktır. Dahası, insani ihtiyaçlar daha önce benzeri görülmemiş seviyelere ulaşırken, artan askeri harcamalar, değerli kaynakların sağlık, eğitim ve beslenmeye yönelmesine neden olabilir.

2 Ekonomik parçalanma ailelerin geçim kaynaklarını, çocukların gelişimini ve gençlerin istihdamını tehdit ediyor; ancak ekonomik dayanışma, piyasa işbirliği ve gelecekteki becerilere yatırım yapmak çocukların haklarını ve geleceklerini koruyabilir.

Genellikle jeopolitik çıkarlar ve stratejik kaygılardan kaynaklanan ekonomik parçalanmanın, 2024 yılında ülkeler arasındaki eşitsizlikleri daha da artıracığı öngörülmüyor. Bu aynı zamanda dünyanın birçok yerinde çocuk yoksulluğunun arttığı bir dönemde mali baskıyı da artırıyor. COVID-19

salgını ve Rusya-Ukrayna savaşıyla bağlantılı krizler, aşırı çocuk yoksulluğunun azaltılmasında yıllardır kaydedilen ilerlemeyi sıfırladı. Tahminler, bu gerilemenin devam edeceğini ve şu andan itibaren 2030'a kadar her yıl 15 milyon çocuğun daha fazla yoksulluk içinde yaşayacağını gösteriyor. Parçalanmayı azaltmak, açıklık ve işbirliğini sürdürmek çocuklara fayda sağlayabilir.

15 MİLYON ÇOCUK

Tahminler 2030'a kadar her yıl 15 milyon çocuğun daha fazla yoksulluk içinde yaşayacağını gösteriyor.

3 Parçalanmış çok taraflı sistem, çocuklarla ilgili temel konuları çözemiyor ancak küresel yönetim ve finansman reformları yoluyla 2024'te rotasını sıfırlama şansı var.

Uluslar arasındaki uyum ve ittifaklar değişti. Bu değişimler çocuklar için olumlu ya da olumsuz olabilir. Daha küçük ülke grupları arasındaki ittifaklar, küresel olarak çıkmaza giren sorunların ilerlemesine yardımcı olabilir ancak birden fazla gruplaşma, daha küçük ve daha az gelişmiş ülkelerin zaten sınırlı olan kaynaklarını zorlayabilir.

4 Gelişmekte olan ekonomiler hâlâ uluslararası finansal mimaride yapısal eşitsizliklerle karşı karşıyadır ve bu durum onların çocuklara yatırım yapma yeteneklerini sınırlamaktadır ancak kredi verme yaklaşımlarındaki reformlar ve yeni teknolojiler umut vermektedir.

Uluslararası finansmandaki yapısal eşitsizlikler, gelişmekte olan ülkelerin çocuklara yönelik yatırımlarını 2024 yılında sınırlamaya devam edecek. Aşırı borç yükleri, yüksek havale maliyetleri, öngörülemeyen ekonomik para politikalarına aşırı bağımlılık ve mali yönetimde söz hakkı eksikliği, daha yoksul devletleri cezalandırıyor. Gelişmekte olan ülkelerin karşı karşıya olduğu karmaşık borç sorunlarına çözüm bulmak için çok yönlü bir yaklaşım zorunludur.

Aşırı yoksullukla mücadele, daha yüksek eğitim harcamaları, okulu erken bırakan çocukların sayısının azalması ve gençler için istihdam fırsatlarının artması için önlemler alınmalıdır. Ancak bu kazanımlar, daha kapsayıcı bir küresel finansal sisteme yönelik taahhüdü gerektiriyor.

5 Küresel demokrasi, dezenformasyon ve yüksek düzeylerdeki siyasi şiddet nedeniyle benzeri görülmemiş risklerle karşı karşıya.

Demokratik gerileme ve gençlerin demokrasiye yönelik memnuniyetsizliği ortada. Ancak 2024'te birçok ülke kritik seçimlerle karşı karşıya kalırken iki endişe verici eğilim ortaya çıkıyor.

Birincisi, büyük dil modelleri ve üretken yapay zekâya yönelik dijital teknolojiye ilerlemeler, hızlı ve ucuz bir şekilde ikna edici metinler ve gerçekçi görseller oluşturabilen tehlikeli yeni dezenformasyon yeteneklerini ortaya çıkardı. Dezenformasyon ve teknolojinin demokrasi üzerindeki etkisi muhtemelen 2024'te de devam edecek ve yaklaşan seçimlerin yapılacağı ülkelerde yaşayan 4 milyar insanı potansiyel olarak etki-

4 MİLYAR KİŞİ

Dezenformasyon ve teknolojinin demokrasi üzerindeki etkisi muhtemelen 2024'te de devam edecek ve yaklaşan seçimlerin yapılacağı ülkelerde yaşayan 4 milyar insanı potansiyel olarak etkileyecek.

leyecek. İkincisi, siyasi şiddet arttı ve yerleşik demokrasileri bile etkiledi.

Çocuklar ve gençler yeterince hazır olmadan vatandaşlık haklarına sahip oluyorlar. Dezenformasyon nedeniyle yanıltılabilirler ve özellikle şiddete ve bunun kamu hizmetlerine verdiği zarara karşı savunmasızdırlar. Bunun için hükümetlerin önlem alması kaçınılmazdır.

6 Yeşil enerjiye geçişin hızlandırılması, kritik maden ve işgücü piyasalarını yeniden şekillendiriyor; süreç eğer sorumlu, işbirlikçi ve adil bir şekilde yönetilirse çocuklara fayda sağlayabilir.

2024 yılında yeşil enerjiye hızlı geçiş devam edecek. Bu geçiş, enerji piyasalarındaki değişkenlik, temiz enerji teknolojisinin yaygınlaştırılmasındaki büyüme ve yeni Ulusal Belirlenmiş Katkıların -Nationally determined contributions (NDCs)- geliştirilmesi gibi politik zorunluluklarla yönlendirilecektir. Yeşil enerjiye daha hızlı geçiş, çocuklara ve gençlere önemli faydalar sağlıyor ancak bu süreç aynı zamanda riskler de taşıyor. Bir yandan yeşil iş piyasasında vasıflı işgücüne talep yaratıyor. Öte yandan, yeşil enerjiye geçişi sağlayacak yoğun mineral ihtiyacı, madencilik faaliyetlerini genişletiyor ve küresel ticaret üzerindeki baskıları artırıyor. Yeşil enerjiye hızlı bir geçiş gençlerin yeşil ekonomideki iş olanaklarını değiştirecek, eğitim ve beceri eğitimindeki ihtiyaçların yeniden düşünülmesini gerektirecektir.

7 El Nino, sivrisinek kaynaklı hastalıklar ve su kıtlığı çocukların sağlığını ve refahını tehdit ediyor; ancak daha fazla işbirliği, bütünsel programlama ve teknolojik yenilik olumsuz etkileri azaltabilir ve çocukları koruyabilir.

İklim değişikliği 2024 yılı boyunca çocukların sağlığı ve beslenmesi açısından pek çok tehdit oluşturmaya devam edecek. Üç temel güç öne çıkıyor: El Nino'nun devamı; iklim değişikliği nedeniyle sivrisinek kaynaklı hastalıkların salgınlarındaki artış ve su kıtlığı. 2050 yılına gelindiğinde 4,3 milyar insan kurak ve su sıkıntısının yüksekte olduğu bölgelerde yaşayacak. Bu sayı, 2023 yılına kıyasla kuraklıktan etkilenen insan sayısında bir milyar artış olacağını göstermektedir. Temiz ve güvenli suya erişim, çocukların sağlığı ve gelişimi için temel önem taşıyor. Bu üç etken birlikte çocuklar için dehidrasyon, hastalıklar, yetersiz beslenme, gelişimsel eksiklikler, yerrinden edilmeden kaynaklanan travma ve hatta ölüm dahil olmak üzere büyük tehlikeler oluşturmaktadır.

8 Kontrol edilmeyen teknolojilerin potansiyel etkileri çocukların sağlığı konusunda korku ve endişeye yol açmaktadır; ancak proaktif politika ve küresel dijital işbirliği, çocukları sorumlu tasarım ve düzenlemenin merkezine yerleştirebilir.

Dijital ortam çocukların hayatlarını şekillendirmeye devam ediyor. Yapay zekâ (AI) gibi gelişmeler çocukların öğrenimi, sağlık bakımı ve gelişimi için yeni fırsatlar getiriyor. Yeni teknolojiler çocuklar için de risk oluşturduğundan, düzenleyici dengeyi kurmak üç ana nedenden dolayı 2024'ün önceliği olacaktır.

Birincisi, yıkıcı teknolojilerden kaynaklanan risklere ilişkin endişeler, daha proaktif ve hızlı düzenleme yaklaşımlarını teşvik ediyor.

İkincisi, toplum teknolojinin etkisine karşı çıkıyor ve teknolojinin tasarımı, dağıtımı ve düzenlenmesi konusunda daha fazla düşünülmesi yönündeki talepleri ateşliyor.

Üçüncüsü, teknolojinin siyasetleşmesi, parçalanmayı azaltma ve dijital yönetim konusunda fikir birliği oluşturma çabalarını engelleyecektir.

ÇOCUKLARIN GELECEĞİ İÇİN DÖRT SENARYO

Raporda, çocukların geleceğinin, başta uluslararası iş birliğinin dinamikleri, teknolojik ilerlemelerin gidişatı ve kaynakların bulunabilirliği olmak üzere pek çok faktörün karşılıklı etkileşimine bağlı olduğu belirtiliyor. UNICEF, bu faktörlerin çocukların yaşamlarını nasıl etkileyebileceğini öngörmek amacıyla Frederick S. Pardee Uluslararası Gelecekler Merkezi ile yaptığı çalışmanın sonuçlarını rapora yansıtıyor.

Pardee Center'ın Uluslararası Vadeli İşlemler modelini kullanarak, dünyanın 2024'ten 2050'ye nasıl değişebileceğini araştıran dört senaryoyu dünyanın dikkatine sunuyor. Dört senaryo, iki kritik belirsizlik eksenini tarafından şekillendiriliyor: jeopolitik ve ekonomik iş birliğinin derecesi (yüksekten düşüğe) ve teknolojik ilerleme oranı (yüksekten düşüğe).

Dört senaryo, yüksek ve düşük iş birliği ile teknoloji alanındaki küresel eğilimlerin ve politika tercihlerinin evrimi hakkındaki farklı varsayımlara dayanarak ortaya konuluyor.

YÜKSEK İŞ BİRLİĞİ

Daha fazla diplomasi ve daha düşük çatışma olasılığı, zengin bölgelerde stratejik karbon vergileri, fosil yakıt üretiminde azalma, daha adil gelir dağılımını teşvik eden politikalar, daha düşük ticaret engelleri, resmi kalkınma yardımı çıkışlarında artış, hükümetin etkinliğinin artması.

DÜŞÜK İŞ BİRLİĞİ

Daha az diplomasi ve daha fazla çatışma olasılığı, gelir eşitsizliğinin artması, ticareti korumacı politikaların artması, rakip ticaret bloklarının ortaya çıkması, hükümetin etkinliğinin azalması.

YÜKSEK TEKNOLOJİ

Çok faktörlü verimliliğin artması, tarımsal üretimin artması, yeşil enerji yatırımlarının ve talebinin artması, demografik baskıların azalması, kamu ve özel araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) yatırımlarının artması.

DÜŞÜK TEKNOLOJİ

Çok faktörlü üretkenliğin düşmesi, tarımsal üretimde düşüş, yeşil enerji yatırımı arz ve talebinde durgunluk, demografik dengesizlikler, kamu ve özel Ar-Ge yatırımlarında düşüş.

Raporda, senaryolardaki değişikliklerin, politika kararlarının uluslararası iş birliği ve teknik ilerleme üzerindeki etkisine bağlı olduğu vurgulanıyor. Küresel bir sinerji senaryosunun, eğitime daha iyi erişim, gelişmiş sağlık altyapısı, daha fazla gıda güvenliği, paylaşılan ekonomik refah ve daha sağlıklı bir çevre ile çocukların gelişimi için en iyimser görünümü sağladığı belirtiliyor. Buna karşılık, parçalanmış dünya senaryosu 2050 yılında çocuklar için kasvetli bir tablo çiziyor ve dünyanın en genç vatandaşlarının refahını korumak ve geliştirmek için sürdürülebilir kalkınmaya ve küresel iş birliğine öncelik veren politikalara acil ihtiyaç olduğunun altı çiziliyor.

EĞİTİMDE Akreditasyon

Akreditasyon, bir kuruluş tarafından, belirli bir alanda önceden belirlenmiş akademik ve alana özgü standartların karşılanmasını sağlayan iç ve dış kalite güvencesi oluşturma sürecidir.

Büşra Buluş

Bilginin hızla yayıldığı bu çağda, eğitim sistemleri arasındaki farklılıkların azaltılması ve eğitim kalitesinin artırılması giderek önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, akreditasyon sistemleri, eğitim kurumlarının kalitesini değerlendirmek ve standartları karşılamasını sağlamak için kullanılan araçlardır. Akreditasyon, bir kuruluş tarafından, belirli bir alanda önceden belirlenmiş akademik ve alana özgü standartların karşılanmasını sağlayan iç ve dış kalite güvencesi oluşturma sürecidir (EPDAD, 2024).

Tarihsel Bir Bakış

Akreditasyonun kökenleri, eğitim kalitesinin değerlendirilmesine yönelik antik dönemlere kadar uzanmaktadır. Antik Yunan'da, bilgelik okullarının ve akademilerin belirli standartları karşılaması gerektiği belirli kurallar ve yönergelerle belirlenmiştir. Ortaçağ Avrupa'sında, kilise okulları ve üniversiteler benzer onay süreçlerini benimsemiş ve eğitim standartlarını belirlemek için çeşitli ölçütler geliştirmiştir. Bizim kültürümüzde "icazetnâme" olarak geçen, eğitim ve öğretim düzeni içinde edinilen bilgilerin, rivayetlerin veya bunların yazılı kayıtlarının nakledilmesine yetki veren belgenin (akademik icâzet) ilk örneği, 9. yüzyıl sonlarına doğru, Hanefî kadılarında İbnü'l-Bühül için Kadî İsmâil b. İshak el-Cehdamî tarafından yazılmıştır (Akpınar, 2024).

Günümüzde Akreditasyon

Küresel eğitimde birçok farklı akreditasyon sistemi bulunmaktadır. Eğitim sistemlerinin kültürel ve coğrafi farklılıkları göz önüne

alındığında bu tür farklılıkları dikkate alan akreditasyon yaklaşımlarına ihtiyaç duyduğu aşikârdır. Her ülkenin kendi eğitim ihtiyaçları, toplumsal beklentileri ve kültürel değerleri vardır ve bu da farklı akreditasyon standartlarına ihtiyaç duyulmasına neden olur. Bununla birlikte, uluslararası işbirliği ve standartlar arasındaki uyum, küresel eğitimde önemli bir rol oynamaktadır. Uluslararası öğrenci değişim programları, uluslararası okul ağları ve uluslararası eğitim için ortak akreditasyon süreçleri veya karşılıklı tanıma mekanizmaları geliştirilmektedir. Günümüz K-12 seviyesinde hizmet veren bazı kuruluşlar; Uluslararası Bakolarya (IB), British Council'e bağlı Cambridge International, Oxford OIC, AQA, ve Pearson Edexcel, Fransız eğitim sitemini ajansı AEFÉ (l'Agence pour l'enseignement français à l'étranger), Alman ZfA (Zentralstelle für Auslandsschulwesen)'nin desteklediği Abitur, GIB (Gemischtsprachiges Internationales Baccalaureate) ve DSD (Deutsches Sprachdiplom), Amerikan üniversitelerine giriş için temel olan AP (Advanced Placement)'dir. Bunların yanı sıra buldukları birçok eğitim kurumu nu akredite eden NEASC (The New England Association of Schools and Colleges), COGNIA, ACS WASC (Accrediting Commission for Schools Western Association of Schools and Colleges), CIS (Council of International Schools) de örnek olarak sunulabilir.

Bu sayımız IB, IGCSE ve Abitur programları hakkında tecrübeler ışığında bilgi sahibi olacağınız, akreditasyon sistemlerinin çalışma mekanizmaları ile ilgili bakış açınızı zenginleştirecek **"Eğitimde Akreditasyon"** başlığını sizlere sunmaktadır.

GEORGE H. EDWARDS: “Akreditasyon süreci en iyi uygulamalar için değişimi yönetmektir.”

Röp: Dr. Ümmühan Zeynep Bilgili

Akreditasyon konusunda uluslararası geçerliliğe sahip en önemli kuruluşlardan biri de kısa adı NEASC olan **The New England Association of Schools and Colleges** / New England Okullar ve Kolejler Birliği'dir.

NEASC, tüm öğrenciler için yüksek kaliteli eğitimi değerlendirmek, desteklemek ve teşvik etmek amacıyla ABD'de ve dünya çapında 1500'den fazla kamu, bağımsız ve uluslararası okulla ortaklık kuran, gönüllü, kâr amacı gütmeyen üyelik esaslı faaliyet yürüten bir kuruluştur.

1885 yılında kurulan NEASC, New England'ın altı eyaletinde ve dünya çapında 85'ten fazla ülkede tarihi uzun bir geçmişe dayanan okul iyileştirme geleneğine sahiptir.

Akreditasyon konusunu ele aldığımız dosyamız için NEASC'in Merkez ofisinde Baş Akreditasyon Sorumlusu George H. Edwards'la yaptığımız söyleşide, NEASC'in akreditasyon yaklaşımı, yöntemleri ve amaçlarına dair son derece yararlı bilgiler elde etme fırsatı bulduk. Uluslararası alanda kabul görmüş bir kuruluşun tecrübelerinin ülkemizde ve dünyada akreditasyon konusunda çalışma yürüten akademisyen ve kurumlar açısından yararlı olacağına inanıyoruz.

GEORGE H. EDWARDS

George H. Edwards, Yüksek Lisansını Eğitim yönetimi alanında yaptı. New Hampshire'da 21 yılı lise müdürü olmak üzere devlet okullarında toplamda 30 yıllık bir deneyime sahiptir. Bu süreçte müdürlük yaptığı iki lisede NEASC standartlarını kullanarak bir sistem kurdu. 2009 yılında NEASC'in kadrosuna katılan Edwards, ilk olarak Devlet Okulları Komisyonu'nda görev aldı. Hâlen NEASC'in Baş Akreditasyon sorumlusu olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

NEASC akreditasyonu kurumlara hangi avantajları sağlar?

Akreditasyonun okullara sağladığı en büyük avantajın uygulamalarını gözden geçirme fırsatı olduğunu, eğitimdeki en iyi uygulamaların neler olduğunu öğrenmenin çok anlamlı olduğunu düşünüyoruz. Akreditasyon süreci, bahsi geçen en iyi uygulamaları birebir öğrenmeye ve uygulamaya imkan tanımaktadır.

Bu süreçte diğer kurumlardan öğrenme fırsatı bulmaları dikkat çekici.

Evet, öğretmenleri diğer okullardaki ziyaret ekiplerine katılmaya teşvik ediyoruz. Bu ziyaretlerde bulunan kişilerin neredeyse tamamı ziyaretlerin mesleki gelişimlerdeki en önemli tecrübe olduğunu dile getiriyorlar.

NEASC akreditasyonunu korumak ve sürdürmek için kurumların neler yapması gerekmektedir?

Bu sorunuza basitçe şöyle cevap verebilirim. Herşeyden önce eğitim kurumlarının uygulamalarını sürekli olarak gözden geçirmeye ve geliştirmeye kendilerini adanmaları gerekir.

Birçok okulumuz için, bu süreci en iyi uygulamaları hayata geçirmek için değişimi yönetmek olarak tanımıyoruz. İlk sorunuza geri dönecek olursam, NEASC aracılığıyla akreditasyonun en önemli bileşenlerinden biri meslektaş değerlendirmesidir. Bazı ülkelerde, eğitim bakanlıkları okullarını düzenli olarak denetler. Hükümet düzeyinde yapılan bu denetlemeler elbette gereklidir. Ancak biz buna ilave olarak meslektaş değerlendirmesinin akreditasyon sürecimizin çok önemli bir parçası olduğuna inanıyoruz. Çünkü profesyonel denetçilerden -müfettişlerden- ziyâde başka okullarda çalışan öğretmen meslektaşların geri bildirimde bulunduğu bir süreç çok daha etkili olmaktadır.

Katılıyorum, aynı alanda benzer sorunlarla karşılaştıklarından, meslektaş değerlendirmesinden gelen geri bildirim daha kolay uygulanabilir olduğunu mu söylüyorsunuz?

Tam olarak öyle, bu geri bildirimleri “uygulamada köklenme” olarak nitelendirmeyi seviyoruz.

NEASC akreditasyonunun kurumların ulusal ve uluslararası itibarı üzerindeki etkisi nedir?

“Etki” kelimesini kullandığımız için çok mutluyum. Çünkü bu akreditasyon sürecimizde çok önemli bir kelime. Gerçekten çıktılarının ötesine geçmek ve etkileri görmek istiyoruz. Bence en önemlisi, NEASC akreditasyonu veliler, toplumlar veya hükümetler için bir okulun en iyi uygulamalar ve dönüşümle çalışmaya adanmış olduğunu gösteren bir işaretidir.

Örneğin, bir kolej veya üniversite bir okulun akredite olduğunu gördüğünde o okulun eğitim uygulamalarını ve öğrencileri ciddiye aldığını bilir. Uluslararası okullar için, okuldan okula geçiş söz konusudur. NEASC tarafından akredite edilmiş bir okuldan gelen öğrencinin geldiği okulun kalitesinden emin olabilirler ve bu durum öğrencinin kabulünü kolaylaştırır. Üniversiteler için de durum aynıdır. Amerikan okul-

MESLEKTAŞ DEĞERLENDİRMESİNİN AKREDİTASYON SÜRECİMİZİN ÇOK ÖNEMLİ BİR PARÇASI OLDUĞUNA İNANIYORUZ. ÇÜNKÜ PROFESYONEL DENETÇİLERDEN -MÜFETTİŞLERDEN- ZİYÂDE BAŞKA OKULLARDA ÇALIŞAN ÖĞRETMEN MESLEKTAŞLARIN GERİ BİLDİRİMDE BULUNDUĞU BİR SÜREÇ ÇOK DAHA ETKİLİ OLMAKTADIR.

ları için yurtdışında, Devlet Departmanı tarafından tanınma vardır. NEASC akreditasyonunun çok yönlü etkileri bulunmakla birlikte bizim için en önemlisi en iyi uygulamalara olan bağlılıktır.

Akreditasyonu korumak süreklilik gerektiren bir çaba anladığımız kadarıyla?

Kesinlikle, NEASC akreditasyonu 5 yıllık bir süreçtir. Okulların ilerlemelerini rapor ettikleri yıllık raporlar vardır. Sürecin bir parçası, okulların iyileştirmek veya dönüştürmek istedikleri alanları belirlemesidir. Bu yıllık kontrol etkinlikleri, okulların sürekli olarak daha iyi çalıştığından emin olunmasını sağlar.

Gelecekteki eğitim trendleri ve standartlarına NEASC nasıl adapte oluyor?

Yaklaşık bir ay önce, eğitim üzerinde yapay zekânın etkisini inceleyen bir görev ekibi oluşturduk. Konuyu birkaç farklı açıdan inceledik. Gördüğümüz şey, birçok okulun yapay zekâyı akademik bütünlük ve dürüstlük açısından tek bir bakış açısıyla ele aldığıydı. Bu oldukça önemli olsa da bunun ötesine geçmemiz ve öğretmenler ve öğrenciler için eğitim sürecini nasıl dönüştürebileceğimize ve öğrencileri yapay zeka dolu bir dünyaya nasıl hazırlayabileceğimize odaklanmamız gerekiyor. Ayrıca, yapay zekânın akreditasyon sürecini nasıl etkileyebileceğini de merak ediyoruz. Akreditasyon belgelerini yazmak için yapay zekâyı kullanan okullar olduğundan eminiz ve bunu normal karşılıyoruz. Ancak, bu ne ölçüde ve nasıl olmalıdır, bunu ele almak ve incelemek gerekiyor.

NEASC standartlarını karşılamada başarılı olan kurumlardan yararlı olacağını düşündüğümüz uygulama örnekleri verebilir misiniz?

Değer verdiğimiz alanlardan biri “**öğrenciyi güçlendirme**”. Bugün dünyada sahip olduğumuz bilgi erişimiyle, öğretmen merkezli geleneksel yöntemlerin ötesine geçmenin gerçekten önemli olduğunu biliyoruz. Ben bir tarih öğretmeniyim ve NEASC ile de on beş yıldır çalışıyorum. Bir tarih öğretmeni olarak, sınıfta durup içerik aktarırdım ama bugün öğrencilerimle paylaştığım içeriklerin hepsi telefonlarımızda zaten mevcut. Benim için şimdi önemli olan şey, öğrenci-

nin bilgiye erişimini sağlamak ve onların bilgiyi nasıl kullanacağını ve yorumlayacağını öğrenmeleri için onları güçlendirmektir. Bloom'un taksonomisinde olduğu gibi yüksek düşünme becerilerinden bahsediyoruz, analiz etmek, bilgiyi kullanmak öğrencilerin "güçlü" hissetmeleri için sahip olmaları gereken becerilerin başında geliyor.

NEASC, COVID-19 salgını sırasında kurumlara nasıl destek oldu ve akreditasyon süreçlerinde herhangi bir değişiklik oldu mu?

Bence salgının kalıcı etkilerinden biri dünyanın küçüldüğüdür. Örneğin, İstanbul'da bir okulla çalışıyorum ve düzenli olarak onlarla video konferanslar yapıyorum. Salgınla nasıl başa çıktığımızla gelince, zorluklarla başa çıkmalarına yardımcı olmak ve okularımıza destek olmaya devam etmek için pandemi ilanından birkaç hafta sonra ilk sanal çevrimiçi forumumuzu düzenledik. Yaklaşık 1600 üye okulumuz olduğu için benzersiz bir konumdayız, bunların 400'e yakını uluslararası okullardır. Zaten bağlantılarımız olduğundan, çevrimiçi öğrenme konusunda uzman olan bazı kişileri bir araya getirebildik. Uzmanları bir araya getirerek, çevrimiçi öğrenme konusunda hiçbir deneyimi olmayan okullarla bilgilerini paylaşmalarını sağladık. Bugün binlerce kişinin web seminerlerimize katıldığını bi-

NEASC AKREDİTASYONU 5 YILLIK BİR SÜREÇTİR. OKULLARIN İLERLEMELERİNİ RAPOR ETTİKLERİ YILLIK RAPORLAR VARDIR. SÜRECİN BİR PARÇASI, OKULLARIN İYİLEŞTİRMEK VEYA DÖNÜŞTÜRMEK İSTEDİKLERİ ALANLARI BELİRLEMESİDİR.

liyoruz, bunların yarısına yakını uluslararası. Ayrıca, ilk olarak 2020 sonbaharında, çevrimiçi akreditasyon ziyaretlerine başladık. Bu ziyaretleri çevrimiçi yapmanın bazı faydaları olduğu gibi bazı dezavantajları da

vardı. Orada olmamanın okulun kültürünü anlamayı daha zor hâle getirdiğini söyleyebilirim. Ancak kişisel olarak çevrimiçi ziyaretler sırasında fark ettiğim bir noktaya değinmek isterim. Sınıflarda çok zaman geçiriyoruz ve bazen özellikle küçük çocuklarla yabancı biri olarak soru cevap şeklinde ilerlemek zor olabiliyor. Sanal ziyaretler sırasında, öğretmenler sınıflara bir tabletle girdiler ve sorularını sordular. Öğrenciler sanal ortamda sorulara daha rahat cevap verdiler. Bu benim için ilginç bir keşifti.

NEASC, akreditasyon sürecinin tüm kurumlar için adil, şeffaf ve titiz olduğundan nasıl emin oluyor?

Her ziyaretimizde bir dizi farklı adım var, ziyarete giden üyeler tarafından bir rapor yazılır ve ardından bunu takip eden personel tarafından alınır. NEASC'nin başlıca üç komisyonu vardır, uluslararası eğitim veren bağımsız okullar (yurt içi yatılı ve gündüz okulları) inanç temelli okullar ve kamu okulları komisyonları. Bu komisyonlar da meslektaş değerlendirmesini inceleyip katkıda bulunurlar. Salgın bir yana, fiziksel ziyaretlerin, öğretmenler ve okullarla iletişim kurmanın, kağıt üzerindeki raporları incelemekten daha yararlı olduğunu düşünüyoruz. Bu nedenle, adil bir akreditasyon sürecini destekleyen farklı bileşenlere sahip olduğumuzu söyleyebilirim.

Doç. Dr. Armağan Ateşkan

Uluslararası K-12 Eğitiminde **Akreditasyon** Süreç, Faydaları ve Sorunlar

K-12 eğitim kurumlarının akreditasyon sürecinde birçok aşama bulunmaktadır. İlk olarak, okulların akreditasyon için başvuracakları organizasyonun üyesi olmaları ve tüm kurum olarak uzun soluklu bir sürece hazır olmaları gerekmektedir.

Küreselleşmenin ve hareketliliğin arttığı çağımızda, uluslararası K-12 okulları, çeşitli eğitim fırsatları arayan aileler için önemli bir alternatif olarak gündeme gelmektedir. Bu uluslararası okullardaki akreditasyon, değişik kültürel etkilerin ve denetlemelerin olduğu bağlamlarda faaliyet gösteren K-12 kurumlarının kalitesini ve güvenilirliğini sağlamak için önem arz etmektedir. Ancak uluslararası eğitimde akreditasyon sürecini yürütmek zorluklar ve karmaşıklıklar içermektedir.

AKREDİTASYON SÜRECİ

K-12 eğitim kurumlarının akreditasyon sürecinde birçok aşama bulunmaktadır. İlk olarak, okulların akreditasyon için başvuracakları organizasyonun üyesi olmaları ve tüm kurum olarak uzun soluklu bir sürece hazır olmaları gerekmektedir. Bazı akreditasyon organizasyonları okulların en az 2 akademik yıl faaliyet gösteriyor olmasını istemektedir. Akreditasyon süresince organizasyonlar okullarda değişik bileşenleri incelemektedir. Bunlar içinde öncelikle okulların misyonu ve vizyonu değerlendirilmekte, beraberinde öğrenme ve öğretme ortamlarının kalitesi, küresel vatandaşlık kavramının ne kadar içselleştirildiği ve tüm sisteme nasıl entegre edildiği kapsamında; güvenlik, koruma, tam sağlık gibi kavramları içeren tüm paydaşlar için iyi oluş hâli incelenmektedir. Bu değerlendirmeler, kurumlardan çeşitli belgelerin talep edilip incelenmesi gibi değişik yetkinliklere sahip olan bir komite tarafından kurum kampüsünün ziyaretini içerebilmektedir. Süreç sonunda toplu

AKREDİTASYON BİR PRESTİJ SİMGESİNDEN ÇOK DAHA FAZLASIDIR; ÖĞRETİM PROGRAMINI, ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİ, PERSONEL NİTELİKLERİNİ, TESİSLERİ VE ÖĞRENCİLERE YÖNELİK EK HİZMETLERİ İNCELEYEN TITİZ BİR DEĞERLENDİRME SÜRECİNİ TEMSİL EDER.

değerlendirmeler yapıp raporlanarak sonuç kurum ile paylaşılmaktadır. Akredite olan kurumlar belirli periyotlarla tekrar değerlendirilmeye tabii tutulmaktadır ve bu süreç akreditasyonu yapan organizasyona göre değişiklik göstermektedir. Okullara genellikle standartları karşılayamadıkları takdirde bir uyarı verilmektedir ve akreditasyonlarını kaybetmeden önce denetimli serbestlik uygulanmaktadır. Akreditasyonun devamlılığı, okulların itibarlarını korumaları ve öğrencilere verilen eğitimin kalitesini güvence altına almaları açısından önemlidir.

AKREDİTASYONUN FAYDALARI

Akreditasyon, K-12 kurumları tarafından sürdürülmesi hedeflenen kalite standartlarının bir kanıtı olarak işlev görür ve tüm paydaşlarıyla beraber bu kurumların eğitimde mükemmeliyet için belirlenen kriterleri karşıladığını veya çoğu zaman aştığını garanti eder. (CIS, n.d.; Knapp, 2023). Akreditasyon sayesinde, okullarda sürekli iyileştirme ve mesleki gelişim kültürü oluşturulur. Kurumlarda gerçekleştirilen faaliyetlerin yansıtılmalarının yapılmasıyla öz değerlendirme geliştirilir. Böylece paydaşlar kurumları için iyileştirme alanlarını belirlerler ve temel hedefte öğrencilere mümkün olan en iyi öğrenme deneyimlerini sağlamak için gelişim stratejileri belirleyip uygularlar (CIS, n.d.).

Bununla beraber akreditasyon, öğrencilerin derslerden almış oldukları kredilerini uluslararası akredite olmuş okullar arasında aktarmalarına olanak tanıyarak, eğitim süreçlerini destekler ve böylece küresel tanınmayı ve uluslararası hareketliliği kolaylaştırır. Okullar arasında ağ oluşturma ve işbirliği de akreditasyon yoluyla teşvik edilmektedir. Örneğin, okulların diğer akredite eğitim kurumlarıyla bağlantı kurmasına, eğitimde iyi uygulamalarını paylaşmasına ve yenilikçiliği ve mesleki gelişimi artırmak için işbirlikçi girişimlere katılmasına olanak tanır (CIS, n.d.).

Genel olarak, uluslararası K-12 eğitiminde akreditasyon; kalite standartlarının sürdürülmesinde, güvenilirliğin sağlanmasında, sürekli iyileştirmenin teşvik edilmesinde, küresel tanınmanın kolaylaştırılmasında ve eğitim kurumları arasında işbirliğinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Akreditasyon bir prestij simgesinden çok daha fazlasıdır; öğretim programını, öğretim yöntemlerini, personel niteliklerini, tesisleri ve öğrencilere yönelik ek hizmetleri inceleyen titiz bir değerlendirme sürecini temsil eder. Akreditasyon süreci devamlıdır (aralıklı olarak yapılır), iyileştirmeyi ve en son eğitimsel gelişmelere uyumu teşvik eder.

QAHE, CIS, IBO gibi saygın kuruluşlar tarafından yapılan akreditasyon, küresel tanınmayı sağlar, çeşitli öğrenci popülasyonunun ilgisini çeker ve uluslararası ortaklıkları, değişim programlarını ve okul topluluğu için artan fırsatları teşvik eder. Çocuklarını K-12 kurumlarına gönderen ebeveynler için akreditasyon, bir okulun akademik mükemmelliğe, öğrenci refahına ve bütünsel bir eğitim yaklaşımına verdiği önemin güvenilir bir göstergesi olarak hizmet eder (Adıyaman & Keser Özmantar, 2021; AIAASC, n.d.; QAHE, n.d.).

AKREDİTASYONDA GÜNCEL EĞİLİMLER VE YAŞANAN ZORLUKLAR

K-12 uluslararası eğitiminde akreditasyon süreci dinamikdir ve çeşitli eğilimlerden ve zorluklardan etkilenmektedir. Günümüzdeki önemli bir eğilim, küreselleşmenin

ÇOCUKLARINI K-12 KURUMLARINA GÖNDEREN EBEVEYNLER İÇİN AKREDİTASYON, BİR OKULUN AKADEMİK MÜKEMMELLİĞE, ÖĞRENCİ REFAHINA VE BÜTÜNSEL BİR EĞİTİM YAKLAŞIMINA VERDİĞİ ÖNEMİN GÜVENİLİR BİR GÖSTERGESİ OLARAK HİZMET EDER.

sonucu olarak hem ailelerin hem de farklı eğitim beklentileri olan profesyonellerin artan hareketliliği ile birlikte uluslararası eğitime yönelik artan istek olmaktadır (ISC Research, 2022). Sonuç olarak, kabul edilen kalite ve standartları karşılamak için akreditasyon arayışında olan dünya çapındaki K-12 okullarının sayısında önemli bir artış olmuştur.

Ancak bu büyümenin yanı sıra, K-12 uluslararası eğitiminde akreditasyon sürecinde bazı zorluklarla karşılaşmaktadır. Her ülkenin kendi kural ve düzenlemeleri vardır ve değişim geçirmektedir. Bununla beraber ülkelerin kendi akreditasyon sistemleri uluslararası okullar için akreditasyon yapan organizasyonların beklentilerinden farklılıklar gösterebilmektedir. Bu da kurumların süreci yönetmelerinde tutarsızlıktan kaynaklanan sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Karşılaşılan bir diğer zorluk ise akreditasyon sürecinde teknolojik gelişmelerle ortaya çıkan sorunlardır. Çevrimiçi öğrenme platformları ve dijital değerlendirme araçları gibi teknolojinin eğitime giderek

daha fazla entegre edilmesiyle birlikte, öğretim programlarının kalitesinin değerlendirilmesi ve sürdürülmesi daha karmaşık bir hâle gelmektedir. Akreditasyon kurumlarının, eğitimde mükemmeliyetin yerleşik standartlarını korurken dijital öğrenme ortamlarının kalitesini ve güvenilirliğini etkili bir şekilde ölçmek için değerlendirme yöntemlerini buna uygun şekilde adapte etmeleri gerekmektedir (IBO, 2020).

Ayrıca kurumların sınırlı kaynaklara sahip olması da akredite olmak isteyen bazı uluslararası K-12 kurumları için önemli zorluklara neden olmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde kurumlar; mali kaynak, personel, altyapı ve mesleki gelişim fırsatlarına erişim konularında sorunlar yaşayabilmektedir. Bu kaynak kısıtlamaları, okulların akreditasyon standartlarını karşılama ve kalite iyileştirme girişimlerine yatırım yapma kapasitesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

KALİTE VE GÜVENİLİRLİĞİN KORUNMASINDA AKREDİTASYONUN ROLÜ

Akreditasyon, kurumların misyonları, vizyonları, öğretim programları, öğretim ortamları ve yöntemleri, donanımları ve öğrenci öğrenme çıktuları gibi alanlarda standartların değerlendirilmesi ve sürdürülmesine yönelik bir çerçeve sağlayarak eğitim kalitesinin belirli bir düzeyde olmasını garanti etmektedir. Akredite olan kurumlar, belirlenen standartlara uygunluklarını göstermek için sıkı değerlendirme süreçlerinden geçmekte ve böylece ebeveynlere, öğrencilere ve diğer paydaşlara sağlanan eğitimin kalitesi konusunda güvene vermektedirler. Ayrıca akreditasyon, öğrenci hareketliliğini desteklemekte ve kolaylaştırmaktadır. Öğrenciler ve aileler, akredite okulların tanımlanmış standartlara uyduğuna güvenebilmekte, bu da onların eğitimlerinde kesinti yaşamadan okullar ve ülkeler arasında geçiş yapmalarını kolaylaştırmaktadır. Son

EĞİTİMDE MÜKEMMELLİĞİ HEDEFLEYEN TOPLUMLAR, AKREDİTASYONUN SAĞLADIĞI YAPISAL ÇERÇEVEYİ, ÖĞRENCİ BAŞARISINI VE ÖĞRENME DENEYİMLERİNİ ZENGİNLEŞTİRMEK İÇİN BİR FIRSAT OLARAK GÖRMELİDİRLER.

olarak akreditasyon ebeveynler, öğrenciler ve diğer paydaşlar arasında güveni ve itimadı artırmaktadır. Akredite okullar, performanslarını ve standartlara bağlılıklarını koruyarak, küresel eğitim topluluğu içindeki itibarlarını ve güvenilirliklerini artırmaktadırlar.

Uluslararası K-12 eğitiminde akreditasyon, öğrencilerin ve eğitim kurumlarının geleceğini şekillendiren kritik bir faktördür. Bu yazımda, özellikle uluslararası eğitim kurumlarında akreditasyon süreçlerinin nasıl işlediği, nelerin önemli kriterler olduğu, faydaları ve yaşanan sıkıntıları paylaşmaya çalıştım. Son olarak, eğitim liderleri ve politika yapıcılarına düşenin, sürekli iyileştirme kültürünü benimseyerek ve global standartlara uyum sağlayarak bu zorlukların üstesinden gelme sorumluluğu olduğunu vurgulamak isterim. Eğitimde mükemmelliği hedefleyen toplumlar, akreditasyonun sağladığı yapısal çerçeveyi, öğrenci başarısını ve öğrenme deneyimlerini zenginleştirmek için bir fırsat olarak görmelidirler. Böylece, uluslararası arenada rekabet edebilirler ve yüksek kaliteli eğitim sistemleri inşa edilebilir.

KAYNAKLAR

Adiyaman, H., & Keser Ozmantar, Z. (2021). An Analysis of a School's PYP Accreditation in Terms of System Elements. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 9(4).

AIAASC. (n.d.). What is Accreditation? Retrieved March 22, from <https://www.aiaasc.org/importance-of-accreditation>

CIS. (n.d.). International Accreditation. Retrieved March 22, 2024, from <https://www.cois.org/for-schools/international-accreditation>

International Baccalaureate Organization. (2020). Enhancing assessment using technology: Guidance for schools implementing online and eAssessment. IBO.

ISC Research. (2022). The International Schools Market Report 2022. Retrieved from <https://www.iscresearch.com/>

Knapp, K. (2023). International K-12 Schools Seeking U.S. Accreditation: An Analysis of the Rationales Involved in Earning Accreditation Through the Western Association of Schools and Colleges. Capstone Collection, 3293. <https://digitalcollections.sit.edu/capstones/3293>

QAHE. (n.d.). Empowering Excellence in Accreditation for K-12 and International Schools. Retrieved March 22, 2024, from <https://www.qahe.org.uk/article/qahe-empowering-excellence-in-accreditation-for-k-12-and-international-schools/>

Doç. Dr. Ayhan Öz

Yükseköğretimde Akreditasyon

Yükseköğretimde ilk kez ABD’de ortaya çıkan akreditasyon herhangi bir yükseköğretim kurumunun ya da programının önceden belirlenen ulusal ya da uluslararası ölçütlere uygunluğunu elde edilen kanıtlar üzerinden denetleyen ve kalite güvencesinin devamlılığını sağlamayı amaçlayan bir sistemdir.

Yükseköğretimde kalite sorunu küresel düzeyde farklı yönleriyle epey bir zamandır tartışılmaktadır. Uluslararası düzeyde kalite konusu özellikle on dokuzuncu yüzyılın ortalarından itibaren gündemi meşgul etmeye başlamış 1990’lı yıllarda ise bu konudaki arayışlar hız kazanmıştır. Özellikle Bologna süreci yükseköğretimde kalite güvence sistemi ağını yaygınlaştırmayı temel hedef olarak almış ve bu da kalite süreçlerini hızlandırmıştır. Burada küreselleşme ve buna bağlı olarak kişi ve kurumların etkileşimlerinde gözlenen artış da önemli rol oynamıştır. Küresel ekonominin beraberinde getirdiği rekabetçi ortam eğitimde, özellikle yükseköğretimde de kendini hissettirmeye başlamıştır.

Yükseköğretimde kalite sorunu küresel düzeyde farklı yönleriyle epey bir zamandır tartışılmaktadır. Uluslararası düzeyde kalite konusu özellikle on dokuzuncu yüzyılın ortalarından itibaren gündemi meşgul etmeye başlamış 1990'lı yıllarda ise bu konudaki arayışlar hız kazanmıştır. Özellikle Bologna süreci yükseköğretimde kalite güvence sistemi ağına yaygınlaştırmayı temel hedef olarak almış ve bu da kalite süreçlerini hızlandırmıştır. Burada küreselleşme ve buna bağlı olarak kişi ve kurumların etkileşimlerinde gözlenen artış da önemli rol oynamıştır. Küresel ekonominin beraberinde getirdiği rekabetçi ortam eğitimde, özellikle yükseköğretimde de kendini hissettirmeye başlamıştır.

Eğitim kurumları arasındaki rekabet ve entegrasyon süreçleri belli standartların belirlenmesini ve buna bağlı bir değerlendirilmeyi gerekli kılmıştır. Bir kurumda verilen eğitimin kalitesinin nasıl belirleneceği bir yöntem sorununa işaret etmektedir. Bugün hakim olan paradigma bu noktada bilimsel usullere başvurmayı gerekli kılmaktadır. Bilimin temel özelliği malum olduğu üzere bir olay ya da olguyu gözlem ya da ölçümlerle açıklayabilmek ve sonuçlar üzerinden süreci kontrol edebilmektir. Bunun yapılabilmesi ise her şeyden evvel temel ölçütlerin belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla şayet bir sürecin kalitesi mercek altına alınacaksa belli ölçütlere ve ölçütler üzerinden yapılacak gözlem ya da ölçümlere ihtiyaç duyulacağı söylenebilir.

Akreditasyon, kurumlarda belli ölçütler üzerinden kalite güvence sistemi sağlamaya yarayan bir araçtır.

Akreditasyon olarak ifade edilen süreç tam da bunu yapmayı amaçlamaktadır. Yükseköğretimde ilk kez ABD'de ortaya çıkan akreditasyon herhangi bir yükseköğretim kurumunun ya da programının önceden belirlenen ulusal ya da uluslararası ölçütlere uygunluğunu elde edilen kanıtlar üzerinden denetleyen ve kalite güvencesinin devamlılığını sağlamayı amaçlayan bir sistemdir. Bir başka ifadeyle akreditasyon,

**AKREDİTASYONUN,
KURUMLARIN
ULUSLARARASILAŞMA
STRATEJİLERİNİN
MERKEZİNDE YER
ALAN BİR KAVRAM
OLDUĞUNU GÖRÜRÜZ.
ULUSLARARASI
AKREDİTASYON ELDE
ETMİŞ BİR KURUM
ULUSLARARASI
GÖRÜNÜRLÜK VE KABUL
AÇISINDAN BUNA SAHİP
OLMAYAN MUADİLLERİNE
KIYASLA ÖNEMLİ BİR
AVANTAJ ELDE ETMİŞ
OLMAKTADIR.**

kurumlarda belli ölçütler üzerinden kalite güvence sistemi sağlamaya yarayan bir araçtır. Akreditasyon, akredite edilmiş kurumların bu ölçütleri karşıladığını garanti eder. Bahsi geçen ölçütler ulusal düzeyde belirlenebilecek olsa da şayet küresel alanda nitelikli yükseköğretim kurumları arasında bir etki üretebilmek isteniyorsa uluslararası kriterlerin de dikkate alınması gereği vardır. Bu açıdan bakıldığında akreditasyonun, kurumların uluslararasılaşma stratejilerinin merkezinde yer alan bir kavram olduğunu görürüz. Uluslararası akreditasyon elde etmiş bir kurum uluslararası görünürlük ve kabul açısından buna sahip

olmayan muadillerine kıyasla önemli bir avantaj elde etmiş olmaktadır.

YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU (YÖKAK) FAALİYETLERİ

Ülkemizde yükseköğretim kurumlarının kalite ve akreditasyonla tanışması nispeten yeni bir süreçtir. Bologna süreci ülkemizdeki üniversitelerin kalite güvence sistemi konusundaki eksikliğini ortaya çıkarmıştır. Türkiye'de ilk olarak doksanlı yılların başlarında ODTÜ ve Bilkent üniversitesindeki bazı mühendislik bölümleri ABD'de bu alanda faaliyet yürüten bir akreditasyon kuruluşu olan *Accreditation Board of Engineering and Technology (ABET)* tarafından akredite edilmiştir. Sonrasında kalite ve akreditasyon süreçlerini daha sistemli hâle getirmek için farklı çalışmalar yapılmış ve nihayetinde bu konudaki sorumluluk ve yetki *Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK)*'na verilmiştir. İlgili Kurul 23 Temmuz 2015 tarih ve 29423 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği" kapsamında oluşturulmuştur. Kurul'un başlıca amaçları; yükseköğretim kurumlarının dış değerlendirmesini yapmak, akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve tanınması süreçlerini yürütmek ve yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesi kültürünün içselleştirilmesi ve yaygınlaştırılmasını sağlamak olarak ifade edilmiştir (<https://yokak.gov.tr/>). İlgili Yönerge'nin 5. Maddesinde Kurul'un görevleri arasında "yükseköğretimde kalite güvencesi ve akreditasyon ulusal politika ve stratejisini tanımlamak" ve "dış değerlendirmede ve akreditasyonda uygulanacak ilkeleri, kalite göstergelerini ve kuralları belirleyerek Genel Kurulun onayına sunmak" maddeleri sıralanmıştır.

YÖKAK, 2019 yılında Avrupa genelinde yükseköğretim kalite güvencesi faaliyetlerinin eşgüdümünden sorumlu şemsiye bir kuruluş olan *Avrupa Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Birliği (ENQA)*'ne afilliye üyelik başvurusu yapmış ve bir yıl gibi kısa

AKREDİTASYON SÜRECİNİN YANLIŞ ANLAŞILMASI VE UYGULANMASI YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA TEK TİPLEŞME TÜRÜNDE İSTENMEYEN BİR SONUÇ ORTAYA ÇIKARABİLİR. ZİRA ORTAK PERFORMANS ÖLÇÜTLERİ ÜZERİNDEN AYNİ YETKİLENDİRİLMİŞ AJANS TARAFINDAN DENETLENEN KURUMLAR ÖZGÜNLÜKLERİNİ KAYBEDİP STANDART BİR GÖRÜNÜM KAZANABİLİRLER.

sürede kabul almıştır. YÖKAK aynı zamanda 2020 yılında *Asya-Pasifik Kalite Ağı (Asia-Pacific Quality Network, APQN)*'na ve *Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Ajansları Uluslararası Ağı (International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education, INQAHE)*'na tüm üyelik hakkı kazanmıştır. Bunların dışında YÖKAK Amerikan Yükseköğretim Akreditasyon Kurulu (CHEA) ile İslam Ülkeleri Kalite Güvence Ajansları Birliği (IQA)'ne de tam üyedir (<https://yokak.gov.tr/>). YÖKAK'ın yükseköğretimde kalite alanında faaliyet gösteren uluslararası yapılarla olan bağı bu süreçlerin uluslararasılaşma ile olan yakın ilgisini göstermek açısından dikkate değerdir.

YÖKAK faaliyetlerini temelde iki başlık üzerinden yürütmektedir. Bunlardan biri "Kurumsal dış değerlendirme", diğeri ise "akreditasyon süreçleri"dir. Kurumsal dış değerlendirme yükseköğretim alanında faa-

liyet gösteren kurumların *en az beş yılda bir olmak üzere* eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve yönetim sistemi süreçlerinin kurumsal dış değerlendirme ölçütleri kapsamında değerlendirmesini ifade etmektedir. Akreditasyon ise biri "kurumsal akreditasyon" diğeri ise "program akreditasyonu" olmak üzere iki alt başlıkta yürütülmektedir.

KURUMSAL AKREDİTASYON

Kurumsal akreditasyon, yükseköğretim kurumlarındaki kalite güvencesi, eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi süreçlerinin kısaca "PUKÖ" olarak bilinen "*planlama, uygulama, kontrol etme ve önlem alma*" döngüsü kapsamında değerlendirilmesini sağlayan bir değerlendirme yöntemidir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda kurumlar ya tam akreditasyon (beş yıllık) ya koşullu akreditasyon (iki yıllık) hakkı elde

etmekte ya da süreçte başarısız bulunmaktadırlar. 2022 yılı verilerine göre Türkiye'de YÖKAK tarafından 5 üniversiteye tam akreditasyon 25 üniversiteye ise koşullu akreditasyon verilmiştir (<https://yokak.gov.tr/>). Türkiye'de yükseköğretim kurumları içinde tam akreditasyon oranının %2,45; koşullu akreditasyon oranının %12,25 olduğu; toplam akreditasyon oranının ise %14,70'e denk geldiği söylenebilir.

UZMANLAŞMAYA DÖNÜK AKREDİTASYON

"Uzmanlaşmaya dönük akreditasyon" ya da "profesyonel akreditasyon" olarak da bilinen program akreditasyonu ise mezun vermiş yükseköğretim programlarının kalite güvencesi, eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi başlıklarında yine PUKÖ döngüsü çerçevesinde yetkilendirilmiş

akreditasyon kuruluşları tarafından dış değerlendirmeye tabi tutulması sürecini ifade etmektedir. Bu kuruluşlar belirlenen ölçü ve ilkeler gözetilerek YÖKAK tarafından yetkilendirilmektedir. Halihazırda bu şekilde yetkilendirilmiş ve tescil süresi devam eden 24 kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlar yalnızca kendi alanlarına giren programlara dair akreditasyon süreçlerini yürütmektedirler. Ulusal kuruluşların dışında program akreditasyonu konusunda YÖKAK tarafından yetkilendirilmiş 13 tane uluslararası kuruluş da sürece katkı sunmaktadır. YÖKAK tarafından yayımlanan 2019 yılı **Akreditasyon Kuruluşları Genel Değerlendirme Raporuna** göre 2016-2019 arası dönemde Türkiye’de ulusal akreditasyon kuruluşları tarafından akredite edilen program sayısı 340’tan 508’e; uluslararası akreditasyon kuruluşları tarafından akredite edilen program sayısı ise 93’ten 163’e çıkmıştır. Akredite edilen programlar arasında mühendislik alanının başı çektiği görülmektedir. Nitekim 2019 yılında akreditasyon almış mühendislik programı sayısı 340 iken bu sayı fen edebiyatta 115, sosyal bilimlerde 69, eğitim bilimlerinde 33, tıpta 31, psikolojide ise 24’tür (istatistik.yok.gov.tr). Bu sayı gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında oldukça düşük kalmaktadır. Örneğin ABD’de yetkilendirilmiş 81 adet kuruluş bulunmaktadır ve bunlar 7.000 kurumda 18.000 programın akreditasyon sürecini yürütmektedir (Aktan & Gencel, 2010).

Akreditasyon hem iç hem de dış denetim süreçlerini gerekli kalmaktadır. İç denetim her kurumun kendi içinde oluşturacağı mekanizmalar tarafından yerine getirilmektedir Akredite olan ya da olmak için başvuru yapan kurumların kendi özdeğerlendirme raporlarını yıllık olarak yazmaları, sonuçları değerlendirmeleri ve gerekli iyileştirmeleri yapmaları beklenmektedir. Dış denetim hem YÖKAK hem de onun tarafından yetkilendirilmiş kurumlar tarafından yapılmakta, bu kapsamda denetim ekibi tarafından saha ziyaretleri de dahil olmak üzere bir dizi izleme faaliyeti gerçekleştirilmektedir.

YÖKAK FAALİYETLERİNİ TEMELDE İKİ BAŞLIK ÜZERİNDEN YÜRÜTMEKTEDİR. BUNLARDAN BİRİ “KURUMSAL DIŞ DEĞERLENDİRME”, DİĞERİ İSE “AKREDİTASYON SÜREÇLERİ”DİR.

AKREDİTASYONUN AMAÇLARI VE YARARLARI

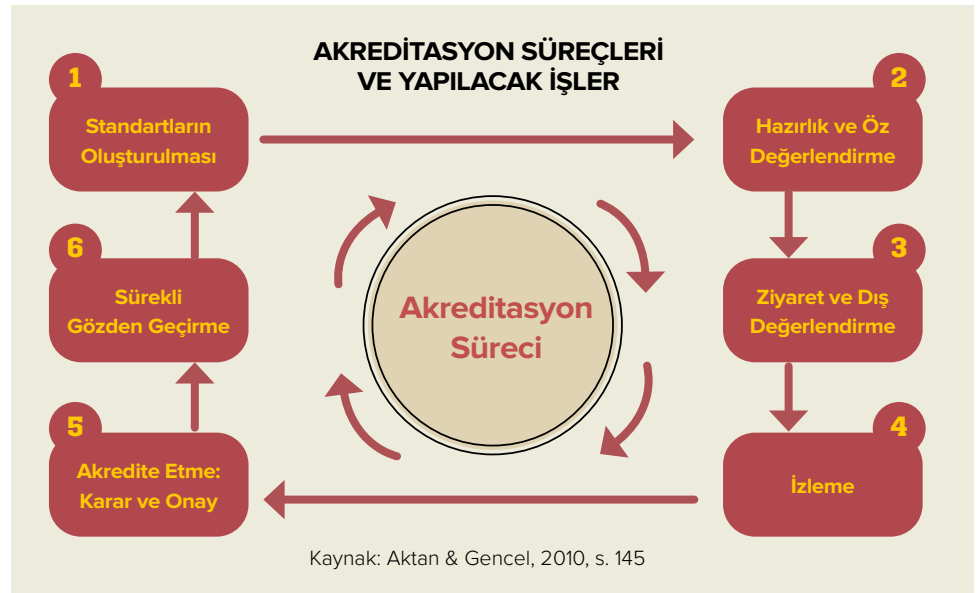
Akreditasyonun temel amacı kurumların kalite güvence sistemlerini belli ölçütler (kalite, verimlilik, paydaş takımı, süreklilik, saydamlık vb.) üzerinden iç ve dış denetime tabi tutarak denetlemek ve tescillemeaktır. Akredite olmak kurumsal kalitenin tescillenmesi ve resmiyet kazanması anlamına gelmektedir.

Bu temel amaçla ilişkili olarak yükseköğretimde akreditasyonun diğer amaçlarını şu şekilde ifade etmek mümkündür:

- Öğrencilere ve hizmet alan diğer paydaşlara verilen eğitimin belli standartlara göre yürütüldüğünün garantisini vermek
- Eğitim öğretimin kalitesini arttırmak ve sürekli gelişimini teşvik etmek
- Yükseköğretim kurumlarını saydam ve hesap verebilir hale getirmek
- Yükseköğretim kurumlarının uluslararası süreçlerini desteklemek
- Hem yurt içinde hem de yurt dışında kaliteli yükseköğretim talep edenlere sağlıklı bilgi akışı sağlamak
- Yükseköğretim kurumlarının birbirini tanıma sürecini kolaylaştırmak
- Diploma ve unvanların karşılaştırılabilirliğine katkı sağlamak

Akreditasyon başta kurumdan hizmet talep edenler olmak üzere kamuoyu nezdinde kuruma **güven** ve **itibar** kazandırmaktadır. Hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kurumların **bilinirliğini** arttırmakta ve **türdeş kurumların birbirlerini tanıma süreçlerini kolaylaştırmaktadır**.

Akreditasyon, kurumları sürekli kendilerini **gözlemlemeye**, **izleme değerlendirme** yapmaya ve sorunları tespit edip **iyileştirme** yapmaya teşvik eden bir sistem

olduğu için kurumsal süreçlerde hep daha iyiye doğru giden bir döngü oluşturmaktadır. Bu döngünün sağlıklı çalışabilmesi kurumun stratejik amaçları ve gelecek vizyonuna uygun şekilde faaliyetlerin planlanmasına, planlanan faaliyetlerin izlenip değerlendirilmesine ve yapılan değerlendirme sonucuna göre iyileştirme yapılmasına bağlıdır. Bir bütün olarak bakıldığında akreditasyonun, kurumun sürekli kendini **yenilemesine** ve **geliştirmesine** katkı sunduğu söylenebilir.

Akreditasyon ayrıca, henüz bizde böyle bir uygulama olmamakla birlikte, kimi ülkelerde devletten **maddi destek almada öncelik** sağlayabilmekte, öğrencilerin **burs ve krediye erişimini kolaylaştırabilmektedir**. Akreditasyonun sağladığı bir diğer önemli fayda ise **akademik kredinin standardizasyonuna imkan vererek uluslararası öğrenci hareketliliğini kolaylaştırmasıdır** (Özçiçek & Karaca, 2019).

AKREDİTASYON SÜRECİNDEKİ ZORLUKLAR VE RİSKLER

Akreditasyon süreci bazı zorluk ve riskleri de beraberinde getirmektedir. Akreditasyon süreçlerini denetleyen kurumların çoğunlukla bu işi bir bedel karşılığında yapıyor olması bazen sürecin ruhuna uymayan

uygulamaları de ortaya çıkarabilmektedir. Nitekim hak etmediği halde para karşılığı akreditasyon veren kurum ya da ajansların varlığından bahsedilmektedir. “Akreditasyon fabrikaları” (accreditation mills) adı verilen bu kurumlarla mücadele için gelişmiş ülkelerde akreditasyon kurumlarını da akredite eden üst kamusal organlar ihdas edilmektedir (Aktan & Gencel, 2010). **Amerika’daki Council for Higher Education Accreditation (CHEA)** ve Türkiye’de **YÖKAK** bu türden bir işlev görmektedir.

Akreditasyon kapsamında kurumlarda yürütülmesi gereken iş ve işlemler ciddi bir iş yükü oluşturmaktadır. Şayet kurumda bu işlemleri takip edecek ayrı bir personel istihdam edilmezse işler önemli ölçüde akademik kadronun üzerine kalmakta bu ise akademik çalışmalara gerekli zaman ayıramamaları gibi bir risk oluşturabilmekte ve akademik üretimi yavaşlatabilmektedir. Bu noktada kurumda çalışan tüm personelin süreci sahiplenmesi ve dengeli bir iş bölümünün yapılması önem arz etmektedir.

Akreditasyon sürecinin yanlış anlaşılması ve uygulanması yükseköğretim kurumlarında tek tipleşme türünde istenmeyen bir sonuç ortaya çıkarabilir. Zira ortak performans ölçütleri üzerinden aynı yet-

kilendirilmiş ajans tarafından denetlenen kurumlar özgünlüklerini kaybedip standart bir görünüm kazanabilirler. Bu noktada hem süreçlerde hem de hazırlanacak dokümanlarda kurumun özgün yönünün belirlenmesi önem taşımaktadır.

Akreditasyon sürecinin bir diğer riski kanıt dayalı bir süreç olmasıyla ilişkilidir. Kalite süreçlerinin izleme ve değerlendirmesinde her bir faaliyetin kanıtı da istenmektedir. Kanıt toplama işleminin bu süreçteki yoğunluk ve ağırlığı akreditasyonun bir kanıt toplama işi olarak görülmesine ve meselenin özünden uzaklaşılmasına sebebiyet verebilmektedir. Yapılan her bir faaliyetin resim, video, mail vb. araçlarla belgelenmeye çalışılması yoğun bir kırtasiye yükü oluşturabilmektedir. Burada yetkili kurum ve ajanslar tarafından kanıt toplama işinin makul bir zemine çekilmesi ve kurumların daha çok sistemin bütünlüğe işleyişine odaklanmasının sağlanması son derece önemlidir.

Son olarak şu hususa da işaret etmek gerekir ki bir kurumun ya da programın akredite edilmiş olması tek başına onun yüksek kaliteye sahip olduğunu garanti etmeyeceği gibi bir kurumun akreditasyona sahip olmaması da tek başına onun kalitesiz olduğunu göstermez. Akredite edilmiş olmak asgari standartların yakalandığını ve kurumun bir kalite güvence sistemine sahip olduğunu gösterir. Akreditasyonda önemli olan nokta kaliteyi yakalamak değil kaliteyi artırmak için sistemli bir çabanın içinde olmak ve bu amaçla işleyen bir kalite güvence sistemi oluşturabilmektir. Zira akreditasyon bir sonuç değil bir süreçtir.

KAYNAKÇA

Aktan, C. C., & Gencel, U. (2010). Yüksek Öğretimde Akreditasyon. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 137-155.

Özçiçek, Y., & Karaca, A. (2019). Yükseköğretim Kurumlarında Kalite ve Akreditasyon: Mühendislik Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(1), 114-148.

www.yokak.gov.tr

Mehtap Güven Çoban

Yabancı Dil Eğitiminde **Kalite ve Akreditasyon**

Mükemmel donanımlara sahip bir sınıf ortamı, pürüzsüz bir sistem, en modern ve güncel içerikleri sunan eğitim materyalleri yüksek yetkinlikte dil öğrencileri yetiştirebiliyor mu?

Gelişmekte, değişmekte ve dönüşmekte olan dünya dinamikleri, birey ve toplumların ihtiyaçları doğrultusunda yükseköğretim kuruluşlarının çoğalmasına imkân tanımıştır. Buna paralel olarak, ülkemizde de bu sayının arttığı bilinmektedir. Bu gelişmeleri takiben, yabancı dilde eğitim veren akademik programlar rekabetçi dünya ortamına uyum sağlar şekilde çeşitlenmiş ve çoğalmıştır. Yabancı dil eğitiminin yükseköğretim kurumlarında öncelikli bir gündem maddesi hâline gelmesinin arkasında yatan motivasyon, dil eğitiminin küresel dünya düzeninde ulusal ve uluslararası kalkınmanın bir gerekliliği olarak görülmesine dayanır. Yabancı dil eğitiminin yükseldiği bu statüde, Bolonya süreciyle (2015) başlayan uluslararasılaşma çalışmalarının etkisi büyüktür. Bu itibarla, uluslararasılaşma; öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliği için ortak projelerin gerçekleştirilmesini, yaşam boyu öğrenmenin teşvik edilmesini ve yabancı dil eğitiminin yaygınlaşmasını, eğitim-öğretimin uluslararasılaşmasını, bilgi transfer kanallarının genişletilmesini ve araştırma çalışmalarında akademik ve bilimsel ortaklıklar yapılabilmesini sağlamayı hedefler.

Gelişmekte, değişmekte ve dönüşmekte olan dünya dinamikleri, birey ve toplumların ihtiyaçları doğrultusunda yükseköğretim kuruluşlarının çoğalmasına imkân tanımıştır. Buna paralel olarak, ülkemizde de bu sayının arttığı bilinmektedir. Bu gelişmeleri takiben, yabancı dilde eğitim veren akademik programlar rekabetçi dünya ortamına uyum sağlar şekilde çeşitlenmiş ve çoğalmıştır. Yabancı dil eğitiminin yükseköğretim kurumlarında öncelikli bir gündem maddesi hâline gelmesinin arkasında yatan motivasyon, dil eğitiminin küresel dünya düzeninde ulusal ve uluslararası kalkınmanın bir gerekliliği olarak görülmesine dayanır. Yabancı dil eğitiminin yükseldiği bu statüde, Bolonya süreciyle (2015) başlayan uluslararasılaşma çalışmalarının etkisi büyüktür. Bu itibarla, uluslararasılaşma; öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliği için ortak projelerin gerçekleştirilmesini, yaşam boyu öğrenmenin teşvik edilmesini ve yabancı dil eğitiminin yaygınlaşmasını, eğitim-öğretimin uluslararasılaşmasını, bilgi transfer kanallarının genişletilmesini ve araştırma çalışmalarında akademik ve bilimsel ortaklıklar yapılabilmesini sağlamayı hedefler.

YABANCI DİL EĞİTİMİNİN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖNCELİKLİ BİR GÜNDEM MADDESİ HÂLINE GELMESİ, DİL EĞİTİMİNİN KÜRESEL DÜNYA DÜZENİNDE ULUSAL VE ULUSLARARASI KALKINMANIN BİR GEREKLİLİĞİ OLARAK GÖRÜLMESİ SEBEBİLEDİR.

TÜRKİYE'DE YABANCI DİL EĞİTİMİNDE KALİTE

Kalite kavramı bütün bu süreçlerin önemli bir birleştirici ögesi olarak görülmektedir. Söz konusu nicel ve nitel eğilimler, yabancı dilde sunulan eğitime öğrencileri hazırlayan yabancı dil hazırlık programlarının genel süreçleri, yönetimi, içeriği, niteliği hususlarında bir dizi soruşturmayı gerekli kılmıştır.

Kalite tartışmaları çerçevesinde, yabancı dil eğitiminde güvenilir standartların kurulması ve sürdürülmesi amacıyla, en tepedeki yönetim süreçlerinden zincirin son halkası olan öğrencinin mezun edilmesine kadar, tüm aşamalarının kalite açısından çok boyutlu bir şekilde değerlendirilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Bu ihtiyacın hâsıl olmasında, Türkiye'nin yabancı dil eğitimindeki durumunu ve konumunu araştıran ve inceleyen çeşitli raporların sunulması büyük oranda etkili oldu. Örneğin, British Council tarafından 2015 yılında yayınlanan rapor, esasında Türkiye'de yükseköğretimde yürütülen yabancı dil hazırlık programlarında, dil öğrencilerine sağlanan imkânlar ve bunların uygunluğu, İngilizce öğretim programları, müfredat ve kalite konularını ele aldı. Buradaki "kalite" kavramının işaret ettiği içerim, hâkim olan küreselleşme ve uluslararasılaşma süreçlerinin dil eğitiminde belirli standartların tanımlanmasını zorunlu hâle getirdiğine vurguda bulundu. Daha somut başlıklar altında ifade edilecek olursa, raporda işaret edilen yabancı dil eğitimindeki kalite anlayışı için sunulan çerçeve; misyon, yönetim ilkeleri, eğitim-öğretim müfredat içerikleri, ölçme ve değerlendirme, öğretim elemanı statüsü ve nitelikleri, kalite güvencesi, sürekli gelişim ve iyileştirme konularını mercek altına aldı. Bu minvalde, yabancı dil eğitiminin dünya çapındaki büyüme ve gelişimi, Türkiye'de de akreditasyon tasarılarının kurulmasına ve görünür kalite etiketlerine duyulan ihtiyacı ortaya koydu.

YABANCI DİL PROGRAMLARI'NDA AKREDİTASYON VE KALİTE

Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında yürütülen yabancı dil programlarını inceleyecek olursak; zorunlu ve isteğe bağlı hazırlık programları olmak üzere iki tür yaklaşım olduğunu görürüz. Diğer ön lisans, lisans ve lisansüstü programlarında sunulan yabancı dille eğitimin niteliği ve kalitesi doğrudan YÖK tarafından denetlenmektedir. Yükseköğretimde sürdürülen yabancı dil eğitim ve öğretim süreçlerinde kalite ve akreditasyon çalışmalarının 2015 yılında YÖK ve British Council işbirliğinde gerçekleştirilen bir çalıştayla başladığını görüyoruz (YÖKAK, 2021). Bu çalıştayın ikincisi, 2017 yılında gerçekleştirilmiş olup yabancı dil eğitiminde kalite konusu gündem olmuştur. Takip eden 2018 yılındaki çalış-

**YABANCI DİL EĞİTİM VE
ÖĞRETİM SİSTEMİMİZDE
DE AKSAYAN,
YAVAŞ İYİLEŞEN YA
DA İYİLEŞEMEYEN
NOKTALARIN DERİN BİR
KAVRAYIŞA İHTİYACI VAR.**

tayda ise “Yükseköğretimde Yabancı Diller Yüksekokulu Hazırlık Programlarındaki Yabancı Dil Eğitiminde Kalite Güvencesi” konusu tartışılmıştır. Bütün bu gelişmeleri daha görünür hâle getiren YÖK kararı ile (YÖK, 2017) üniversitelerde yürütülen ya-

bancı dil eğitim ve öğretiminin akreditasyon sürecinden geçip geçmediğinin üniversite tercihleri kılavuzunda yer alacağı kararı duyurulmuştur. Bu yenilikle birlikte, üniversitelerin Yabancı Diller Yüksekokulu programları akreditasyon ve kalite çalışmalarına yönelmişlerdir. Türkiye’de yabancı dil eğitiminin kalite değerlendirmesi alanında aktif olarak faaliyet gösteren bir ulusal ve üç uluslararası akreditasyon kuruluşu mevcuttur. Bunlar Pearson Assured, EQUALS (Nitelikli Dil Hizmetlerinin Değerlendirilmesi ve Akreditasyonu) ve CEA (İngilizce Dil Programı Akreditasyon Komisyonu)’dir”. Türkiye’nin ilk dil odaklı ulusal kalite ve güvence çalışmaları, Dil Eğitiminde Değerlendirme ve Akreditasyon (DEDAK) adıyla Mayıs 2019’da başlayan ilk pilot programlarla birlikte faaliyete geçmiştir.

AKREDİTASYON SİSTEMLERİ HANGİ MESELELERİ ODAĞA ALIR?

Peki akreditasyon sistemleri nasıl işler? Yabancı dil eğitiminin akredite edilmesi hangi meseleleri odağa alır? Öncelikli olarak, yabancı dil programlarında aktif yer alan tüm paydaşların sisteme iştiraki ve katkısı, birbirleriyle olan etkileşimi, statüleri, performansları gibi kategoriler üzerinden genel olarak yönetim ve organizasyon işleyişleri ve akışları değerlendirilir. İkinci odak noktası olarak, öğretim ve öğrenim süreçleri, öğrencinin yükseköğretime adım attığı aşamadan çıkış yaptığı aşamaya kadarki akademik ve idari süreçleri incelenir. Bu bağlamda, eğitim ve öğretim müfredat programı ve işleyişleri, ölçme ve değerlendirme sistemleri ve işlerlikleri izlenir. Üçüncü bir perspektif olarak, eğitim ortamının tüm fiziksel öğeleri, kurumun sunduğu akademik ve sosyal imkânlar, ders ortamları, iletişim

**YABANCI DİL
EĞİTİMİNİN KALİTE
DEĞERLENDİRMELERİNİN
DOKÜMANTASYON
ÜZERİNDEN
DOĞRULANABİLİR OLAN
SÜREÇ VE SONUÇLARI,
BİZLERE ÖZELLİKLE
“ÖĞRENİCİ, ÖĞRENME,
ÖĞRETİCİ, ÖĞRETME”
ÖZELİNDE EKSİKSİZ
BİR DEĞERLENDİRME
SUNMAYI GARANTİ
EDİYOR MU?**

kanalları, yönetim süreçleri şeffaflık, verimlilik, yeterlilik gibi temel kalite ölçütleri üzerinden izlenir. Bütün bu değerlendirmeler kurumun belirlediği misyon ve vizyon, programın koyduğu öğrenim çıktı hedeflerine ulaşma ve yaklaşma bağlamında kapsamlı olarak kalite kriterleri üzerinden değerlendirilir. Buradaki kalite değerlendirme ölçütleri farklı akreditasyon kuruluşlarına göre küçük değişiklikler gösterebilir

Bu süreç ve çalışmalar neticesinde hem öğrenciler ve öğretmenler hem de sürecin diğer katılımcıları arasında motivasyon, takım çalışması, yaratıcılık, hedefe yönelik çalışma ve somut sonuçlara ulaşma, etkili ve dönüştürücü liderlik hususlarında ilerlemeler kaydedilebilir. Sürekli izlenen ve geribildirim alan ölçme ve değerlendirme süreçleri, yönetim döngüleri düzenli iyileştirmeler neticesinde bireylerin ihtiyaçlarını daha doğru ve doyurucu bir şekilde karşılayabilir.

YABANCI DİL EĞİTİMİNDEKİ KALİTE ÇALIŞMALARINDA DERİNLİK VE ZENGİNLİK

Akreditasyon değerlendirme süreçlerinden geçmek, yabancı dilde verilen eğitim ve öğretimin niteliğini ne ölçüde etkiliyor, geliştiriyor sorusunun yanıtı çok boyutludur. Kalite değerlendirmeleri, yabancı dil öğretim ve yönetim süreçlerinde öz değerlendirme ve yetkinliklerin artırılmasında önemli bir rol oynar. Sağlanan sürdürülebilir standartlar sayesinde, tüm öğrencilere eğitim alma da eşitlik imkânı sağlanmış olur. Akreditasyon içeriği itibarıyla bağımsız bir kurum / kuruluş tarafından sağlanan değerlendirme ve bilgilendirme yoluyla bir onaylanma ve geçerlilik sağlar. Bu çalışmaların akademik ve yönetsel nitelikte olumlu bir etki sağladığı yadsınmaz. Ancak, yabancı dil eğitiminin kalite değerlendirmelerinin

tüm bu dokümantasyon üzerinden doğrulanabilir olan süreç ve sonuçları, bizlere özellikle “öğrenci, öğrenme, öğretici, öğretme” özelinde eksiksiz bir değerlendirme sunmayı garanti ediyor mu sorusunun üzerinde de durmalıyız. İdari yapı, mekanik işleyişler, geliştirilebilir ortamlar, yeniden yapılandırılabilen şemalar üzerinden kalitenin onaylanması, bir bireyin öğrenim çıktıları hedefine ulaşıp ulaşamadığının onaylanmasına göre uygulanması daha kolay ve pratik bir süreçtir. Çünkü eğitim-öğretim ortamının temel ögesi olan insan, sınıf ortamına getirdiği bilişsel, psikolojik, sosyal, sosyo-ekonomik, kişisel yaşam arka planı ve entelektüel özellikleriyle biriciktir. Mükemmel donanımlara sahip bir sınıf ortamı, pürüzsüz işleyen prosedürleriyle bir sistem, en modern ve güncel içerikleri sunan eğitim materyalleri her koşulda belirle-

nen hedeflere ulaştırıyor mu ya da yüksek yetkinlikte dil öğrencileri yetiştirebiliyor mu sorusunun raporlamasını kapsamlı bir şekilde yapmak gerek. Akreditasyon ve kalite değerlendirmelerinin nihai hedefi, her bir bireyin eğitim ortamından artırılmış becerilerle ayrılmasına hizmet ettiğinden, mekanik yapı ve sistemlerle eşit oranda odağa alınmaktansa, kalite değerlendirme ölçütlerinde daha büyük bir paya ihtiyacı var. Dil öğrencisi tüm bu sistemin çıktısı olarak süreçte var olduğundan, “öğrenci, öğrenme” kategorisinde genişletilmiş kalite ölçütleri, uzun vadede yabancı dil eğitimindeki kalite çalışmalarına derinlik ve zenginlik katacaktır.

Nörolojide “bir sistemde tam işleyen, aksayan yönler incelendiğinde sistemin olması gereken işleyişine dair algı ve kavrayışımızın artacağı” yönünde bir ilke vardır. Benzer bir şekilde, yabancı dil eğitim ve öğretim sistemimizde de aksayan, yavaş iyileşen ya da iyileşemeyen noktaların derin bir kavrayışa ihtiyacı var.

TÜRKİYE’NİN İLK DİL ODAKLI ULUSAL KALİTE VE GÜVENCE ÇALIŞMALARINI, DİL EĞİTİMİNDE DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON (DEDAK) ADIYLA MAYIS 2019’DA BAŞLAYAN İLK PİLOT PROGRAMLARLA BİRLİKTE FAALİYETE GEÇMİŞTİR.

KAYNAKÇA

Bologna Process. (2015). European Higher Education Area-2015. Erişim Adresi: <https://eacea.ec.europa.eu/nationalpolicies/eurydice/content/european-higher-education-area-2015-bologna-process-implementation>

British Council. (2015). The state of english in higher education in Turkey: A baseline study

November 2015. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı & British Council. Retrieved from https://www.britishcouncil.org.tr/sites/default/files/he_baseline_study_book_web_11_son.pdf.

YÖK. (2017). İngilizce Eğitim Kalitesinin Geliştirilmesi Toplantısı. Hürriyet. Erişim Adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/universitelerin-yabanci-dil-akreditasyonlari-tercih-kilavuzuna-giriyor-40670587>.

YÖKAK. (2021-e). İngilizce Hazırlık Okulları Dış Değerlendirme Programı kapsamında değerlendirici takımlarında yer alan öğrencilere öğrenci değerlendirici eğitimi verildi. Erişim Adresi: <https://yokak.gov.tr/theqc-organizasyon-student-evaluator-training-for-english-preparatory-schools-external-evaluation-progr-32>.

Metin Kuş

Eğitimde İyi Uygulamalar: Abitur Eğitim Modeli

Kelime anlamı “Bitirmek, Ayrılmak” anlamına gelen Abitur, Latince “Abire” sözcüğünden ortaya çıkmıştır. Abitur bir Alman lise olgunluk diplomasıdır ve üniversite eğitimine devam etmek için tek ön koşuldur. Abitur Almanya’nın en yüksek lise mezuniyet belgesi olmasının yanında “Allgemeine Hochschulreife” olarak da adlandırılır.

Günümüzde eğitimden, bireylerin gereksinimlerine duyarlı olması sahip oldukları gizil güçleri ortaya çıkarması ve bireylerin gelişimlerini bütünlük olarak desteklemesi beklenmektedir. Bireyin bilgili kılınması, sosyal duygusal, akademik ve mesleki anlamda gelişim ödevlerini gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Ayrıca, bireylere toplumca istenen davranışların kazandırılması, bireyin gelişen topluma ve yaşama uyum sağlamasının kolaylaştırılması eğitim kurumlarının rol ve sorumluluğu olarak görülmektedir. Eğitim bireyi yalnızca pasif öğrenen olarak değil, bilgiyi anlamlandıran, aktif öğrenen olarak ele almalı ve bir bütün olarak gelişmesini sağlamalıdır.

Stuttgart Kütüphanesi

Eğitim ve toplumsal gelişme arasında, sıkı bir ilişki olduğu hatta eğitimin toplumsal gelişmenin bir ön koşulu olduğu söylenebilir. Toplumsal gelişme için nitelikli insan unsuru en önemli etkidir ve nitelikli insan unsuru ancak eğitim yoluyla sağlanabilir. Eğitim ülkeler için oldukça hayati bir yatırımdır. Gerçekte, eğitim en karlı yatırımdır, en pahalı yatırımdır, sonucu en geç alınan yatırımdır ve iyi yönetilmezse zararı en korkunç yatırımdır.

Eğitim sistemlerinden beklenen sorumlulukların böylesine geniş yelpazeye ulaştığı bir bağlamda, uygulanan eğitim modellerinin değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Topluların ihtiyaç duyduğu nitelikli bireyler ancak eğitim sisteminde uygulanan eğitim modelleri ile sağlanmaktadır. Eğitim modellerinin beklenen sorumlulukları yerine getirebilmesi için değişen paradigmalara uygun olarak toplum ve bireylerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde ele alınması kaçınılmaz bir olgu olarak karşımızda durmaktadır. Geleneksel anlamda düşünüldüğünde, eğitim modeli doğrusal bir bakışla eğitim hedeflerini gerçekleştirmeye odaklıdır. Modern anlamda ise eğitim modeli okul içinde veya dışında planlanan öğrenme yaşantılarının tümüdür ve okulun rehberliğinde devam eden bir süreç olma özelliği taşımaktadır. Süreç olma özelliği okulda öğretilen; konular dizisi, bir içerik, bir çalışma programı, bir dizi materyal, birbirini izleyen bir dizi ders, bir dizi performans hedefi, okulda öğrenilen her şey, okulun rehberliğinde hem okul içinde hem de okul dışında öğretilen, okul personeli tarafından planlanan her şey, öğrenenlerin okul yaşantıları sonucunda edindiği deneyimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim modelini dar anlamda okulda öğretilen konular, geniş anlamda ise öğrenenlerin okul içinde veya okul dışında yaşadıkları tüm öğrenme yaşantıları olarak tanımlayabiliriz.

Bu bağlamda; eğitim sisteminin verimliliğini arttırmak, sınırlı kaynakların boşa

GYMNASIUM'LARDA UYGULANAN ABİTUR EĞİTİM MODELİ İLE, ÖĞRENCİLERİN BAĞIMSIZ ÖĞRENME VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ, ALAN BİLGİSİ VE KİŞİSEL GELİŞİMLERİNİ EN ÜST DÜZEYE ÇIKARMAK HEDEFLENMEKTEDİR.

gitmesini önlemek ve bilgi çağının gerektirdiği insan gücünü yetiştirmek amacıyla eğitim modellerinin yeniden değerlendirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Türk Eğitim Sistemi içinde birçok farklı eğitim modeli uygulayan okul bulunmaktadır. Bu

eğitim modellerinden birisi Abitur Eğitim Modeli'dir. Bu model, öğrencilerin yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeleri ve çeşitli alanlarda topluma katkıda bulunmalarını sağlayacak bireysel ilgi ve becerileri kazanmaya teşvik etmektedir.

ABİTUR

Kelime anlamı "Bitirmek, Ayrılmak" anlamına gelen Abitur, Latince "Abire" sözcüğünden ortaya çıkmıştır. Abitur bir Alman lise olgunluk diplomasıdır ve üniversite eğitimine devam etmek için tek ön koşuldur. Abitur Almanya'nın en yüksek lise mezuniyet belgesi olmasının yanında "Allgemeine Hochschulreife" olarak da adlandırılır.

ALMAN EĞİTİM SİSTEMİ

Almanya'da öğrencilerin liseden üniversiteye geçişleri Abitur yoluyla gerçekleşmektedir. Alman Eğitim Sisteminde Abiturun rol oynadığı yedi önemli özellik bulunmaktadır.

Bu özelliklerin birincisi Abiturun hem okullarda verilen eğitime hem de üniversitede verilen eğitime uygunluğu, düzeyi ve sınırlarının belirlenmesinde önemli rol oynadığıdır. İkincisi, Abiturun devlet tarafından uygulanan ve kontrol edilen ulusal standartlara sahip bir sınav olmasıdır. Üçüncüsü, Abiturun hem liseden mezuniyet sınavı (Abiturientenexamen) hem de üniversiteye giriş sınavı (Hochschulreife) gibi iki işlevi yerine getiren bir sınav olmasıdır. Dördüncüsü, Abitur okul eğitimine dayalı ve okuldaki öğretmenler tarafından yapılan bir sınavdır. Beşincisi, Abitur sınavını başarmak yalnızca başarılı bir üniversite adayı olduğunuzu göstermez aynı zamanda üniversiteye doğrudan kayıt

hakkı sağlar. Altıncısı, Abitur üniversitelere giriş için doğal ve saygın bir yol oluşturur. Yedincisi, Abitur okulda kurullarla belirlenmiş aşamalarla verilen derslerde yeterli performans göstermeyi gerektirir.

ALMAN EĞİTİM SİSTEMİNDE ABİTUR

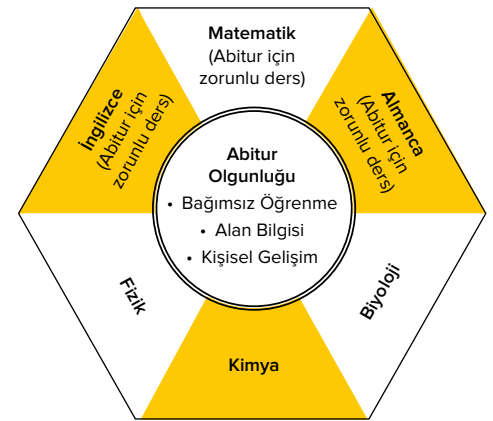
Abitur Eğitim Modeli Alman eğitim sisteminde Gymnasium'ların 5. ve 13. sınıf aralığındaki öğrencilere verilmektedir. 5. sınıftan 10. sınıfa kadar olan eğitim Gymnasium'un birinci kademesi, 11. sınıftan 13. sınıf aralığında verilen eğitim Gymnasium'un ikinci kademesi olarak adlandırılmaktadır. Gymnasium'lar öğrencilere kapsamlı ve üst düzey eğitim vermeyi hedeflemekte ve 13. sınıfı

bitiren öğrenciler Abitur olgunluk diploması almaya hak kazanmaktadır. Gymnasium'lar da uygulanan Abitur Eğitim Modeli ile, öğrencilerin bağımsız öğrenme ve problem çözme becerileri, alan bilgisi ve kişisel gelişimlerini en üst düzeye çıkarmak hedeflenmektedir. Abitur Eğitim Modeli kapsamında bulunan dersler genellikle üç kategoriye ayrılmaktadır ve öğrenciler, Abiturun olgunluk diplomasını almadan önce bu üç alandan dersler almak zorundadırlar.

- Dil, Edebiyat ve Sanat (Almanca, Yabancı Diller, Güzel Sanatlar ve Müzik).
- Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya, Felsefe, Sosyal ve Siyasi Bilimler, İktisat).
- Matematik, Doğa Bilimleri ve Teknoloji (Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Bilgi ve İletişim Teknolojileri).

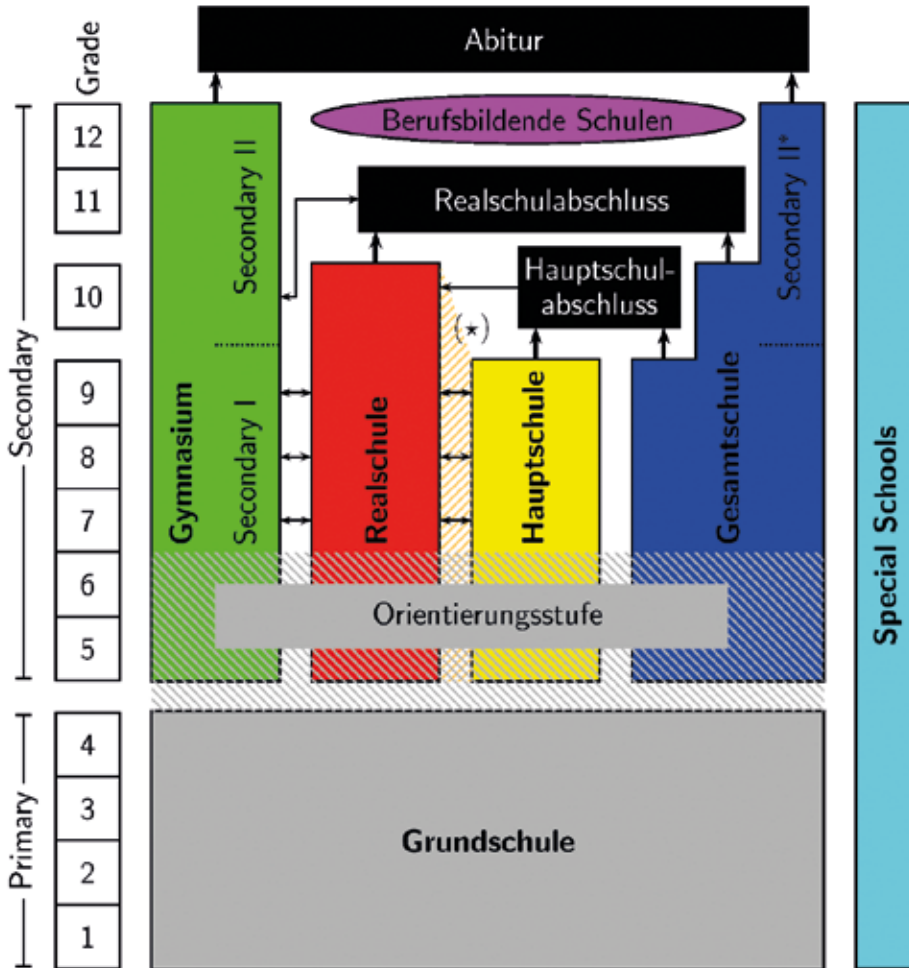
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE ABİTUR

Türk eğitim sistemi içinde Abitur programı uygulayan biri devlet okulu diğeri özel okul statüsünde iki okul bulunmakta olup, Matematik, Doğa Bilimleri ve Teknoloji temel alanında Abitur olgunluğu verilmektedir.

ABİTUR EĞİTİM MODELİ

Türk eğitim sistemi içerisinde Abitur olgunluğu diplomasını almaya hak kazanan öğrenciler ağırlıklı olarak mühendislik, tıp vb. alanlardaki yükseköğretim kurumlarında eğitimlerine devam etmektedirler. Abitur Eğitim Modelinin temelinde bağımsız

öğrenme, alan yeterliliği ve kişisel gelişim bulunmaktadır. Model temel dersler yoluyla öğrencilere geniş bir genel kültür vermeyi hedeflerken, ileri düzey dersler yoluyla üniversite eğitimine hazırlık için derinlemesine bilgi edinme fırsatı sunmaktadır. Türk eğitim sistemi içerisinde uygulanan Abitur **Eğitim Modeli** kapsamında; hazırlık sınıfında haftada 20 saat Almanca, 3 saat matematik ve 3 saat fen bilimleri teknik terimler dersleri verilmektedir. Dersler Türk ve Alman Almanca öğretmenleri tarafından sıkı bir iş birliği içerisinde işlenmektedir. 9. sınıfta öğrencilere 8 saat Almanca dersi verilirken, 10. 11. ve 12. sınıflarda haftada 5 saat Almanca dersi verilmektedir. Alman Dil Diploması sınıfları Almanca dersine Türk ve Alman Almanca öğretmenleriyle devam ederken, Abitur sınıflarında dersler sadece Alman öğretmenler tarafından verilmektedir. Almanca dersi özellikle Hazırlık sınıfı, 9. sınıf ve Abitur yapan sınıflarda Abitur standartlarında uygulanmaktadır. Almanca dil eğitiminin amacı öğrencileri hazırlık sınıfı sonunda A2, 9. sınıf sonunda B1, 10. sınıf sonunda B2, 11. sınıf sonunda C1, 12. sınıf sonunda C2, Almanca seviyesine ulaştırmaktır. Hedefe ulaştığını tespit edebilmek amacıyla 9. sınıflara dil diploması seviye belirleme sınavı (DSD I) ve 12. sınıflara (DSD II) uygulanmaktadır. Hazırlık sınıfı öğrencileri farklı seviyelerde İngilizce bilgisi ile okula başlamaktadırlar. Farklı seviyelerdeki öğrencilerin aynı sınıfta verimli ve ortak ders işlenmesini amaçlayan sınıf içi seviye uygulama sistemi uygulanmaktadır. Hazırlık ve 9. sınıflarda öğrencilerin İngilizce bilgilerini aynı seviyeye getirme çalışmaları kapsamında Türk ve Alman İngilizce öğretmenleri birlikte küçük grup çalışmaları uygulamaktadır. Sadece Alman öğretmenler tarafından verilen, 10, 11, ve 12. sınıf seviyelerinde uygulanan İngilizce derslerinin temel amacı öğrencileri Abitur olgunluğuna hazır hale getirmektir. Uygulanan dil, matematik ve fen derslerinin amacı öğrencileri Abitur olgunluğuna hazırlamaktır. 9. sınıftan 12. sınıf sonuna kadar öğren-

ABİTUR EĞİTİM MODELİNİN TEMELİNDE BAĞIMSIZ ÖĞRENME, ALAN YETERLİLİĞİ VE KİŞİSEL GELİŞİM BULUNMAKTADIR. MODEL TEMEL DERSLER YOLUYLA ÖĞRENCİLERE GENİŞ BİR GENEL KÜLTÜR VERMEYİ HEDEFLERKEN, İLERİ DÜZEY DERSLER YOLUYLA ÜNİVERSİTE EĞİTİMİNE HAZIRLIK İÇİN DERİNLEMESİNE BİLGİ EDİNME FIRSATI SUNMAKTADIR.

ciler kendilerini Abitur olgunluğuna ulaştıracak başarılı eğitim süreci geçirmektedir. Hazırlık sınıfları haftada 26 saat Almanca, matematik ve fen bilimleri terimler dersi, 9. sınıflar 26 saat Abitur dersi, 10. sınıflar 23 saat Abitur dersi, 11. sınıflar 27 saat Abitur dersi, 12. sınıflar 27 saat Abitur dersi almaktadır. Abitur olgunluk diplomasının yanında diğer hedef ise öğrencilerin düşünerek, muhakeme yaparak ders konularını öğrenmesidir. Öğrencilerin fen ve matematik derslerinde bilimsel düşünceyi kavraması, hipotezleri, deneyleri ve elde edilen sonuçları yorumlaması, analitik düşünme becerisini geliştirerek mantıksal sonuçlara ulaşabilmesi, dil derslerinde ise metin çözümlenmesi yaparak dil yeterliliklerini artırması amaçlanmaktadır.

Abitur eğitim modeli; düşünen, sorgulayan, araştırma ihtiyacı duyan öğrenciler yetiştirmeyi amaçlamakta ve öğrencilere süreç odaklı öğrenme deneyimleri sun-

maktadır. Abitur sistemi öğrencinin kendi potansiyelinin farkına varmasını, bilgi ve birikimini etkili şekilde değerlendirmesini sağlamaktadır. Ezberci olmayan, analitik düşünmeye katkı sağlayan, öğrenmeyi öğreten sorgulayıcı bir sistemdir. Abitur eğitim modeli en önemli özelliklerinden birisi öğrencilerden öğrendikleri bilgiyi kullanmalarını beklemesidir. Abitur eğitim modelinde, Almanca ve İngilizce dersleri metin analizi ve yorumlamalara dayanırken, fen derslerinde deney ve gözlem yapılarak genel yasalara ve formüllere ulaşılmasına yönelik içerikler bulunmakta ve matematik dersinde konunun uygulamalı olarak anlaşılmasına yönelik ispata dayalı içerikler bulunmaktadır. Abitur eğitim modelinde öğretmenler en çok sunumlara ve iş birliğine dayalı grup çalışmalara önem vermektedir. Fen derslerinde uygulamalı olarak gerçekleştirilen deneyler sonrası yapılan gözlemler konular grup tartışması

yöntemler izlenerek aynı sonuca ulaşmanın mümkün olduğunu gösteren bir sistem. Bence birden fazla doğrunun olabileceğinin gösterilmesi eğitim sisteminin güzelliklerini göz önüne seriyor. Öğrenciler bu şekilde farklı düşünebiliyor, farklı düşünceleri benimseyebiliyor ve farklı düşüncelere saygı duymaya alışabiliyor bu gelecek yaşam için de çok önemli. Ben bir analiz yazarken sadece düşüncemi yazmayı değil, bu düşüncüyü destekleyecek bilgilerin ve söylemlerin de ne şekilde yazılması gerektiğini düşünmeyi artık alışkanlık haline getirdim. Bu da bana kalırsa insanın sosyal zekasını geliştiriyor. Bu sistem insanı topluma ve aldığı eğitime karşı edilgen bırakmayan aksine kişiyi etkin ve seçici hale getiren bir sistem diyebilirim.

SONUÇ

21. yüzyılın gerektirdiği insan modelini yetiştirmek hedefiyle, sınav ve sonuç odaklı ezberle dayalı eğitim modeli yaklaşımlarından, süreç odaklı, analitik düşünmeyi öne çıkaran ve bilgiyi kullanmayı önceleyen eğitim modeli yaklaşımlarına doğru bir paradigma değişikliği değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Abitur Sınav Yönetmeliği, 1999. Türkiye'deki Alman Lisesi ve İstanbul Lisesi Öğrencilerinin Abitur sınavına katılabilmelerini sağlayan Abitur sınav yönetmeliği Almanya Eğitim Bakanlığının 28.03.1977'de Alınan ve 15.04.1999'da Değiştirilen Kararı.

Abitur Sınavları Uygulama Yönergesi (2018). Okul Arşivi, İstanbul.

Abitur Ders Programları Kılavuzu (1998). Okul Arşivi, İstanbul.

Kaya, Y. K. (2009). İnsan Yetiştirme Düzeneğimiz: Politika, Eğitim, Kalkınma. Ankara, Pegem Akademi.

MEB (2011). *Almanca Öğretim Yapan Anadolu Liseleri Yöneticileri için Alman Uyruklu Öğretmenlerle İlgili Bilgiler ve Açıklamalar*. Ankara, MEB Yayınları.

MEB (2018). Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.

Olivia, P., & Gordon, W. R. (2013). *Developing the Curriculum*. Boston, Pearson.

Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2013). *Curriculum: Foundation, Principles and Issues*. Boston, Pearson.

şeklinde yorumlanarak bir sonuç çıkarılması beklenmektedir.

ABİTUR EĞİTİM MODELİNİN DEĞERLENDİRME SÜRECİ

Abitur eğitim modelinin değerlendirilmesi kapsamında matematik, İngilizce ve Almancadan zorunlu olmak koşuluyla fizik, kimya, biyoloji dersleri arasından seçilen bir ders olmak üzere toplam 4 dersten yazılı sınava, 2 dersten sözlü sınava girmek gerekmektedir. Yazılı ve sözlü ortalamaları Abitur notunun % 50'sini oluştururken, 11 ve 12 sınıflarda alınan derslerin yazılı ve sözlü sınav ortalamaları Abitur notunun diğer % 50'sini oluşturmaktadır. Abitur eğitim modelinde hem süreç hem sonuç odaklı değerlendirme yapılmaktadır. Alman değerlendirme sistemi 1 ile 6 arasında değişmektedir. Değerlendirme sisteminde 1 çok iyi, 2 iyi, 3 yeterli, 4 tatmin edici, 5 zayıf, 6 başarısız olarak nitelendirilmektedir.

Puan	Not
15 14 13	+1
12 11 10	+2
9 8 7	+3
6 5 4	+4
3 2 1	+5
0	+6

ABİTUR UYGULAMALARINA İLİŞKİN BAZI GÖRÜŞLER

Neyi neden öğrendiğimi ve neyi neden düştüğümü bilmeliyim. Sahip olduğum bilgiyi kolayca açıklayabilmeliyim. Yani gerçekte ne bildiğimin farkında olmalıyım. İhtiyaç duyduğumda sahip olduğum bilgiyi kullanabilmeliyim. Abitur sisteminin en önemli özelliği öğrenciye sonucu tamamen kendi üretilen neden ve nasıl bu sonuca vardığımı da açıklama imkânı vermesidir. Farklı

Mithat Tekçam

Bir Başarı Hikâyesi: Değişimin Yolu Akreditasyon

İmam Hatip Liseleri içinde ayrı bir yerde bulunan Anadolu İmam Hatip Liselerinin ilki ve Türkiye'nin markası olan Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi 28 Şubat sürecinin getirdiği tüm prangalardan kurtulmak istiyordu. Proje Okulları olgusunun ve yönetmeliğinin olmadığı bu yıllarda devlet okullarında değişim her açıdan zordu. Değişimin yolunu akreditasyonlar ile bulduk.

Mezunu olduğum okuluma 2009 Yılında müdür olarak atandığımda eğitim kurumumuzun büyük bir değişime ihtiyacı olduğunu gördüm. Türkiye'de Anadolu İmam Hatip Liseleri önünde engellerin (üniversiteye girişte katsayı, kılık kıyafet yasakları vb.) devam ettiği bu yıllarda okul dışında bu handikaplar olduğu gibi okul içinde de eğitimin tüm bileşenlerinin değişim ve gelişime ihtiyaç duyduğu aşıkardı.

1994, 1995, 1996 ve 1997 yıllarında üst üste çıkardığı Üniversite giriş sınavı dereceleriyle adını duyuran okul, üniversite sınav derecelerinden de lise giriş sınavı yüzdelik dilimlerinden de çok uzaktaydı. Akademik başarısı yüksek öğrencilerin tercih ettiği okul 2009 yılında %20'lik dilimden öğrencilerini kabul etmişti.

İmam Hatip Liseleri içinde ayrı bir yerde bulunan Anadolu İmam Hatip Liselerinin ilki ve Türkiye'nin markası olan okul 28 Şubat sürecinin getirdiği tüm prangalardan kurtulmak istiyordu. Proje Okulları olgusunun ve yönetmeliğinin olmadığı bu yıllarda devlet okullarında değişim her açıdan zordu. Değişimin yolunu akreditasyonlar ile bulduk.

TS EN ISO 9001 KALİTE YÖNETİM SİSTEMİ

Okula kazandırdığımız ilk akreditasyon Kalite Yönetim Sistemi oldu. Okul içerisinde oluşturduğumuz ekipler ile yaptığımız çalışmalar sonucu okulumuzun vizyon, misyon, ilkeler ve değerler ile başlayıp yönetim sisteminin ihtiyaç duyduğu tüm yönergeleri ve formları ürettik. Bu güzel takım çalışmaları sonucu "ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Standardı" almaya hak kazandık. Kalite kapsamında modern anlamda yürüteceğimiz bütün çalışmalarda bir standart oluşturmuş olduk.

Eğitimde kalite aynı zamanda insana değer verme, sürekli değişim ve yenilenme anlamlarını da içerir. Projeler üreten, değerleriyle barışık duran, işini şansa bırakmak istemeyen ve yeni yönelişler keşfederek çığır açıcı yöntemler geliştirmek isteyen okulumuz için kalite yönetim sistemi vazgeçilmez unsurdu.

"Türkiye'ye öncü dünyaya örnek" vizyonunu belirlediğimiz Kartal AİHL'de çalışmaları belli bir kalite seviyesini gözeterek yapma düsturundan asla taviz vermedik. Nitelikli eğitim için belirlediğimiz kriterler eğitimin iç kontrolü açısından da önem arz ediyordu;

1. Öğrenci ve öğretmenleri rekabetçi bir yaklaşımla gerek okul içi ve gerekse okul dışı faaliyetlerde başarı temelli geliştirmek,
2. İletişim teknolojileri ve yeni bilgi anlayışları ile sürekli güncellenen bir çağda okula başlayan bir öğrencinin nasıl mezun olduğu ile ilgili süreç değerlendirmesi yapmak,
3. Kalite ve başarının aynı zamanda ekonomik olması gerekmektedir. Özellikle bir devlet okulu olan Kartal AİHL'nin; kalite, başarı ve imkânlarını daha makul ekonomik seviyelerde öğrencilerin hizmetine sunmak,
4. Sürekli iyileştirme ve kalite kontrol güvencesi sunmak,
5. Modern eğitim sistemleriyle harmanlanarak sürdürülen eğitimin içerik analizini yapmak,
6. Kurum içi güven ve aidiyet duygusu oluşturmak,
7. Ekip çalışması için organizasyon engellerini kaldırmak,
8. Güçlü bir eğitim öğretim sistemi oluşturmak.

Bireyin eğitimi söz konusuysa bu süreçte belirsiz ve bağımsız değişkenler rol oynayabilmektedir. Bu nedenle eğitim süreci her zaman istenilen sonuçları vermeme riski ile karşı karşıyadır. İstenmeyen durumlarla karşılaşmamak için okulumuz belirtilen kriterleri göz önünde bulundurarak en ideal sonuçları almak için kalite standartlarını iyi belirleyip iyi uygulamaları sürekli güncellemeyi öncelikledik.

Kalite ve sürdürülebilirlik hedeflerine gerekli önemi vererek, “birey odaklı toplum hizmetinde bir eğitim” anlayışıyla geçmişle geleceği bağlayan bir köprü oluşturmak yolunda güçlü adımlar attık. Eğitim ve Kalite kavramları yan yana anıldığında ilk akla gelen kurum olma hedefiyle yola çıktık.

TEKRARDAN HAZIRLIK SINIFI

Türkiye'nin ilk Anadolu İmam Hatip Lisesi olarak 1985 yılında eğitime başlayan Kartal AİHL'de öğrenciler Hazırlık +7 yıl öğrenim

görmekteydi. İlkokuldan sonra yabancı dil ağırlıklı bir yıl hazırlık sınıfının ardından 3 yıl ortaokul ve 4 yıl lise eğitimine devam ediyordu. 28 Şubat 1997 sürecinde alınan kararla tüm İmam Hatip Liselerinin ortaokul kısmı kapatılmıştır. 2005 Yılında alınan kararla ise liseler 4 yıl yapılarak okulların hazırlık sınıfları kaldırılmıştır.

Yabancı dile vakıf olmadan mezun olmasının önüne geçmek için okulun önüne tekrar hazırlık sınıfı ekletmek için çalışmalara başladık. Zorlu süreç sonrası Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi 2013 -2014 yılından itibaren haftada 20 saat İngilizce ve 7 saat Arapça ders yoğunluğuyla hazırlık eğitimi verme hakkına sahip olmuştur. Aracısız dil öğretimi benimsenerek ve yenilikçi metot ve yöntemler etkin bir şekilde kullanılarak öğrencilerin dil becerilerini üst seviyelere taşmalarını hedefledik. Dil eğitimi sadece sınıf içerisinde sınırlanmadan, yıl boyunca süren ders dışı ve okul dışı etkinliklerle de desteklendi. Dil eğitimini, kurumumuz bünyesindeki yabancı öğretmenler (native speaker), yaz okulu programları ve İngilizce ve Arapça yayınlanan dergiler ile de zenginleştirdik.

IGCSE (INTERNATIONAL GENERAL CERTIFICATE OF SECONDARY EDUCATION)

Klasik anlamda okullarda öğretildiği şekilde (yabancı dil sadece yabancı dil dersinde kullanılarak başka bir kullanım alanı olmadan) öğrenilemeyeceğini düşünerek hazırlık sınıfı sonrası okulun öğretim programlarını çalıştık. Hazırlık sınıfı sonrası isteyen öğrencilerimiz için 9. Sınıfta IGCSE ve ardından da IB programları eğitimlerini verebilmek için yola çıktık.

Türkiye'de bir kısım özel okulda uygulanan IGCSE (International General Certificate of Secondary Education) programı devlet okullarında bulunmamaktaydı. Yoğun bir çalışma sonrası 2014 yılında IGCSE akreditasyonunu alan ilk devlet okulu olduk. Böylece yeniden başlayan hazırlık sınıfının ilk öğrencileri hemen ardından IGCSE programına devam edebildiler.

Öğrenciler 9. sınıfta Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji derslerini Cambridge müfredatına göre İngilizce olarak işledikleri IGCSE eğitimi ile alabildiler. Öğrencilerimiz öğrendikleri yabancı dili aktif olarak kullanabilecekleri derslere ve deneyimlere sahip oldular. IB programı için IGCSE programı ile en güzel şekilde hazırlanma sürecini yaşadılar.

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI (IBDP)

International Baccalaureate ya da Uluslararası Bakalorya (IB) merkezi İsviçre'nin Cenevre şehrinde bulunan Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun (International Baccalaureate Organization - IBO) dünyanın birçok ülkesinde uyguladığı bir diploma programı. IB Diploma Programı (DP) 16-19 yaşları arasındaki lise öğrencileri için tasarlanmış bir sistem.

IB Diploma programı ilk kez Türkiye'de 1994 yılında Koç Lisesi tarafından uygulanmaya başlandı. Bu diploma programı daha çok aralarında uluslararası okulların

**ÜNİVERSİTE GİRİŞ
SINAVLARINDA
GÖSTERDİĞİMİZ
BAŞARI VE DERECELERİ
ULUSLARARASI
PLATFORMLARA TAŞIDIK.
HEM BİREYSELDE
HEM DE KİTLESELDE
ULUSLARARASI
PROGRAMLARDA HER
YIL YÜKSELEN BAŞARI
GRAFİĞİNE ULAŞTIK.**

da yer aldığı özel okullar tarafından uygulanıyordu. IBDP uygulayan ilk devlet okulu İstanbul Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi'nden sonra ikinci akreditasyon alan Kartal AİHL oldu.

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (IBDP); sorgulamaya yönlendiren bir program olarak öğrencilerimize problem çözme, iletişim kurabilme, kendini yazılı ve sözlü ifade edebilme, eleştirel yaklaşabilme, yaşayarak öğrenme ve araştırma becerilerini edinebilmelerini sağlamada çok önemli işlev gördü.

Hazırlık sınıfı ve IGCSE müfredatını başarıyla tamamlayan öğrencilerimiz okulumuzda IBDP programını okuyabildiler. Üniversite Giriş Sınavlarında gösterdiğimiz başarı ve dereceleri uluslararası platformlara taşıdık. Hem bireyselde hem de kitleselde Uluslararası programlarda her yıl yükselen başarı grafiğine ulaştık.

Uluslararası programlara akreditasyon süreci zorlu ve geliştireciydi. Bu zaman diliminde güzel anılar biriktirdik. Bunlardan bir tanesini paylaşmak isterim,

IBDP akreditasyon sürecini başarıyla tamamladıktan sonra okul içi ve okul dışı tüm çevreyle sevincimizi paylaştık. Farklı tepkiler aldık. Elektronik postayla gelen bir mesajda bir şehrimizin en yüksek puanla öğrenci kabul eden Anadolu Lisesinin müdürü bize şu sualleri yöneltiyordu;

- Bu programı nereden aldınız?
- Bu program ne kadara mal oldu?

Hazırlık sınıfı ve ardından uluslararası programlar akreditasyonları insan sermayemizin değişimini ve gelişimini tetiklemiş oldu. Okulun değişen normlarına bu programları uygulayacak öğretmenler geldi. Öğretmenler akreditasyon ve uygulama sürecinde devamlı eğitime tabi oldular. Liselere Giriş Sınavında yüksek puanlı öğrencilerin okulu tercih sebepleri arttı. Okula yerleşen öğrenciler bu programlarla farklı ve özgün bir öğretim sürecinin içinde yer aldılar. Akreditasyonlar okulun yönetiminin, öğretmenlerinin ve öğrencilerinin değişimini sağladı.

PROF. DR.
DOUGLAS K. HARTMAN

Teknoloji Eleştirel Düşünceyi Baltalıyor mu?

YA DA BİRİLERİNİN KUKLASI MISINIZ?

Yaptığımız deneyde çocuklara bir tür imajla meydan okuyoruz ve onlara “Birilerinin kuklası mısınız?” diye soruyoruz. “Bu araçlar sizi farkında olmadığımız şekillerde yönetiyor ve yönlendiriyor mu?” Öğrencilerin deneyimlerinden, bunun cevabını düşünerek, karşı karşıya oldukları şeyin farkına varmalarını, bir tür algoritmik farkındalığa sahip olarak oradan ayrılmalarını istiyoruz.

Meslek hayatıma okul öğretmeni olarak başladım. Altı yedi ve sekizinci sınıflarda öğretmenlik yaptım. ABD’de İngilizce dil sanatları dersleri verdim. Yeni bir öğretmen olarak fark ettiğim şeylerden biri, kullandığımız teknolojileri eleştirirken dikkatli olmamız konusunda hatırı sayılır miktarda konuşma yapılmasıydı. Bu konuşmalara rağmen sınıfta çok az iş yapıldığını, yani çok az eylem yapıldığını gördüm. Öyle ki söylenenler yapılan işle örtüşmüyordu. Birkaç yıl sonra ebeveyn olduğumda bu konuda endişelenmeye başladım. Bencilce çocuklarımla bir tür farkındalığa ve zihin yapısına sahip olmasını sağlamak istedim. Bu çok kritikti. Teknolojinin kendilerinde bir tür yönelim olduğunun farkındaydılar. Nasıl bilgi edinebilecekler, teknolojiyle olan ilişkilerini nasıl şekillendirebileceklerdi?

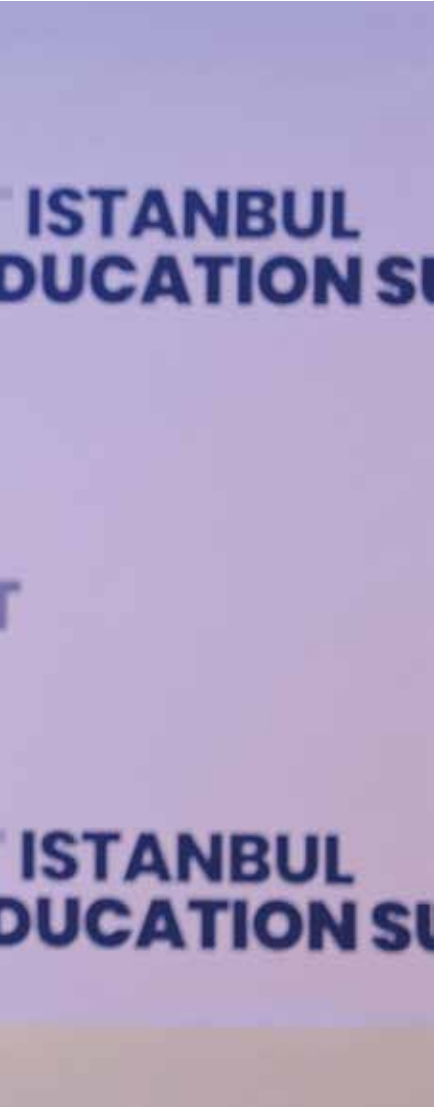

Meslektaşlarımın bu tür bir farkındalığı, şekillendirmeye yardımcı olmak için yaptıkları bazı çalışmalarını sizinle paylaşmak istiyorum. Sınıflarda birlikte çalıştığımız çocuklar üzerinde bir tür eleştirel zihniyet ve aynı zamanda bir kültür nasıl yaratabiliriz? Bu konuda benim de tecrübe ettiğim bir örnekten yola çıkabilirim. Çocuklarım ikinci sınıfa başladığında onları her gün okula bırakır ve o gün öğretmenlerine iddialı bir soru sormalarını söyledim. Çok fazla bilgi ediniyorlardı, ben de onlardan biraz geri adım atmalarımı, “Bu doğru mu, yoksa buna başka türlü de bakılabilir mi?” gibi sorular sormalarını istedim. Kafalarındaki sesin bu denli zorlayıcı olmasını arzu ediyordum. Yıllar sonra

eşimle birlikte her gün yemek masasında onlarla okulda yaptıklarını konuşur, o gün okulda hangi fikre meydan okuduklarını sorardık. Her şeyi kabul mü ediyorlardı, yoksa bir direnç gösterebiliyorlar mıydı? Yapılan bir eyleme ya da söylenen bir söze yönelik bir eleştiri getirebiliyorlar mıydı? Yine kafalarında böyle davranmanın sorun olmadığını telkin eden sesi devam ettirmek istedik. Bu yararlı ve onların üretken olmalarına yardımcı olan bir yönlendirmeydi. Saygısızlık değildi. Aksine oldukça dürüst bir tavırdı. Bu meydan okuma fikri, eleştirel bir zihniyeti nasıl inşa edebileceğimiz ve geliştirebileceğimizi düşünmek için temel bir odak noktası hâline geldi.

TEKNOLOJİ KARŞISINDA ELEŞTİREL DÜŞÜNME

Genel olarak eleştirel düşünmenin dünya çapındaki durumu nedir gibi konularla daha çok ilgilenmeye başladım. Elimizde ne tür veriler vardı? Dünya ölçeğinde ülke ülke ele aldığımızda var olan bir model olduğunu görüyoruz. Bu model yaygın ve oldukça da tutarlı. ABD'deki çocuklar eleştirel düşüncenin ne olduğunun farkındalar ama eleştirel düşüncüyü hayatın her alanında kullanamıyorlar. Ancak okulda kendilerinden istendiğinde eleştirel düşünceye başvuruyorlar, gerçek dünyaya adım attıklarında ve cihazları kullanırken birdenbire meydan okuma ve eleştirel tutum kayboluyor.

Diğer bir veri ise gözleme; Amerika'daki sınıflarda uygulanan öğretimin, hayata, iş ve dünyaya aktarılan bir tür eleştirel düşünmeyi gerçekten geliştirmedini ortaya koyan bir dizi çalışmaya dayanıyor. Bu konuda çocuklarım ve tüm çocuklar adına gerçekten endişeleniyorum. Türkiye'nin mevcut verilerine de baktım. Müfredata yönelik, gerçekten ilginç çalışmalar var. Eleştirel düşünme bir hedef olarak belirtiliyor ancak derslere bakıldığında bununla ilgili çok az hedef var. Türkiye'de genel olarak eğitime baktığımızda, öğretimin nadiren bilgi teknolojilerini eleştirel düşünceyi teşvik edecek, geliştirecek ve besleyecek şekilde kullandığını görüyoruz. Verilerdeki en dikkat çekici noktalardan biri,

eleştirel düşüncenin fiiliyata geçirilmesinde eksik kaldığıdır. En son yapılan Pisa değerlendirmesinde, dijital araçları kullanarak eleştirel düşünmeye teşvik edilen çocukların büyük bir kısmı tamamen kaybolmuştu. Nasıl başlayacaklarını ve oradan nereye gideceklerini bile bilmiyorlardı. Bu iki ülkeyi ve bu iki veri noktasını, bunun dünya çapında geçerli bir model olabileceğini belirtmek ve bir şeyler yapmamız gerektiğini söylemek için paylaştım. Bu yüzden kendimi birlikte çalıştığım meslektaşlarımla birlikte ne yapabileceğimiz konusunda düşünmeye adadım.

ALGORİTMİK FARKINDALIK

Bu, eleştirel zihniyetin geliştirilmesine yardımcı olacak araçları bulmamızı kolaylaştıracaktır. Sınıflarda müfredat çerçevesinde kullanılabilecek bir dizi görev geliştiriyoruz. Size sadece bir görev kategorisi göstereceğim. Bu bir farkındalık görevidir. İnsanların yapay zekâ algoritmalarının nasıl çalıştığını ve bu algoritmaların çevrimiçi olduğumuzda deneyimlediklerimizi nasıl etkilediğini anlamalarına gerçekten nasıl yardımcı olabiliriz? Biz bunlara algoritmik farkındalık görevleri diyoruz.

ABD'DEKİ ÇOCUKLAR
ELEŞTİREL DÜŞÜNCENİN
NE OLDUĞUNUN
FARKINDALAR. OKULDA
KENDİLERİNDEN
İSTENDİĞİNDE
ELEŞTİREL DÜŞÜNCEYE
BAŞVURUYORLAR,
GERÇEK DÜNYAYA
ADIM ATTIKLARINDA VE
CİHAZLARI KULLANIRKEN
BİRDENBİRE
MEYDAN OKUMA VE
ELEŞTİREL TUTUMLARI
KAYBOLUYOR.

yapay zekâ sohbet robotu hangisidir?” Muhtemelen her birinin ne söyleyeceğini tahmin edebilirsiniz. Google Bard en iyisinin kendisi olduğunu söylüyor. Tamam belki beklenmedik bir cevap değil. ChatGPT, en üretken aracın AI Chatbot olduğunu söylüyor. Bing ise elbette kendisinin en iyi yapay zekâ sohbet robotu olduğunu iddia ediyor. Burada asıl dikkat çeken daha güncel olmasına ve daha büyük bir veri tabanına sahip olmasına rağmen ChatGPT'nin diğer üçünün daha iyi olduğunu söylemesidir.

Şimdi karşılaştığımız durumu anlamaya çalışalım. Bu çelişkiler, bir bilgisayarın başına oturup bu araçları kullanmaya başladığımda zihin kalıplarının şüpheli olması gerektiğine dair bir tür algoritmik farkındalığın geliştirilmesine yardımcı oluyor. Beni belirli yönlere götürecektir ve öğrenme deneyimimi etkileyecek bir tür makine eğiliminin, makine yöneliminin olduğunun farkında ve bu konuda uyanık olmalıyım. Yaptığımız deneyde çocuklara bir tür imajla meydan okuyoruz ve onlara “Birilerinin kuklası mısınız?” diye soruyoruz. “Bu araçlar sizi farkında olmadığınız şekillerde yönetiyor ve yönlendiriyor mu?” Öğrencilerin deneyimlerinden bunu düşünerek, karşı karşıya oldukları şeyin farkına vararak, bir tür algoritmik farkındalığa sahip olarak ayrılmalarmı istiyoruz.

UYGULAMADAKİ BOŞLUKLARA DİKKAT

İtiraf etmeliyim ki fikirlerimizin bütününe özetlememiz gerektiğini söylediğinizde biraz korktum. Hızla bilgisayarımı çıkardım ve biraz yardım aradım ve GPT4'e yazdım. Douglas K Hartman'ın fikirlerinin özeti nedir? Son birkaç on yılda oldukça fazla yazdım ve bunların fikirlerim hakkında ne söylediğini bilmek istedim. En önemli düşüncemin “Uygulamadaki boşluklara dikkat etmek” hakkında olduğunu söyledi. Yapmak istediğimiz veya yaptığımızı düşündüğümüz şey ile

PROF. DR. DOUGLAS K. HARTMAN

Michigan Eyalet Üniversitesi

Profesör Douglas K. Hartman eğitim teknolojisi ve dil öğrenimi alanlarında önde gelen Amerikalı bilim insanıdır. Hartman'ın araştırması dijitalleşme çağında eğitimci ve liderlere öğrenciler, işçiler ve vatandaşlarda eleştirel düşünce yapısını nasıl geliştirebileceklerine yönelik bir vizyon geliştirmektedir. Hartman'ın ortak yazarı olduğu “Anlama Stratejileri: Dijital Etkinlikler ile Dört Temel Dil Becerisi” kitabı Türk eğitimcilere çevrimiçi, isteğe bağlı veya kampüste öğretim sırasında eleştirel bir düşünce yapısı kazandırırken dijital teknolojilerin kullanımına ilişkin bir çerçeve sunmaktadır. Hartman hâlen Ankara Gazi Üniversitesi'nde misafir öğretim üyesidir; TÜBİTAK destekli eğitim araştırmalarında Bilgi İşlem Teknolojilerinin ve yapay zekânın yenilikçi ve etik kullanımını araştıran bir proje üzerinde çalışmaktadır.

**SANIRIM YAPTIĞIM İŞİN
TAMAMI, ÖĞRENCİYİ
DAHA DEĞERLİ OLAN
DENEYİM ODAKLI BİR
TARAF YÖNLENDİRMEYE,
ÖĞRENCİ TARAFINDAN
BAŞLATILAN
GÖREVLERİ NASIL
YARATABİLECEĞİMİZİ
DÜŞÜNMEYE VE BU
SAYEDE BOŞLUKLARI
KAPATABİLMEME
ODAKLANMAKTADIR.**

gerçekte olanlar arasında bir boşluk var. Bunu politika dünyasında sıklıkla görüyoruz. Bir politika geliştiriyoruz ve sonra bu fikrin ideali ile çocukların olduğu bir sınıfta her gün gerçekte olanlar arasında bir boşluk olduğunu fark ediyoruz. Bu fikir ve uygulama arasındaki farklardan doğan boşluktan kaynaklanıyor. Sanırım yaptığım işin tamamı, öğrenciyi daha değerli olan deneyim odaklı bir tarafa yönlendirmeye, öğrenci tarafından başlatılan görevleri nasıl yaratabileceğimizi düşünmeye ve bu sayede boşlukları kapatabilmeye odaklanmaktadır. İngilizce'de bazen bunu tanımlamak için kullanılan bir ifade var: “Şeytan ayrıntıda gizlidir.” Bu söz yüksek nitelikli işler yapmak istediğimizi ancak bunları hayata geçirmeye başladığımızda karmaşık detaylarla uğraşmak zorunda olduğumuz gerçeğini hatırlatıyor. Bugün ilerleyen saatlerde bu kapılardan çıkarken, bu detaylar üzerinde gerçekten çalışacağınıza dair bir taahhütte bulunursanız sorunları çözebilirsiniz. Çünkü fikirlerimizde erdemli bir duruşa sahip olduğumuz sürece bunları eyleme geçirebiliriz.

HAU MING TSE

Gelecek için Okul Tasarımları

Yeni teknolojilere ve pedagojik uygulamalara uyum sağlamak için çevik ve etkili düzeyde esnekliğe sahip, belki de henüz hayal bile edilmeyen kapsayıcı alanlar tasarlarsak, okul binaları güçlü bir bütünlüğe ve dayanıklılığa sahip olacak ve sürdürülebilir geleceğin teminatı olacaktır.

Oxford Üniversitesi Eğitim Bölümü'ndeki yaptığımız bir çalışmada eğitimde okul tasarımının önemli olup olmadığını; pedagojik yaklaşım ile okul tasarımı arasındaki karmaşık ilişkiyi araştırdık. Genç bir mimar olarak ilk projem, İngiltere'de eğimli bir arazideki eski, karanlık bir binayı, ormanın çok güzel, açık manzarasıyla bütünleştirmek üzere tasarladığım bir ilkokul projesiydi. Bunun için oturup genç öğrencileri dinledik. Bize, binalarının karanlık ve pencerelerinin yüksek olmasından duydukları üzüntüyü dile getirdiler. Okul için pek çok detay tasarladık. Çocukların erişebileceği yükseklikte tasarlanan pencereler bu detayların en önemlisiydi. Okulun açıldığı günü hatırlıyorum. Çocuklar gülüyordu ve pencereden pencereye koşuyorlardı. Bütün bir manzarayı ve çocukların gülümsemelerini görebiliyordum. Bir sınıfı diğerine bağlayan bu küçük pencereleri, arkadaşlarını görebilmeleri için tasarlamıştık ve bu durum onları gerçekten rahatlatmıştı.

Öğrenmenin gerçekleştiği yer okuldur. Tasarım sürecine öğrencileri ve öğretmenleri dahil ederken bazı zorluklarla karşılaşabilirsiniz. Politika yapımcılar bize çoğunlukla şunu söylüyor: “Öğrenciler, öğretmenler, müdürler değişirler, gelirler ve giderler. Dolayısıyla onların ne dediklerinin bir önemi yok.”

Oysa öğrencileri, öğretmenleri, velileri, belletmen ve yerel halkı dinlemeliyiz. Onların bu konudaki algıları ve öğrenme ihtiyaçları önemlidir. Öğrenme bireysel ama aynı zamanda bir topluluk deneyimidir. Okulun fiziki mekanları bu deneyimi etkiler. Öğrenciler, aileleri ve toplum üyeleri okul kültürleri hakkında ne düşünüyor? Okulunuza girdiğinizde kendinizi nasıl hissediyorsunuz? Sıcak, misafirperver, şeffaf, havadar mı yoksa korkutucu, izlendiğiniz hissine kapıldığımız bir alan mı? Okula girdiğinizde büyük bir topluluğun parçası olduğunuzu hissediyor musunuz? Okulunuz; öğrencilere, öğretmenlere, müdürlere değişim konusunda ilham veren bir mekân mı? Gelip giderler, ancak dikkatlice dinlersek ve yeni teknolojilere ve pedagojik uygulamalara uyum sağlamak için çevik ve etkili düzeyde esnekliğe sahip, belki de henüz hayal bile edilmeyen kapsayıcı alanlar tasarlırsak, okul binaları güçlü bir bütünlüğe ve dayanıklılığa sahip olacak ve sürdürülebilir geleceğin teminatı olacaktır.

Yeni bir okul tasarlarırken, pedagojik inovasyon ve yeni uygulamanın tasarımının temel bileşenleri olarak düşünüldüğü katılım ve birlikte yaratmanın öneminden bahsediyoruz.

OECD öğrenme ortamları değerlendirme programının çalışmaları hakkında danışmanlık yaptık. Öğrenme ortamı okul kullanıcı anketinin geliştirilmesine destek olduk. Bu programın amacı araştırmayı genişletmekti. “Öğrenme ortamları pedagojileri, müfredat değerlendirmesini ve geliştirilmesi gereken organizasyonel formları en verimli şekilde nasıl destekleyebilir?” türünden sorulara cevap arıyorduk.

OECD'nin “21. yüzyıl için öğrenci kazanımları” okulu bilgilendirmeye yönelik bir değerlendirme aracıdır. Liderler, araştırmacılar, tasarımcılar, politika yapımcıların öğrenme ortamına neden yatırım yapması gerektiğiyle ilgili hedefler, gelişmiş bir eğitim sisteminin, insan sağlığı ve toplumsal refaha yönelik ne tür çıktıları olacak, bununla ilgili veriler ortaya koyar.

Siyasetçiler öncelikle bize ne tür okul alanlarının başarıyı optimize edebileceği-

**OKUL ALANLARIMIZ
KİMLİK VE AİDİYET
DUYGUMUZU
BESLEMEMİZE YARDIMCI
OLUR. İYİ BİR EĞİTİM
ORTAMI BİZE İLHAM
VERİR VE BÜYÜK
BİR TOPLULUĞUN
PARÇASI OLDUĞUMUZU
HİSSETMEMİZE YARDIMCI
OLUR.**

ni sordular. Okul tasarımı ile Pisa başarısı arasında bir ilişki var mıydı? Araştırmamız onlar için soruyu yeniden çerçeveledi. Okul mekânı, toplulukta aidiyet duygusunu ve olumlu okul kültürünü geliştirmek kaygısıyla tasarlanırsa inşa edilen öğrenme alanı öğretmen ve öğrenci katılımını, pedagojik gelişimi, yenilikçiliği ve akademik performansı olumlu etkiler.

Günümüzün eğitim sistemlerinin birçok nedenden ötürü stres altında olduğu söyleniyor: Kalıcı öğrenme krizi, yaygın cehalet, okuldan erken ayrılma oranlarının yüksek olması, artan öğrenme eşitsizlikleri, azalan sağlık ve refah... Eğitim sektöründe istihdam konusu da yetersiz.

Araştırma yöntemimizi çok disiplinli bir düşünce üzerine kurduk. Öğrencilerin ve öğretmenlerin mekânlarını nasıl deneyimlediklerini anlamak istedik. Bu bizi sadece sınıfta değil, okuldaki sosyal alanlarda da zaman ve mekân boyutuyla öğrenme alanlarındaki hareket ve kontrol araçlarının müdahalesini ve etkileşimini gözlemlemeye yöneltti. Ayrıca okul tasarımı ile pedagojik uygulamalar arasındaki ilişkiyi, öğretmenlerin ve öğrencilerin aidiyet hislerini ölçümleyerek haritalandırdık.

Bu çalışmada esasen insani ve sosyal bağlara ilişkin bireysel algının bir ölçüsünü kullanıyoruz. Kendi aidiyet hissinizi, topluluğa ilişkin hislerinizi, öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci bağlarını ortaya çıkararak okul kültürünü daha derinlemesine kavramaya, sosyal çevrenin öğrenme faaliyetinde öğretmenleri nasıl etkilediğini anlamaya çalıştık: “Ne tür öğrenme alanları öğretmenleri ve onların pedagojik uygulamalarını destekler?” “Ne tür öğrenme alanları öğretmenlerin öğrenci ilişkilerini geliştirmesini sağlar?” “Ne tür öğrenme alanları yeni konuları ve becerileri öğretmek için pedagojik yenilikleri destekler?” gibi sorulardan yola çıktık.

Öğrenciler için yeni öğretme ve öğrenme alanlarına ihtiyacımız vardı. Nasıl bir öğrenme ortamının öğrenciye kendini değerli hissettirdiğini, bir topluluğa aidiyet hissi kazandırdığını, öğrencilerin nasıl bir ortam tasarımında gerçekten kendileri olduklarını önemsedik.

Birleşik Krallık'ta 2010'da sona eren “Gelecek Programı İçin Okul İnşası” kapsamında öğrencileri farklı bölgelerdeki okullarda geçirdikleri süre boyunca takip ettik. Bu programın Birleşik Krallık'taki

ÖĞRETMENLERE YENİ
ÇAĞIN GEREKLERİNE
UYGUN MEKANLAR
TASARLAMAK İÇİN
İŞ BİRLİĞİ YAPMAYI,
YARATICILIĞI VE
TAKIM ÇALIŞMASINI
ÖĞRETİRSEK,
ÖĞRETMENLERİN
HARİKA ROL MODELLER
OLABİLECEĞİNİ
DÜŞÜNÜYORUM.

her ortaokulu yeniden inşa etme gibi büyük bir vizyonu vardı. Zamanın en yenilikçi tasarımlarını hayata geçirmek için, Norman Foster ve Zaha Hadid gibi dünyanın önde gelen mimarlarından destek alındı. Projenin en yoksul toplulukları kaldırmak gibi büyük hedefleri vardı. Zamanın başbakanı Tony Blair projeyi, Britanya tarihindeki en büyük okul yenile-

me programı olarak nitelendirdi. Bu cesur vizyonun; yeni öğrenme ortamları tasarlama, dönüşüm, kişiselleştirme, sınırların ortadan kalkması, kontrolün öğrenciye devredilmesi, teknoloji odaklılık, açık ve esnek öğrenme alanları oluşturma, takım halinde öğretim ve bağımsız araştırma gibi hedefleri vardı. Bu süreçte, bir vizyonun farklı şekillerde yorumlanabileceğini ve

nüştüremez. Ancak uyum pedagojik gelişimi teşvik edebilir ve yeniliği tetikleyebilir. Zaman içerisinde politika değişikliği ve okul liderliğindeki değişim bunu takip eder. Okul tasarımı bir araç olarak bir konseptte oturabilir.

Tasarım pratiği aynı zamanda yeni bir okul, yeni bir uygulama türü, yeni bir gelecek hayaliyle başlar. Tasarımı uygulama-

ya geçirmek karmaşık bir süreçtir. Veliler, belletmenler, öğretmenler, öğrenciler gibi birçok paydaş işin içerisinde. Ayrıca merkezi hükümet politikalarının da buna uygun olması gerekir.

Sürekli değişen dünyada vizyonun, pedagojik uygulamaların teknolojinin zamanla değişeceğini biliyoruz. Peki kalıcı yapılar olan fiziksel mekanları nasıl inşa edeceğiz? Duyarlı ve yenilikçiliği ve olumlu değişimi besleyen alanları nasıl tasarlayacağız?

Eğitimde değişime öncülük etmek için öğrencilerin ve öğretmenlerin sesinin duyulmasını, onlara kulak verilmesini istiyorum. OECD'ye göre, 7 ila 14 yaş arasındaki öğrenciler ortalama olarak sınıflarda 7.000 saatin üzerinde vakit geçiriyorlar. Yüzlerce sınıfın en arka sıralarında oturup öğrencileri gözlemlene imkânı bulmuş bir akademisyen ve mimar olarak öğretmenlere ve öğrencilere şunu söylemek istiyorum: Siz bu tartışmanın odak noktasındasınız, aynı zamanda eğitim işinde en zorlu görev de sizin omuzunuzda. Siz bu işi yapmak için yüksek kalitede ortamlarda çalışmayı hak ediyorsunuz.

Araştırma ekibimiz covid-19 sırasında, fiziksel alanda öğretme ve öğrenmeden dijital alanda ve ardından hibrit alanda öğretme ve öğrenmeye odaklandı. Bu belirsiz dönemde öğretmen ve öğrencilerin dijital ve hibrit pedagojiye ilişkin algılarını dinledik ve araştırdık. Covid-19'un zirveye ulaştığı dönemde, bu odadaki herkes; sessizliği, izolasyonu ve ardından eşzamanlı ve eşzamanlı ortamlarda sanal öğrenmeye hızlı geçişi deneyimlemiştir. Öğretmenler ve öğrenciler yeni sanal öğrenme ortam ve uygulamalarını, öğrenmenin teknolojik ve pedagojik zorluklarını gördüler. Altyapı ve becerilerdeki dijital eşitsizlikler ortaya çıktı. Hibrit ve sanal alanlarda kapsayıcı pedagojiler geliştirmeye ihtiyaç daha da arttı.

Öğretmenler ayrıca dijital bir sınıfta yeni etik kurallarını belirlemek için mücadele etmek zorunda kaldılar. Bu süreçte hepimiz aynı zamanda yeni şartları öğrenme-

ye çalışıyorduk. Teknoloji öğretmenlerin ve öğrencilerin yapmaya çalıştıklarına yetişmeye veya ekran aracılığıyla öğrenci etkileşimini hızlandırmaya çalışıyorduk. Bunu öğrencilerle konuştuğunuzda

**SÜREKLİ DEĞİŞEN
DÜNYADA VİZYONUN,
PEDAGOJİK
UYGULAMALARIN
TEKNOLOJİNİN
ZAMANLA DEĞİŞECEĞİNİ
BİLİYORUZ. PEKİ KALICI
YAPILAR OLAN FİZİKSEL
MEKANLARI NASIL İNŞA
EDECEĞİZ? YENİLİKÇİLİĞİ
VE OLUMLU DEĞİŞİMİ
BESLEYEN ALANLARI
NASIL TASARLAYACAĞIZ?**

anlayabiliyordunuz. Buna paralel olarak, tecrit nedeniyle çocukların üzerinde ciddi bir zihinsel sağlık yükü oluşması sorunu da ortaya çıktı. Sosyal izolasyonun, okul kültürümüzün sosyal boyutu yanında öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle sosyal etkileşimi üzerinde olumsuz etkileri oldu. Öğrenciler pandemi öncesine göre kendilerini daha kaygılı, depresif, yorgun ve sıkıntılı hissettiklerini bildirdiler. Mevcut araştırmalar, okul ortamına döndüğümüzde sosyal temas etkileşimlerini dikkate almanın önemini gösterse de hâlâ yüksek seviyede kendini gösteren kaygı sorunuyla uğraşıyoruz.

LANSER, yakın zamanda pandemiden sonra depresyon vakalarının küresel olarak %28 düzeyinde arttığını açıkladı. Covid sonrası, öğretmenlerin ve öğrencilerin okulun fiziki yapısının önemini idrak ettiklerini gördük. Öğrenciler topluluk içinde arkadaşlarına her zamankinden daha fazla değer verir hâle geldiler. Şimdi soru şu: Öğrenme için sosyal çevreyi resmi ve gayri resmi yollarla nasıl geliştirebiliriz?

Okul alanlarımız kimlik ve aidiyet duygumuzu beslememize yardımcı olur. İyi bir eğitim ortamı bize ilham verir ve büyük bir topluluğun parçası olduğumuzu hissetmemize yardımcı olur. Öğrenme büyük ölçüde sosyal bir süreçtir. Post-covid manzaraları aslında hepimizin hayatlarını değiştiriyor. Bu bağlamda bütünsel öğrenme alanları da dönüştü. Hatta mümkün olduğunca yeni normale döndük diyebiliriz.

Öğrenciler artık bireysel varlıklarıyla sınıfta olsa da merkezi olan bu bütünsel öğrenme ortamının içindedirler. Deneyim aslında tüm dijital yetenekler ve araçlarla güçlendirilerek kişiliğimizi etkiliyor. Öğrenci deneyimi artık çok sürükleyici bir hâl alıyor. Nesnel olanla dijital arasındaki sınırlar bulanıklaşıyor.

Okul arazilerimizi ve okul binalarımızı yeniden gözden geçirmemiz gerekiyor. Bu, sahip olduğumuz fiziksel binaları ve bu binaların içerisindeki eğitim kalitesini nasıl iyileştireceğimizle ilgilidir. Okul binalarını pedagojik bir yaklaşımla nasıl dönüştürebilir, uygulamaları nasıl değiştirebiliriz? Herkesin bildiği gibi binalar aslında dünyadaki en büyük kirleticilerdir. Kullandığımız beton, kullandığımız su, binaları inşa etme şeklimiz, onları aydınlatma şeklimiz, kullandığımız elektrik, kullandığımız klimalar, büyük sorun teşkil ediyor. Yani sahip olduğumuz binaları ve onları nasıl dönüştüreceğimizi düşünmek aslında işimizin bir parçası olmalıdır. Covidle yakalanan bu ivmeyi dijital dönüşümde, okullun fiziki şartlarını geliştirmekte nasıl kullanabileceğimiz üzerine düşünmeliyiz. Artık fiziksel sınıfın sınırlarının ötesine geçmek için dijital ve sanal imkânları kullanabiliriz. Şimdiden, dünyadaki müzelere sanal olarak erişebilir, Britanya müzesindeki nesnelere dünyanın bir ucunda, kırsalda yer alan bir sınıfa taşıyabiliriz. Uluslararası Uzay Merkezi'ndeki bir astronotu dünyanın herhangi bir yerindeki bir bilim dersine konuk alabilir, buna paralel olarak kapsayıcılık ve eşitsizlikler hakkında da

HAU MING TSE

*Mimar, Uzman Araştırmacı,
Eğitim Fakültesi, Oxford
Üniversitesi*

Hau Ming 20 yılı aşkın uygulama tecrübesine sahip bir mimar, akademisyen ve eğitimcidir. Cambridge, Bath ve Londra Architectural Association'da eğitim görmüştür. Mezuniyetinin ardından on yıl David Chipperfield Architects'te Direktör Yardımcısı olarak çalışmıştır. Hau Ming 2010 yılında Oxford Üniversitesi Eğitim Kürsü'süne araştırma görevlisi ve öğrenme ortamlarının tasarımı konusunda uzman olarak katılmıştır. Hau Ming Tse halen Oxford Üniversitesi Eğitim Kürsü'sünde Norham Üyesidir; Birleşik Krallık Eğitim Bakanlığı ve OECD Etkili Öğrenme Ortamları Ulusal Uzmanlar Grubu'nda dış danışman olarak görev yapmıştır. Tasarım ve eğitim üzerine uluslararası yayınları bulunmaktadır. Ming çalışmalarında mekan, algı ve çevre arasındaki ilişkiyi araştırırken kuram ve uygulama arasındaki etkileşimin ve yeniliğin üretken noktalarına yoğunlaşmaktadır.

düşünebiliriz. Uzun süreli hastalığı olan öğrencilere erişim sağlamak için dijital ve sanal imkânları kullanabilir, böylece onların hasta yataklarından sınıfa girmelerine imkân tanıyabiliriz. Öğrenme farklılıkları olan öğrencilere kişiselleştirilmiş ek destek sağlayabiliriz. Şu anda dersleri kayıt altına almak üniversite öğrencilerinin en önemli taleplerinden biridir, bunun için fırsat sağlayacak ortamı oluşturabiliriz. Küresel vatandaşlıktan bahsediyoruz, özellikle İngilizcenin ana dil olmadığı ama eğitim dili olduğu yerlerde çok sayıda öğrenci Zoom derslerini daha anlaşılır buluyorlar. Çünkü dersi yavaşlatma ve başa dönüp tekrar dinleme imkânına sahipler.

Uganda'da UNESCO ile hibrit destek ağları geliştirdiğimiz bir projenin pilot uygulamasını yürütüyoruz. Öğretmen eğitimi ve öğretmen eksiklikleri hakkında düşünmek için bir model geliştirdik. 2030 yılına kadar küresel düzeyde ilk ve orta öğretimin sürdürülebilmesi için 44 milyon öğretmenin istihdam edilmesi gerekiyor. Sahra altı Afrika'da bu ihtiyaç daha fazla. Asya'nın 2030 yılına kadar 15 milyon yeni öğretmene ihtiyacı var. Kent merkezlerinden, eksikliklerin kronikleştiği kırsal sınıflara kadar öğretmen yetiştirme ağları oluşturmak için hibrit teknolojileri kullanabilir miyiz?

Bana sık sık geleceğin okullarının neye benzeyeceği soruluyor. Ben de diyorum ki, öğretmenler ve öğrenciler nasıl bir sınıf ortamı hayal ediyorlarsa öyle olacak. Öğrenmek, konuşmak, gülmek ve sadece birlikte olmak için esnek alanlar tasarlamalıyız. Çünkü eleştirel ve yaratıcı düşünme içeriğin çok ötesindedir. Öğretmenlere yeni çağın gereklerine uygun mekanlar tasarlamak için iş birliği yapmayı, yaratıcılığı ve takım çalışmasını öğretirsek, öğretmenlerin harika rol modeller olabileceğini düşünüyorum. Bir mimar olarak tek başıma okul yapamayacağımı sık sık söylüyorum. Mühendislere, marangozlara, inşaatçılara, zanaatkarlara ihtiyacım var ve bu çok disiplinli bir iş birliği sürecidir.

Son Yüzyılda Türkiye’de Eğitimin Gelişiminin Anayasal Temelleri

Dünyada genel olarak 19. yüzyıldan itibaren anayasa metinlerinde eğitim içerikleri yer almaya başlamıştır. Türkiye’deki gelişmelere bakıldığında eğitim ve öğretime ilişkin hak ve sorumluluklar 19. yüzyılın ortalarından itibaren yeniden anayasa metinlerinde giderek artan bir biçimde kendini göstermeye başlamıştır.

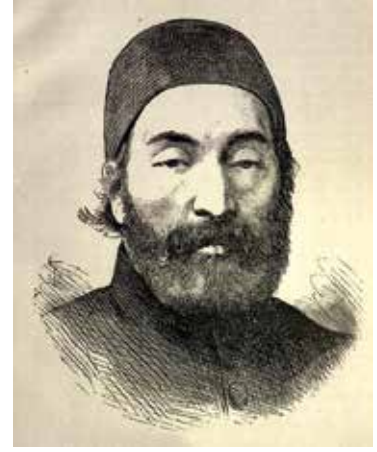
PROF. DR. AZMİ ÖZCAN

Anayasalar, özellikle devletin egemenlik haklarını, resmî kurumların hiyerarşisini, bu kurumlar arasındaki ilişkileri düzenleyen, aynı zamanda bireylerin hak ve sorumlulukları ile bunlar arasındaki ilişkileri belirleyen kısa ve somut hukuki metinlerdir. Anayasaların uygulanması ve işleyişi, yetkili organlarca çıkarılan bir dizi kanun ve yönetmelik normları aracılığıyla yürürlüğe girer. Modern dünyadaki anayasal gelişmelerin uzun ve karmaşık bir tarihi vardır. Dünyada genel olarak 19. yüzyıldan itibaren anayasa metinlerinde eğitim içerikleri yer almaya başlamıştır. Türkiye'deki gelişmelere bakıldığında eğitim ve öğretime ilişkin hak ve sorumluluklar 19. yüzyılın ortalarından itibaren yeniden anayasa metinlerinde giderek artan bir biçimde kendini göstermeye başlamıştır.

1839 yılında ilan edilen, anayasal gelişmelerin önemli bir adımı olan Tanzimat Fermanı'nda eğitime yer verilmemişti. 1856 tarihli Tanzimat Fermanı ise devletin eğitim politikaları ve uygulamalarına ilişkin bazı maddeler içeriyordu.

23 Aralık 1876'da kabul edilen Temel Kanuni Kanuni Esasi, Osmanlı İmparatorluğu'nun anayasal gelişimi açısından önemli bir dönüm noktasıydı. Kanuni Esasi'de eğitime ilişkin önemli maddeler bulunmaktaydı. Bunlardan ilki "halkın eğitimi ücretsizdir. Belirtilen kanuna uymak şartıyla her Osmanlı vatandaşı resmi ve özel eğitim alma hakkına sahiptir." hükmüydü.

Eğitimle ilgili bir diğer düzenleme ise "İlk kademe eğitim Osmanlı milletine zorunlu olacak, dereceleri ve detayları özel yönetmeliklerle belirlenecektir" (Mad. 114) maddesidir. Bununla eğitimin ilk kısmının tüm Osmanlı tebaası için zorunlu olduğu açıkça belirtilmiş, dolayısıyla 1869 yılında yürürlüğe konulan Umumi Maarif Nizamnamesi'nde eğitimin ilk kısmı olan dört yıllık ilk öğretim zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca maddede sürenin uzatılması ve zorunlu eğitimin düzenlenmesinin yasa ve yönetmeliklerle yapılacağı belirtilmiştir. Bu düzenleme zorunlu eğitim konusunda zamanın modern devletlerinin önünde atılmış ileri bir adımdı.

Maarif-i Umumiye Nizamnamesini hazırlayan Mehmed Esad Saffet Paşa

Balikesir İnas Mektebi

1869 YILINDA
YÜRÜRLÜĞE KONULAN
UMUMİ MAARİF
NİZAMNAMESİ'NDE
EĞİTİMİN İLK KISMI
OLAN DÖRT YILLIK İLK
ÖĞRETİM ZORUNLU
HALE GELMİŞTİR.
AYRICA MADDEDE
SÜRENİN UZATILMASI
VE ZORUNLU EĞİTİMİN
DÜZENLENMESİNİN YASA
VE YÖNETMELİKLERLE
YAPILACAĞI
BELİRTİLMİŞTİR.

Kanun-i Esasi'nin 18. maddesi: "Osmanlı tebaasının devlet dairelerinde görev alabilmesi için devletin resmi dili olan Türkçeyi bilmesi şarttır" hükmüyle Türkçeyi hem tebaanın hem de devletin resmi dili olarak kabul ediyor, İmparatorluğun ve örtülü eğitimin öğretim dilinin Türkçe olduğu belirtiliyordu. Ayrıca Anayasa'nın "Genel vatandaşlar, niteliklerine ve yeteneklerine göre kamu hizmetinde uygun kadrolara kabul edilir" maddesinde belirtildiği üzere, devlet memuru olacakların liyakat ve yeteneklerine göre seçileceğine vurgu yapılması, eğitimle ilişkilendirilecek hükümlerden biri olarak da değerlendirilebilir.

Savaş zamanının olağanüstü koşullarında, 1921 yılında uygulamaya konulan Teşkilât-ı Esâsiye'de anlaşılır bir şekilde eğitimle ilgili bir düzenleme yoktu. Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk anayasası olan 1924 Anayasası'nda ise eğitime ilişkin yalnızca bir madde yer alıyordu: "İlköğretim bütün Türklere zorunlu ve devlet okullarında parasızdır" (Madde 87). 1924 Anayasası'nın bu

maddesi açıkça Osmanlı dönemi düzenlemelerinin devamı niteliğindedir.

Bir diğer anayasal gelişme ise 1960 askerî darbesinden sonra hazırlanan metindir. 1961 anayasasıyla, eğitimle ilgili beş ayrı maddede ayrıntılı düzenlemeler yapıldı. 50. madde eğitim hayatını düzenledi. İlgili madde şu hükümleri içeriyordu: "Halkın eğitim ve öğretim ihtiyaçlarının karşılanması devletin asli görevlerinden biridir. İlköğretim kız ve erkek tüm vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında ücretsizdir. Devlet, maddi imkânı olmayan başarılı öğrencilerin en üst düzeyde eğitim alabilmeleri için burs ve diğer yollarla gerekli yardımı sağlar. Devlet, durumları nedeniyle özel eğitime ihtiyaç duyanların topluma faydalı olmaları için önlemler alır. Devlet, tarihi ve kültürel değeri olan eser ve anıtların korunmasını sağlar."

1961 Anayasası'nın 21. Maddesinde: "Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenmek, öğretmek, bunları açıklamak, yaymak ve bu alanlarda her türlü araştırmayı

yapmak hakkına sahiptir. Eğitim ve öğretim devletin gözetim ve denetimi altında ücretsizdir. Özel okulların uyması gereken ilkeler, devlet okullarının ulaşmak istediği düzeye uygun olarak kanunla düzenlenir. Çağdaş bilim ve eğitim ilkelerine aykırı olarak eğitim ve öğretim kurumu açılmaz" hükmü getirildi. Böylece bir yandan eğitim ve öğretim özgürlüğünden bahsedilirken diğer yandan "devlet gözetim ve denetimi" vurgusu yapıldı. Özel okulların faaliyet göstermesine izin verildi ancak bunların ancak devlet okullarının amaç ve hedefleri doğrultusunda faaliyet gösterebilecekleri belirtildi.

1961 Anayasası'nın ayrıntılı hükümler getirdiği konular arasında din, vicdan, inanç ve düşünce özgürlüğü ile din eğitimi ve öğretimi alanı bulunmaktadır. Buna göre "Herkes vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir" (Madde 19). "Kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı olmayan veya bu amaçlarla çıkarılan kanunlara aykırı olmayan ibadetler, dini ayin ve törenler serbesttir.

Hiç kimse ibadet etmeye, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz. Hiç kimse dini inanç ve kanaatlerinden dolayı mahkûm edilemez. Din eğitimi ve öğretimi yalnızca bireylerin isteklerine ve reşit olmayanların yasal temsilcilerinin isteklerine bağlıdır... Burada dikkat çeken en önemli nokta, din eğitiminin kişilerin kendi iradesine veya yasal temsilcilerine (anne-baba) bırakılmasıdır. Anayasanın 21. ve 50. maddeleri dikkate alındığında din eğitimine özgürlük getirilmiştir ancak bu talep ancak sıkı tedbirlerle ve devletin gözetim ve denetimiyle mümkündür.

1961 Anayasasının eğitimle ilgili getirdiği ilk ve önemli düzenlemelerden biri

**1961 ANAYASASI'NIN
AYRINTILI HÜKÜMLER
GETİRDİĞİ KONULAR
ARASINDA DİN, VİCDAN,
İNANÇ VE DÜŞÜNCE
ÖZGÜRLÜĞÜ İLE DİN
EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ
ALANI BULUNMAKTADIR.**

de yükseköğretim (üniversite) ile ilgilidir. Buna göre “Üniversiteler ancak devlet tarafından ve kanunla kurulabilir. Üniversiteler özerkliğe sahip kamu tüzel kişilikleridir. Üniversite özerkliği bu maddede belirtilen hükümler çerçevesinde uygulanır ve bu özerklik, üniversite binaları ve eklentilerinde suç ve suçluların kovuşturulmasına engel değildir (Madde 120). Bu madde uyarınca Türkiye’deki tüm üniversitelerin açılması kanuni hükme bağlanmış oldu.

Türkiye’nin son anayasa tecrübesi, 12 Eylül 1980 darbesinden sonra kabul edilen 1982 metniydi. Bu metinde eğitimle ilgili dört madde yer alıyordu. Bunlardan ilki ve en kapsamlısı 42. maddedir. Buna

**TÜRKİYE’NİN SON
ANAYASA TECRÜBESİ,
12 EYLÜL 1980
DARBESİNDEN SONRA
KABUL EDİLEN 1982
METNİYDİ. BU METİNDE
EĞİTİM İLGİLİ DÖRT
MADDE YER ALIYORDU.
BUNLARDAN İLKİ VE
EN KAPSAMLISI 42.
MADDEDİR. BUNA GÖRE
“HİÇ KİMSE EĞİTİM VE
ÖĞRETİM HAKKINDAN
YOKSUN BIRAKILAMAZ.**

göre “Hiç kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. Eğitim hakkının kapsamı kanun ve yönetmelikle belirlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim ilkelerine göre, devletin gözetim ve denetimi altında yürütülür. Bu ilkelere aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti anayasaya bağlılık yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. İlköğretim kız ve erkek tüm vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında ücretsizdir. Özel ilk ve orta dereceli okullara ilişkin esaslar, kamu okullarının ulaşmak istediği düzeye uygun olarak kanunla düzenlenir. Devlet, maddi imkânı olmayan başarılı öğrencilerin eğitimlerine devam edebilmeleri için burs ve diğer yollarla gerekli yardımı sağlar. Devlet, durumları nedeniyle özel eğitime ihtiyaç duyanların topluma faydalı olmaları için önlemler alır. Eğitim ve öğretim kurumlarında yalnızca eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler hiçbir şekilde engellenemez. Eğitim kurumlarında Türk vatandaşlarına Türkçe dışında hiçbir

dil ana dili olarak öğretilmez. Eğitim ve öğretim kurumlarında öğretilecek yabancı diller ve yabancı dilde eğitim ve öğretim veren okulların uyacakları esaslar kanunla düzenlenir. Milletlerarası anlaşma hükümleri saklıdır.”

Makalede eğitimle ilgili daha önce yazılanların birçoğu tekrarlanmakla birlikte, eğitimin her kademesi için “Atatürk ilke ve inkılaplarına uyma” zorunluluğu

getiriliyordu. Türkçenin anadil olarak öğretilmesine önem verilmiş, yabancı dilde eğitimin nasıl verileceği konusunda da düzenlemeler yapılmıştır. Vicdan, dini inanç ve düşünce özgürlüğü, 1982 Anayasası’nın 24. maddesinde düzenlenmiş olup, “Din ve ahlak eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır.” ifadesi yer almaktadır. Din kültürü ve ahlak eğitimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer almaktadır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi yalnızca kişinin kendi isteğine ve reşit olmayanların kanuni temsilcisinin talebine bağlıdır.” hükmü yer almaktadır. Burada vurgulanan ve 1982 yılından bu yana tartışmaların odağında olan konu, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretiminin anayasa tarafından zorunlu hale getirilmiş olmasıdır. Yine bu maddeye dayanarak devlet, daha önce olduğu gibi dini alanı tamamen kontrol altına almak ve onu organize edip şekillendirmek istediğini ifade etti.

1982 Anayasasının 58. maddesinde gençlerin eğitiminden bahsediliyor. Devlet, bağımsızlığın ve Cumhuriyetin emaneti olan gençlerin yetiştirilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını öngörmüştür.

1982 Anayasası’nda üniversitelerin kurulması ve faaliyetlerinin denetlenmesine ilişkin 130 ve 131. maddeler düzenlendi. Metne göre, “Kanunda belirtilen usul ve esaslara göre devletin denetim ve kontrolüne tabi yükseköğretim kurumları, kâr amacı gütmemek kaydıyla vakıflar tarafından kurulabilir.” 1961 Anayasası’nın pek çok açıdan devamı olan yükseköğretimle ilgili maddesi, vakıf üniversitelerinin açılmasını mümkün hale getiriyordu.

1982 yılından bu yana pek çok maddesi değişen anayasanın eğitimle ilgili maddelerinde 2008 yılında 24. maddesinde yapılan küçük bir düzenleme dışında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Cumhuriyetin 100. yılında Türk eğitim sistemi 1982 yılında belirlenen anayasal çerçevede faaliyetlerine devam etmektedir.

AZMI ÖZCAN

Prof. Dr.

Uluslararası platformlarda Sömürgecilik tarihi, Osmanlı Yakınçağ Tarihi ve Güney Asya Müslümanları hakkındaki araştırmalarıyla Tanınır. AÜ. İlahiyat Fakültesi ve İÜ. Hukuk Fakültesi mezunudur. 1986 yılında Manchester Üniversitesi’nde Orta Doğu Araştırmaları üzerine Master yaptı. 1990 yılında İSAM araştırmacısı olarak Londra Üniversitesi SOAS, Tarih bölümünde İngiliz – Osmanlı ilişkileri üzerine Doktora yaptıktan sonra Üniversitede dersler verdi. 1996-1999 yıllarında İSAM Başkanlığı yaptı. 1997 yılında Doçent oldu. 2002 yılında Profesör ünvanını aldı. Son dönem Osmanlı Tarihi alanında yayımlanmış 4 kitabı ve farklı dillerde pek çok makalesi bulunmaktadır. “Indian Muslims, the Ottomans and Britain 1877-1924” adlı kitabı Sosyal ve Beşeri Bilimler alanında dünya lideri, uluslararası akademik bir yayınevi olan Brill Publishers tarafından 1997 yılında yayınlandı.

1996-1999 yılları arasında İSAM Başkanlığı yaptı. 2003-2004 yıllarında Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi’nde Tarih Bölüm Başkanlığı yaptı. 2007-2016. Yılları arasında Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’nin kurucu rektörü olarak çalışmalarını sürdürdü. Halen 29 Mayıs Üniversitesi Mtevelli Heyet Üyesidir.

Muhteşem Doğası ve Zengin Kültürüyle Sıradışı Bir Ülke:

Venezuela

Asuman Baęran

“ Hayatın karmaşıklığında, umut bu ülkede hep bir çıkış yolu sunar.* ”

* Venezuelalı edebiyatçı Rómulo Gallegos'un Doña Bárbara adlı eserinden.

ela

Yemyeşil doğası, dumanlı dağları ve şehrin içinde serbestçe kanat çırpan sarı lacivert papağanları ile bize cennetten bir köşeye düşmüşüz hissiyatı veren Venezuela'dayız. Ülkenin içinden geçtiği ekonomik kriz ise bu muhteşem doğal güzelliklere kontrast yaratıyor adeta. Bugünlerde yoksulluğun pençesinde olmasına karşın geçmişte bir dönem petrol gelirleri sayesinde Latin Amerika'nın en zengin ülkesi olmasının izlerini taşıyor hâlâ. Öyle ki gerek sağlam yapıda binaları gerekse gösterişli yapıları ile ülkenin her bir köşesinde zengin bir geçmişin emarelerini görmek mümkün. Biraz etrafımıza bakındığımızda burada çok farklı etnik kökenden insanın bir arada yaşadığını görüyoruz: Mestizolar (beyaz melezler ve yerli halk karışımı), Afro-Venezuelalılar (Afrikalılar ve yerli halk karışımı), Endogènes (yerli halk), Avrupalılar ve diğer etnik gruplar. Burada, deyim yerindeyse devasa bir kültürel mozaik var ve bu zengin kültürel çeşitlilik Venezuela mutfağına, müziğine, geleneklerine ve hatta davranış biçimlerine sirayet etmiş durumda.

Avilla Dağından
Karakas'ın görünümü

VENEZUELA'NIN KEŞFİ

Kristof Kolomb Venezuela'yı keşfediyor fakat kendisi Karayip adalarında olduğunu düşünerek oradan ayrılıyor. Bir sene sonra ise İspanyol kâşif Alonso de Ojeda'nın bölgede büyük miktarda inci keşfetmesiyle ülke, dikkatleri üzerine çekiyor. Zengin doğal kaynaklara sahip ülkede zamanla

kahve, kakao, tütün ve pamuk gibi ham maddelerin keşfi, bölgede iş gücüne ihtiyaç duyulmasına neden oluyor ve böylece pek çok farklı etnik grup bir araya geliyor.

Venezuela aslında İspanyolca *Küçük Venedik* anlamına gelmektedir. Ülkenin bu şekilde adlandırılmasının nedeni 1499 yılında bölgeye ilk ayak basan İspanyol kâşiflerin

Alonso de Ojeda

Bağımsızlığı kazandıran Simon Bolivar'ın Evi

Venezuela
Başkent: Karakas
Yüzölçümü: 912.050 km²

Nüfus: 280.704.947
Para Birimi: Bolivar
 Digital (VES)

Parque del Este

burayı evlerin nehir kıyısına inşa edilmiş olmasından dolayı Venedik'e benzetmele-ridir.

BAŞKENT KARAKAS'A PANORAMİK BİR BAKIŞ

İlk durağımız Karakas'ta görülecek en güzel yerlerden biri olan şehrin tarihi merkezi. Bize Venezuela'nın görkemli geçmişini hatırlatan bu yer, yerel halk için önemli bir kültürel mirası temsil ediyor. Büyüleyici meydanlar, kolonyal anıtlar ve rengârenk binalara ev sahipliği yapmakta olan merkezde öne çıkan yapılar arasında 17. yüzyılda inşa edilmiş heybetli bir kilise olan **Catedral de Caracas** ve Karakas Belediye Binası'na ev sahipliği yapan neoklasik tarzda görkemli bir bina olan **Palacio Municipal** yer almaktadır. Tarihi Merkez'in kalbi olan **Plaza Bolivar** ise Venezuela'ya bağımsızlığı kazandıran Simon Bolivar'ın Atlı Heykeli ile sembolik bir meydandır. Bu sokaklarda yürümek, şehrin tarihiyle karşı karşıya kalırken estetiğin tadını çıkarmamızı sağlar.

VENEZUELA ULUSAL PANTEONU

Biraz ilerleyince etkileyici bir neoklasik eser olan **Venezuela Ulusal Panteonu**'nu görüyoruz. Ülkenin zengin tarihine ve kültürel mirasına ev sahipliği yapan bu önemli yapı 17. yüzyılda bir kilise olarak inşa edilmiş ve daha sonradan 19. yüzyılda panteon olarak yeniden düzenlenmiş.

Venezuela'nın kurtuluş mücadelesinde önemli rol oynamış isimlerden, özel-

likle de Simón Bolívar'ın kalıntıları, ulusal Panteon'un kutsal alanında bulunuyor. Bu mekân, bağımsızlık savaşının kahramanlarına ve önde gelen politik liderlere olan saygının bir ifadesi olarak görülüyor.

Parque del Este veya diğer adıyla **Generalísimo Francisco de Miranda Parkı**, Karakas'ta bulunan şehrin karmaşasından uzak göz alıcı bir "kaçış noktası". Parkın içine girdiğimizde geniş bir alan kaplayan muhteşem göletler ve dev palmyeler ile donatılmış geniş yürüyüş yollarına sahip yeşil bir saha ile karşılaşıyoruz. Spor sahaları ve piknik alanları gibi olanaklar sunan Humboldt Planetariumu'nda ziyaretçilerin piknik, yürüyüş gibi açık hava etkinliklerinin tadını çıkardığını görüyoruz.

GUACAYAMA PAPAĞANLARI

Karakas'ta ilgimizi çeken ilk şeylerden biri de şehirde her yerde karşımıza çıkan lacivert sarı renkte dev papağanlar. Bu papağan türünün **Guacamayas** diye adlandırıldığını öğreniyoruz. Karakas'ta o kadar çok bulunuyormuş ki şehrin adı zaman zaman

“Guacamayas Vadisi” olarak anılıyormuş. Biraz araştırdığımızda geniş bitki çeşitliliğine sahip doğal çevresiyle ve büyük yırtıcı hayvanların bulunmaması nedeniyle Karakas'ın papağanlara en uygun habitati sunduğunu öğreniyoruz. Bu papağanlar yerel halk tarafından hayranlıkla karşılanmakta, korunmakta ve hatta beslenmekte. Öyle ki Karakas sakinlerinin balkonlarında rızkını almaya gelen papağanlar hiç eksik olmuyor.

SÜRPRİZ KARŞILAŞMA: TEMBEL HAYVANDAN TÜRKİYE'YE SELAM!

Karakas'ta karşımıza çıkan ve gördüğüme çok mutlu olduğum bir diğer hayvan türü ise tembel hayvan. Latin Amerika'nın tropikal ormanlarında yaşayan bu hayvan türünü şehirde görebilmek nadir bir olay olsa da bana nasip olduğu için kendimi çok şanslı hissetim. Çok yavaş hareket eden bu hayvanlar günde 18 saate kadar uyuyabilir. Maarif okulumuzun etrafındaki ormanlık

alandan onu fark ettiğimizde ağır hareketlerle bir ağaçtan bir ağaca ilerliyordu. Ertesi gün onu okula biraz daha yaklaşmış hâlde bulduk ve en sonunda bizim hayret dolu bakışlarımızın altında okulun bahçesine kadar indi. Tabii kendisiyle hatıra fotoğrafı çekmeyi ihmal etmedik.

UZAKLARDA BİR ALMAN KÖYÜ: KOLONYA TOVAR

Aragua Eyaletinde, başkente 150 km uzaklıkta bulunan Alman Köyünü ziyaret edebilmek için bir günümüzü ayırıyoruz zira köy dağın yamaçlarına inşa edilmiş. Engebeli yollardan geçerek oraya ulaşmak 2 saatimizi alıyor. Yolda giderken köyün hikâyesini dinliyoruz: Venezuela bağımsızlığını kazandıktan sonra ekonomiyi kaldırmak için Almanya ile işçi anlaşması yapıyor, böylece tarım arazilerinde çalışmaları için 250 kadın ve erkek işçi getiriyorlar. 4. ve 5. kuşak Alman göçmenler hâlâ orada yaşıyor ve turizm gelirleri sayesinde geçiniyorlar. Köye varınca kendimizi adeta küçük bir Almanya'da buluyoruz. Alman mimarisi köyün tüm yapılarına yansıtılmış; evler, kiliseler restoranlar hepsi alman mimari stilinde inşa edilmiş. Alman kültürü, mutfağı ve geleneklerini korumuşlar. Köyün

1999 YILINDA İKTİDARA GELEN CHAVEZİN, YOKSUL SINIFLAR İÇİN ÖNEMLİ REFORMLAR GERÇEKLEŞTİRDİĞİ BİLİNİYOR. EKONOMİYİ KÖTÜ YÖNETMESİNE RAĞMEN YOKSUL KESİM TARAFINDAN SEVİLEN BİR LİDER OLARAK ANILMIŞTIR.

sakinleri ise İspanyolca konuşan, sarışın, mavi gözlü Alman göçmenleri. İtiraf etmeliyim ki Alman görünümlü yerel halkla İspanyolca konuşmak oldukça ilginç bir deneyim. Kimi geleneksel Alman kıyafetleriyle el emeği ürünler satıyor, kimi geleneksel Alman pastaları ve kurabiyeler sunuyor, kimi ise Alman mutfağından oluşan restoranını işletiyor. Biz de bu restoranların birinde öğle yemeğimizi yiyoruz.

VENEZUELA SİYASİ TARİHİNDE İKİ ÖNEMLİ FIGÜR: CHAVEZ VE MADURO

Venezuela'nın siyasi tarihine gelirsek iki önemli figür öne çıkmaktadır. İlki Hugo Chavez'dir. Chavez, 1999 yılında iktidara gelmiş ve sosyalist, petrole dayalı ekonomik politikalar uygulamıştır. Özellikle yoksul sınıflar için önemli reformlar gerçekleştirdiği biliniyor. Örneğin ücretsiz ulaşım ve konut gibi sosyal yardımlar sağlamıştır. Ancak, bu sosyal harcamaların sonucunda ülkenin borcu artmıştır. 2013 yılında kanser sebebiyle hayatını kaybeden Chavez, ekonomiyi kötü yönetmesine rağmen yoksul kesim tarafından sevilen bir lider olarak anılmıştır. Ölmeden önce, varisi olarak Nicolas Maduro'yu göstermiştir.

Chávez'in ekonomik politikalarını sürdüren Nicolas Maduro, 2018 yılında %68 oyla seçimlerde galip gelmiştir. Ancak,

şeffaf olmadığı gerekçesiyle birçok ülke ve kuruluş Maduro'yu boykot etmiş ve yerine Antonio Guaido'yu tanımıştır. Maduro, bu kararı iptal ettirmiştir ve buna karşı Guaido darbe girişiminde bulunmuştur. Ancak, darbe girişimi başarısız olmuştur çünkü Guaido, silahlı kuvvetlerin desteğini alamamıştır. Bugün hâlâ ülkeyi Maduro yönetmektedir.

RENK CÜMBÜŞÜ BARRIO EVLERİ

Yolculuğumuz sırasında arabayla giderken dağların yamaçlarına inşa edilmiş renk cümbüşü yer evler dikkatimizi çekiyor. Bu evlere İspanyolca'da "mahalle" anlamına gelen "barrio" deniyormuş. Uygun konut eksikliğinden nüfusun yüzde 54'ü barrios'da yaşıyor. Bu yapıların bu kadar yaygın olması, hükümetin bu yapıları destekliyor

olmasıyla ilgili. Öyle ki bu yapılar da yaşayan popülasyona özel çeşitli sosyal yardım imkânları sağlanıyor. Böylece dezavantajlı grupların desteği garanti altına alınmış oluyor. Dağın oldukça yüksek noktalarına konumlanan bu evlere ulaşım ücretsiz teleferik hattıyla sağlanıyor fakat suç çeteleri, şiddet ve gençler için tek ekonomik çıkış yolu olarak görülen uyuşturucu trafiği yaygın olduğundan bizim gibi gezginlere teleferik ziyareti tavsiye edilmiyor.

ANGEL FALLS

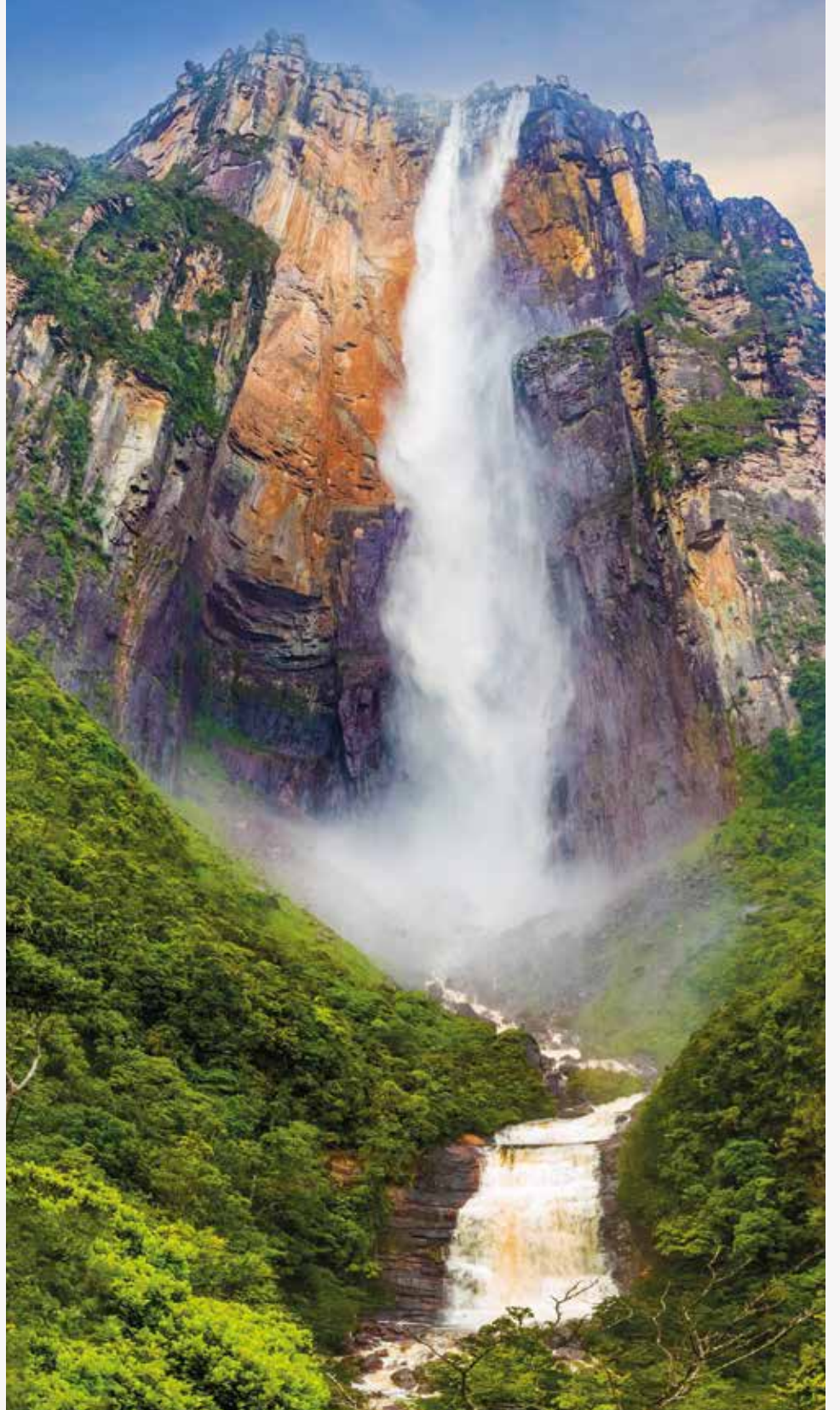
Venezuela'da bizim ziyaret edemediğimiz fakat mutlaka görülmesi gereken yerlerin başında dünyanın en yüksek şelalesi olarak bilinen Angel Şelalesi (Angel Falls) yer alıyor. Amerikalı kaşif Jimmy Angel'dan tarafından 1933 yılında keşfedilen, 979 metrelik bir yüksekliğe sahip bu muhteşem şelale, Ulusal Park içinde yer alıyor.

Zengin kültürel dokusu, rengârenk papğanları ve enfes kahve kokusuyla ziyaretçilerine unutulmaz bir seyahat deneyimi sunacak Venezuela, sizleri bekliyor.

Venezuela'da Dev Bir Sektör: Güzellik Yarışmaları

Şehirde dolaşırken gözümüze çarpan reklam panolarında, Venezuela'nın eski güzellik kraliçelerini saç boyası gibi ürünlerle tanıtan görüntülerle karşılaşıyoruz. Aynı şekilde hediyelik eşya mağazalarında, raflara sıralanmış Miss Venezuela bebekleri göze çarpıyor. Evet, bu ülkede güzellik yarışmaları büyük bir sektör haline gelmiş durumda. Mahallelerde ve çeşitli organizasyonlarda düzenlenen bu yarışmalar oldukça yaygın. Üstelik, genç kızlar küçük yaşlardan itibaren bu hayalle büyütülüyor ve en büyük hedefleri Miss Venezuela olabilmek.

Ülke, dünya çapındaki yarışmalara büyük önem veriyor. Katılımcıların yarışmaya iyi hazırlanabilmeleri için maddi destek sağlanıyor ve bu destek sayesinde Venezuela, 7 Kainat Güzeli ve 6 Dünya Güzeli unvanına sahip olmuş durumda. Hatta 2023 Kainat Güzellik Yarışması'nın Venezuela ve ABD arasında diplomatik bir krize yol açtığı biliniyor. Sebebi anketlerde birinci sıraya yerleşen Venezuelalı bir yarışmacının yarışmada ikinci olması üzerine Maduro'nun ABD'nin hile yaptığını iddia etmesi.

Arepas

Tequenos

Empanada

PUF PUF HAMUR İŞLERİYLE VENEZUELA MUTFAĞI

Venezuela mutfağı ağırlıklı olarak Avrupa (İspanyol, Portekiz, İtalyan) ve Batı Afrika mutfaklarından etkilenmiştir. Ortaya çıkan bu mutfak kültürü çoğunlukla mısır unundan yapılan hamur işleri çeşitlerinden oluşmaktadır. Yağda kızartılan ve bir çeşit pişmeye benzeyen “**empanada**”, bizdeki sigara böreğinin farklı bir versiyonu olan “**tequenos**” lezzetleri bunlardan birkaçı.

Ayrıca, Venezuelalıların her öğünde tükettiği ve özellikle kahvaltılarının vazgeçilmez olan “**arepa**” da Venezuela mutfağında önemli bir yere sahip. Arepa, mısır unundan yapılan pankek, bazlama türü bir yiyecek. Bu yiyecek, sade olarak tüketilebildiği gibi iç kısmı avokado, tavuk eti tiftiği, peynir gibi çeşitli malzemelerle doldurularak da servis edilebiliyor.

AFRİKA ESİNTİLERİ

Venezuela’da hediyelik eşya satan mağazalarda dolaştığımızda, Afrika esintili maskeler sıklıkla gözümüze çarpmakta. Bu maskelerin aslında Venezuela halkının sürdürdüğü Afrika kökenli bir gelenekten geldiği söyleniyor. Kahve tarlalarında çalışan Afrikalıların dans ederken taktıkları maskeler Venezuela’nın kültürel zenginliğinin bir parçası olarak günümüzde de varlığını sürdürüyor.

Beyzbolda Türk İzi:

La Nave Turca

Venezuela’da sanılanın aksine en popüler sporun futbol değil beyzbol olduğunu öğreniyoruz. Bizi en çok şaşırtan şey ise Magallanes takımının lakabının Türk gemisi anlamına gelen La Nave Turca olması! Nedeni hakkında net bir bilgi bulamamak da zamanında savaş gemilerini Türklerle bağdaştıkları için bu adın verilmiş olabileceği tahmin ediliyor.

Günün Her Saatinde Kahve Keyfi

Venezuela, kahve kültürüyle özdeşleşmiş bir ülke. Kendi kahve terminolojilerine sahip oldukları için bir kahve söylemek istediğinizde su, kahve, süt ve şeker oranına göre altı farklı terim kullanarak isteğinizi ifade edebilirsiniz. Günün her saati kahve içmek oldukça yaygın ve bu, Venezuela’nın kahve tutkusunun bir yansımasıdır. Biz ne kadar çay tüketiyorsak, onlar da aynı derecede kahve tüketmeyi tercih ediyorlar.

Gökhan Göktaş

Alev Alatlı: Kişiliğimin temelini içtenlik oluştursun istiyorum

Düşünce ve edebiyat dünyamızın önemli isimlerinden Alev Alatlı geçtiğimiz şubat ayında 79 yaşında aramızdan ayrıldı. Alatlı Türkiye'ye bakıp dünyayı, dünyaya bakıp Türkiye'yi okudu hep. Geride Türkiye için çırpınan bir anne hassasiyetiyle kaleme aldığı nasihatlerini bıraktı.

Alev Alatlı... Sadece bir yazar değildi... Türkiye'nin yetiştirdiği en donanımlı entelektüellerden, düşünürlerden biriydi. Alatlı Türkiye'ye bakıp dünyayı, dünyaya bakıp Türkiye'yi okudu hep. Yaşadığı coğrafyanın kültürüne, ruhani kodlarına vakıftı. Ama tıpkı Hz. Mevlana'nın pergel metaforunda olduğu gibi bir ayağını kendi kültürüne sabitlemişken, diğeriyle kainatı dolaştı, bir semazen gibi... "Zekâ, cesaret ve iyi niyetin birleştiği noktaya erişmek istiyorum. Bir şeyden korkacaksam, parasızlıktan değil, kendi gerçeğimi bulamamaktan korkmak istiyorum. Parça başı doğrularla avunmak yerine, bütünü kucaklamak istiyorum. Ağzımdan çıkan her sözün, her kelimenin doğru olmasını istiyorum. Ayağı yere basmayan bir malumat istifçisi, bir akademisyen olmak istemiyorum. Kişiliğimin temelini içtenlik oluştursun istiyorum. Gevezelik etmektense yapmayı, yaptığımın söylediğimin bir olmasını istiyorum. Kusuuru başkasında aramaktansa, kendimde ara-

mak istiyorum. Eğer bir şeyden sıkılacaksam, ünlü olmamaktan değil, yeteneksiz olmaktan sıkılmak istiyorum. Ölümünden sonra adımın anılmayacağını bilmek hoşuma gitmiyor. Alçakgönüllü, ama yapıcı olmak istiyorum," diyordu *Viva La Murte - Yaşamın Ölüm!* Adlı kitabında.

79 DÜNYA YILI

Fikirleriyle Alatlı'yı anlamaya çalışmak çabasına yine döneriz. Ama önce büyük yazarın dünya sahnesindeki hikâyesine bakalım. 1944 İzmir doğumlu olan Alev Alatlı, liseyi Tokyo, Japonya'da okudu. Ekonomi & İstatistik lisansını ODTÜ, Ekonomi & Ekonomi yüksek lisansını Fulbright bursu ile gittiği ABD, Vanderbilt Üniversitesinden (Nashville, Tennessee) aldı.

Bilâhare, felsefe öğrenimine başlayan Alatlı doktora çalışmalarını New Hampshire, Dartmouth College'de sürdürdü. İlahiyat, Düşünce ve Medeniyet Tarihi üzerinde yoğunlaştı. 1974'te Türkiye'ye döndü, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinde

öğretim görevlisi, Ankara Devlet Planlama Teşkilatında kıdemli ekonomist olarak çalıştı. California Üniversitesi (Berkeley) ile ortak psiko-dilbilim çalışmaları yürüttü.

Cumhuriyet Gazetesi ile birlikte "Bizim English" adında bir dergi çıkaran Alatlı, daha sonra Türk Yazarlar Kooperatifinde (YAZKO) başkan yardımcısı olarak görev aldı. 1985 ve 1986 yıllarında Edward Said'in "Haberlerin Ağında İslam" (Covering Islam) ve "Filistin'in Sorunu" (The Question of Palestine) eserlerinin yayınlanmasını sağladı. Filistin davasını duyurmak üzere yaptığı çalışmalar, 1986'da Tunus'ta sürgünde olan Yaser Arafat tarafından "Özgürlük Madalyası" ile onurlandırıldı. 2006 yılında Rusya'da Mihail Aleksandroviç Şolohov 100. Yıl Edebiyat Ödülü'nü aldı.

2014 yılında edebiyat alanında Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülünün sahibi oldu. 2012 yılında Bülent Ecevit Üniversitesi; 2017 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi tarafından fahri doktora payesi ile onurlandırıldı.

2005-2017 yılları arasında Kapadokya Meslek Yüksekokulu mütevelli heyet başkanı olarak görevlendirildi. 2017'den vefatına kadar Kapadokya Üniversitesi mütevelli heyet başkanı olarak görevini sürdürdü.

Kendini “Düşün âleminin gayretkeş talebesi” olarak görüyordu. Türk toplumunun fikir ve vicdan pusulasıydı ve “Ölmekten çok, bilgilerimi aktaramamaktan korkuyorum.” diyordu hep.

KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRME ÇABASI

Alatlı ebediyete kavuştuğu 79 yaşına kadar yazdı, konuştu, bilgilerini aktardı. Alatlı için “Yücelik” kavramı önemliydi. Şu sözlerle anlatıyordu bunu: “Az ve öz konuşmak istiyorum. En zorlu kazanımlarımın taniksiz kalmasına üzülmemek istiyorum. Davranışlarım, bütün ulusların gelecek kuşaklarına örnek olacakmışçasına yaşamak, ağzımdan çıkan, her kelime dünyayı etkileyecekmişçesine özenle konuşmak istiyorum. Bana yapılmasını istemediğimi başkalarına yapmak istemiyorum. Ama

Ayağı yere basmayan bir malumat istifçisi, bir akademisyen olmak istemiyorum. Kişiliğimin temelini içtenlik oluştursun istiyorum. Gevezelik etmektense yapmayı, yaptığım la söyledüğimin bir olmasını istiyorum. Kusuru başkasında aramaktansa, kendimde aramak istiyorum.

karşılıklı istiyorum. Kötülüğü iyilikle karşılamak istemiyorum, çünkü o zaman iyiye vereceğim şey kalmıyor. İyiliği iyilik, kötülüğü adalet karşılığın istiyorum. Bayağılığı değil, yüceliği ululamak istiyorum.”

Alatlı'ya göre dünya sahnesi, insana kendini gerçekleştirmek, 'olmak' için tanınan bir imkândı. Şu satırlarla dile getiriyordu 'olmak' denen kanatsız kuşu: “İçimden herkese karşı gürül gürül duygudaşlık aksın istiyorum. Benden üstün olanları kıskanmamak, onlarla eşitlenmek için gayret göstermek istiyorum. Alçaklarla karşılaşınca da yine dönüp kendime bakmak istiyorum, çünkü biliyorum ki, türdaşlarımızla paylaşmadığımız niteliğimiz yoktur. İftiradan uzak durmak, bu söylediğimin doğru olduğunu sahiden biliyor muyum diye kendime hiç durmaksızın sormak istiyorum. Herkese karşı nazik olmak, herkesin hatırını saymak, sadık ama kimsenin yordakçısı olmamak istiyorum. Hepsinden öte, hayatın her anını ciddiyetle saygıyla karşılamak istiyorum. Görüyor musun, bütün bunlardan ne kadar uzağım! Henüz ne kadar çığ, ne kadar hamım! Bana zaman tanı! Zaman tanı adam olayım! Açmadan solmak istemiyorum! Ölmek istemiyorum! Daha değil, yarın değil!”

HER YASAL HAK HELÂL DEĞİLDİR!

“Her yasal hak helâl değildir.” Yakından alakadar olmayanlar varsa da bu cümlesi üzerine tanış oldu Alev Alatlı’yla. Kimileri için her koşulda takip edilip dinlenen, kimileri için zaman zaman fikirlerine talip olunan, kimileri içinse vurucu kelâm-ı kibarlarıyla toplumun belleğine girmeyi başarmış mücevherlerden biriydi.

Türkiye’nin özellikle son yarım asrında, sayılı kalan akıl hocalarından olan Alatlı, vizyonu ve gönüllü olarak içine girdiği misyonla “toplum mühendisi” kavramının mihenk taşlarındandı. Toplumcu gerçekçilikte ön saflarda yer alan, her fırsatta Türkiye’yi ve Türk halkını çok sevdiğini ifade etmekten imtina etmeyen yazar ve düşünürün vasiyetinde de şu yazıyor keza: “Her budağından sürgün atan salkım saçak bir böğürtlen çalısına benzeteceksiniz Türkiye’yi. Bir sürgünü çiçeğe dururken, diğerinin kurumakta, ötekinin meyve vermekte olduğunu görün. Tek bir sürgüne takılıp kalmayın, bütüne bakmayı adet edinin. Unutmayın ki düz akılla anlaşılmaz, pergele, cetvele gelmez, kendine has bir kimliği vardır Türkiye’nin.”

Menemen’de bir asker çadırında doğan Alev Alatlı’nın hayatı, Türk ordusunda subay olarak görev yapan babasının, vazife icabı şehirlerden şehirlere göç etmesiyle Türkiye’yi gezerek geçer. “Babam asker olmasaydı bu ülkeyi doğru düzgün tanıyamazdım.” diyen Alatlı ilk öğrenimini “dünyanın en iyi öğretmeni” olarak tarif ettiği Emine öğretmeninin idaresinde Erzurum’da, orta öğrenimini Ankara’da okur. Prusya Prensi’ne benzettiği, “Dehâya yakın bir zekâ” olarak addettiği, “Tüm okuma ve öğrenme iştiyâkımı ona borçluyum.” dediği babasının Japonya’ya askerî atâşe olarak atanmasıyla liseyi Tokyo’da, Amerikan okulunda tamamlar. ODTÜ eko-

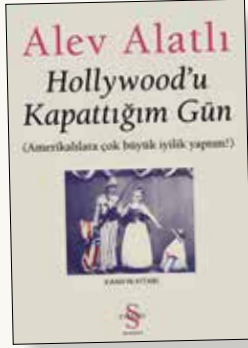
Bana yapılmasını istemediğimi başkalarına yapmak istemiyorum. Ama karşılıklılık istiyorum. Kötülüğü iyilikle karşılamak istemiyorum, çünkü o zaman iyiye vereceğim şey kalmıyor.

nomiyi çok yüksek bir puanla bitirdiğinde full-right bursuyla önce yüksek lisansını sonrasında da doktorasını ABD’de tamamlar; ama tüm bunlar Alev Alatlı’ya yetmez. Merakı kabına sığmayan kıymetli mütefekkir, matematik tarihine yönelir. Kimya ve fizikle devam ederken medeniyet tarihine kadar ‘gerileyen’ Alatlı bir söyleşisinde şu ifadelerle yer verir: “Bir yere geldim ve anladım

ki hepsi teolojiye çıkıyor. Dinler tarihi. Düşünen insanlar ya bir papaz, ya bir şaman, ya bir imam, ya bir haham. Dert aynı dert, bu dünyayı anlayıp rahatlamak.”

Kendisini “Batı’dan Doğu’ya hicret etmiş bir muhacir” olarak tanımlayan Alev Alatlı, II. Dünya Savaşı’nı, soğuk savaş dönemini, darbeleri yaşamış bir fikir insanı olarak Amerika’yı da Rusya’yı da bir zulüm kutbu olarak görür ve merhametin beşiği olarak kanıksadığı Anadolu’ya döner. Aydın Despotizmi, Beyaz Türkler Küstüler, Aydınlanma Değil Merhamet, Dünya Nöbeti, Kâbus gibi eserleriyle hayat, düşünce ve siyaset üzerine ikna edici saptamalar, ufuk açıcı metotlarla takipçilerine yol gösteren Alatlı’nın, yaşasaydı tekrar edeceğinden emin olduğumuz sözlerini buraya da not düşelim: “Türkiye’ye bir şey olmaz. Okyanuslar taşar Türkiye’ye bir şey olursa. Bizim unuttuğumuz şeyler var. Ne kadar büyük bir ulus olduğumuzu unutuyoruz. Bizim medeniyet tasavvurumuz vardır. Zannetmeyin ki dünya böyle.”

Beklentiler 21. yüzyılın daha iyi daha umutlu olacağı yönündeydi. Ama öyle olmadı, peki neden? Bunun basit bir cevabı yok. Yazar, düşünür Alev Alatlı 10 ciltlik Nasihatname dizisine bu soruya kapsamlı bir cevap vermek için başlamıştı. Günümüzün ender düşünür- yazarlarından Alev Alatlı “İyilik ve umut, 21. yüzyılın hedefleri arasında olmadı” diyordu. Bu yüzyılın 19 yıllık

seyrinde dünyanın hâl ve gidişatı düşünülünce bu tespitte hak vermemek işten bile değil. Peki neden iyilik ve umut içinde yaşamak varken, tuhaf zamanlarda yaşıyoruz? İşte bu sorunun cevabını vermek de öyle kolay ve basit değil. “Cevabı olmayan soru, yok hükmündeki sorudur.” diyen Alatlı, işte içinden geçtiğimiz zamanda yaşadıklarımızı anlamamız, yolumuzu bulmamız için Nasihatname adını verdiği 10 ciltlik bir kitap dizisini hayata geçirmek için oturdu masasının başına. Dizinin ilk iki kitabı America the Beautiful: Fesüphanallah! ile All American He-Man: Hafazanallah! Turkuvaz Kitap’tan çıktı. Kitapların bazılarının hazır olduğunu ve yayımlanacağını biliyoruz. Kitaplarda Alatlı yıllarca okuduklarından, biriktirdiklerinden yola çıkarak dostça, okurlarına nasihatlerde bulunuyordu. Tarihten felsefeye, sanattan edebiyata birçok konuya dahlıyor, birçok alanda terminolojinin derinliklerine iniyordu. Yeri geliyor ABD’yi ve Batı’yı irdeleyiyor, yeri geliyor, haksızlığa uğramış ötekilerin sesine kulak veriyor. Velhasıl, bir yandan zihnimizi diğer yandan da gönül gözümüzü açıyordu... Uyanık olmamızı istiyordu... Öğretilmiş çaresizliğimizden kurtulmamız için dostça uyarılarda bulunuyordu. İşte o nasihatlerden örnekler:

EMPERYALİZM ZİHNE DAİR BİR YIĞILIMDIR

“Emperyalizm, siyasi ve ekonomik dayatmaların ötesinde zihne dair bir yığılımdır yavrum, kişinin dikkatini kendi toplumuna ait meselelere veremiyor olmasını söyler; hörgücünde taşıdığı hazinenin farkında olmayan deve sendromu.”

KURTULUŞ ELDEKİNİN DEĞERİNİ BİLMEKTEN GEÇİYOR

“Bildiğim tek şey, bizimki gibi kalkınmaya çalışan ülkelerde yaratıcı ve bağımsız sosyal bilimlerin geliştirebilmeleri zihinlerin kültürel emperyalizmin vesayetinden kurtulmalarıyla kaim. Kurtuluş eldekinin değerini bilmekten geçiyor.”

TÜRKÇENİZ YETERSİZSE İYİLEŞTİRİN

“Şimdi söyleyeceklerim kulağınıza küpe olsun: Fikr-i takip yapabilmek kavramlara sahip çıkmayı gerektiriyor. Türkçeniz yetersizse iyileştirmenin yolunu bulun, İngilizcenizi ne yapıp edip ilerletin. Belleğinize mukayyet olun, zira kavramlara sahip çıkamıyorsanız, ipin ucunu kaçıyorsunuz, iz süremez oluyorsunuz.”

POPÜLİZM HALKI İYİLEŞTİRMEYE YELTENMEZ

“Popülizm ‘halk’ın değerlerini, inançlarını, yargı ve önyargılarını olduğu gibi, verili bir durum olarak kabul eder, belirli bir ideal, bir ülkü veya felsefe doğrultusunda değiştirmeye, iyileştirmeye yeltenmez. ‘Halk’ı rahatsız eden oluşumlara ‘halk’ın yadırgamayacağı popüler çözümler üretmekte yoğunlaşır. En azından yoğunlaştığı izlemine verir; ‘halk için, halkla omuz omuza çalıştığı’ algısını yaratmaya çalışır...”

OYUN BÜYÜDÜ HEPSİ BU

“1773’ten bugüne ne değişti diye sormalısınız. Hiç. Oyun büyüdü, hepsi bu yavrum. Tea Party hareketinin önde gelen

destekçileri bugün de masonlar. Rupert Murdoch, Malta Şövalyesi. Avrupa aristokrasisinin en güçlü ve gerici kesimini temsil eden ‘The Knights of Malta’ Haçlı Seferleri’nden kalma, yaklaşık bin yıllık bir örgüttür. Günümüzde başta Avrupa olmak üzere Kuzey, Güney ve Orta Amerikalarda mukim birkaç Malta Şövalyesi olduğunu, bunların buldukları ülkelerin en güçlü ve gerici örgütleriyle çalıştıkları anlatılır. Bürokrasilerde ve özel sektörde yuvalanır, iktidarını tehdit eden hükümet ve devletlere tehdit oluşturabilecek oluşumları kaynaklar, örgütlenmelerine yardımcı olur, hatta askeri operasyonlar düzenlemelerini sağlarlar. Amerikan başkanlarından Dwight D. Eisenhower, Ronald Reagan, George H. W. Bush, Bill Clinton ve George W. Bush’un birer Malta Şövalyesi oldukları iddia edilir.”

OKUMAKTAN YÜKSÜNMEMEYİ ÖĞRENMEK LAZIM

“Çok gezen mi bilir, çok okuyan mı?” sorusunun cevabının hemen her zaman ‘çok gezen’e yığıldığını bilirsiniz. Yanlış. Baktığınızı görebilmeniz için hakkında okumuş olmanız gerekiyor, yoksa bir turist gibi geziyorsunuz, aklınızda kalan hangi lokantada ne yenirden ibaret. Kıssadan hisse: Siz siz olun, karşılaştığınız insan yapımı her eserin, her kitabın, her buluşun, her aletin, her binanın yapılma nedenini sorun, yavrum. Görün ki, ‘saf merak’ diye bir şey yoktur. İnsanoğlunun ürettiği her şey bir maksada hizmet eder. Okumaktan yüksünmemeği öğrenmek lazım.”

Dr. Firdevs Kapisizoğlu

Dünya Çocuklarına Açık Bilet: Kütüphaneler

Burası hayal gücünüzün sınırsız görünümlere şahitlik edeceği pencerelerle dolu bir yer.

Dünyanın herhangi bir yerinde gürültünün, kirin pasını, debede ve çatışmanın giremediği bir yer gösterebilir misiniz? Buradan içeri girebilmek için cebinizde para olması gerekmiyor. Rezervasyona da gerek yok. Buranın kapısı herkese açık. İhtiyacınız olan tek şey, üyelik kartı! İçeri girdiğinizde burnunuza selüloz kokusu dolacak. Siz “Alice”¹ gibi şaşkın şaşkın etrafınıza bakarken aman diyeyim dikkat edin, “Aç Tırtıl” paçanızdan bir ısırık alabilir. “Dilek” tutmak için yıldızların kaymasını bekleyen ve gökyüzüne bakmaktan önünü göremeyen “üç kedi” pat diye önünüze düşebilir ya da “kırmızı balinasını bavuluna sığdırmaya çalışan bir çocuk”la karşılaşabilirsiniz. Burası hayal gücünüzün sınırsız görünümlere şahitlik edeceği pencerelerle dolu bir yer. Evet, bahsettiğim yer bir çocuk kütüphanesi!

Çocuk kütüphaneleri pek çok kitap, oyun ve etkileşimin oluşturduğu keyifli atmosferiyle çocukların keşfederek, sosyalleşerek ve işbirlikli öğrenmesini sağlamaktadır. Çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerini geliştirecek çok yönlü mekân tasarımları, derme çeşitliliği ile farklı öğrenme ihtiyaçlarına hitap edebilme olanakları, etkinlik ve işbirlikli öğrenmelere imkân sağlayan kapsayıcı hizmet alanı ile kütüphaneler, çocuklara paha biçilmez deneyimler sunmaktadır.

KÜTÜPHANELER BİZE NE KATIYOR?

Hadi gelin, önce biraz çocuk kütüphanelerinin çocukluk çağına katkılarını sonra da bu özel mekânların hem dünyada hem de İstanbul’daki örneklerini konuşalım:

<p>Okuma Alışkanlığı Kazandırma</p> 	<p>Çocuk kütüphaneleri, erken yaşlardan itibaren kitaplarla tanışma fırsatı sunmakla kalmaz bu fırsatı eşitlikçi bir anlayışla kullanma imkânı sunar. Sosyoekonomik düzeyi yetersiz, dezavantajlı çocuklar için kitaba erişim fırsatı, çocukların hayatlarını değiştirecek nitelikte bir önem taşımaktadır. Çocuklarda ömür boyu sürecek bir okuma alışkanlığının gelişimi için erken dönem oldukça önemlidir. Düzenli okuma, dil becerilerini güçlendirir ve öğrenme süreçlerini destekler.</p>
<p>Dil Gelişimi ve Kelime Dağarcığını Artırma</p> 	<p>Kütüphaneler çeşitli kitaplar, etkinlik ve oyun içerikleriyle çocukların iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bireysel ve grup etkinlikleri ile sosyal bir ortamda kelime dağarcığını geliştiren çocuklar, burada farklı kültürlerle bir araya gelme imkânı da bulacaktır.</p>

Üreticiliği ve Hayal Gücünü Geliştirme

Çocuk kütüphaneleri, görsel ve yazınsal uyarılarla çocukların hayal dünyalarını beslerken üretim olanaklarını artırır ve hem yaratıcı hem de eleştirel düşünme becerilerini geliştirir.

Problem Çözme ve Eleştirel Düşünme Yeteneklerini Geliştirme

Hikâyelerdeki karakterlerle veya konularla empati kurma, çocukların problem çözme becerilerini ve eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur. Kitaplar aracılığıyla farklı perspektifleri anlamak, çocukların dünya görüşlerini genişletir.

Sosyal Becerileri Geliştirme

Eskiden kütüphaneler bilgi erişimini kolaylaştırmaları yönüyle hayatımızda önemli bir yer edinmişken şimdilerde çocuklar dijital erişim kaynaklarıyla öğrenme ihtiyaçlarına hızlı ve kolayca karşılık bulabilmekte ve öğrenme ihtiyaçları için kütüphanelere ihtiyaç duymamaktadır. Günümüzde kütüphaneler bilgi erişiminden ziyade eğlenceli ve öğretici sosyalleşme imkânları bakımından daha önemli bir konumdadır. Düzenlenen etkinlikler, kitap okuma saatleri ve atölye çalışmaları, çocukları diğer çocuklarla etkileşim kurmalarını sağlar. Bu etkileşim onların sosyal becerilerini geliştirmelerine ve arkadaşlık ilişkileri kurmalarına katkıda bulunur.

Duyusal Zekâyı Geliştirme

Kitaplardaki karakterlerle empati kurma, duygusal zekâ gelişimine katkıda bulunur. Hikâyeler aracılığıyla duyguları anlamak ve ifade etmek, çocukların duygusal zekâlarını güçlendirir. Çocuk kütüphaneleri, bu olumlu etkileriyle çocukların bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimine katkı sağlayarak onların yaşamları boyunca öğrenmeye olan ilgilerini destekler.

(The Carnegie Library Children's Department, New York)

Biblioteca Vasconcelos, Meksika

DÜNYADA İLK ÖRNEKLERİ

Peki çocukların gelişimine bu kadar önemli katkılar sunan çocuk kütüphanelerinin ilk nerede ve ne zaman açıldığını merak ediyor musunuz? Dünya genelinde ilk çocuk kütüphanesi, New York'ta **"The Carnegie Library Children's Department"** ismiyle biliniyor. Andrew Carnegie'nin desteğiyle 1890 yılında açılan kütüphanede; çocuklar kitaplarla tanışmanın yanı sıra resim yapma, müzik dinleme ve çeşitli oyunlarla eğlenme imkânına erişmiştir.

Avrupa'da ise ilk çocuk kütüphanesi örneği, Danimarka'nın Kopenhag şehrinde bulunan **"Børnenes Bibliotek"** olarak biliniyor. 1956 yılında açılan ve çocukları kitaplarla tanıştırmayı amaçlayan kütüphane; renkli mobilyalar, oyun alanları ve interaktif öğrenme materyalleri içerecek şekilde tasarlanmıştır. Børnenes Bibliotek, sadece çeşitli türde kitaplar sağlamakla kalmayıp aynı zamanda çocuklara sanat ve kültürle de tanışma fırsatları sunarak bütünlük bir öğrenme deneyimi sağlamıştır.

İlk çocuk kütüphaneleri, genellikle kitaplarla etkileşimli materyalleri bir arada sunarken çocukları kitaplarla tanıştırmının yanı sıra eğlenerek öğrenmeleri için çeşitli alternatiflerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu kütüphaneler, çocukların öğrenmeye olan ilgisini çekmek ve onları eğlenceli bir ortamda bilgiyle buluşturmak adına önemli adımlar atmış ve günümüzdeki öğrenme ortamlarının yapılandırılmasında ilham olmuştur.

GÜNÜMÜZDEKİ KÜTÜPHANE TASARIMLARI

Günümüzde ise dünya genelinde birçok ülkede çocuklara yönelik kütüphaneler bulunuyor. Bu kütüphaneler, teknolojik gelişmelerle birlikte interaktif öğrenme materyalleri, dijital kitaplar ve oyunlar gibi modern unsurları da bünyesine katmıştır. Bu sayede çocuklar, sadece kitaplarla değil, aynı zamanda dijital dünyayla da etkileşim içinde olabilmektedirler.

New York'ta kurulan **"The Children's Library Discovery Center"**, interaktif dokunmatik ekranlar, projeksiyonlar

ve dijital oyunlar gibi teknolojik öğelerle donatılmıştır. Çocuklar, bu kütüphanede kitapları keşfetmenin yanı sıra bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) konularında interaktif aktivitelerle de tanışmaktadır.

İngiltere, Chester'da kurulan **"The Storyhouse"**, sadece kütüphane değil aynı zamanda bir kültür ve eğlence kompleksi olarak hizmet vermektedir. Çocuklar için özel olarak tasarlanmış bir bölümde interaktif kitaplar, oyunlar, sinema, tiyatro ve atölye çalışmalarına dair etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

The National Library Board, My Tree House, Singapur

Mihrimah Sultan Çocuk Kütüphanesi, İstanbul

Okutopya, İstanbul

Meksika'da bulunan **"Biblioteca Vasconcelos"**, modern mimarisi ve yaratıcı tasarımı ile dikkatleri çekmektedir. Burası, çocuk bölümünde bulunan devasa kitap rafları, renkli mobilyalar ve interaktif oyun alanları ile çocukların ilgisini çekmeyi amaçlamaktadır.

Singapur'da bulunan **"The National Library Board"** (NLB), **"My Tree House"** adlı çocuk kütüphanesi ile çocuklara sürdürülebilirlik ve çevre konularında farkındalık kazandırmayı hedeflemiştir. Eko-dostu tasarımı ve interaktif öğrenme materyalleri ile çocuklara hem okuma alış-

kanlığı kazandırmak hem de çevre bilinci aşılamak amaçlanmaktadır.

Yeni Zelanda'da bulunan **"The Tūrangā Library"**, modern tasarımı ve interaktif teknolojileriyle çocuklar için özel olarak tasarlanmış alanlar, interaktif dijital kitaplar, sanal gerçeklik deneyimleri ve maker space gibi yaratıcı etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır.

İSTANBUL'DA ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ

İstanbul'da ise Anadolu yakasında **"Mihrimah Sultan Çocuk Kütüphanesi"**,

"Selimiye Çocuk Kütüphanesi", **"Çinili Çocuk Kütüphanesi"**, **"The Little Library That Could"**, **"İnteraktif Çocuk Kütüphanesi"**, **"Serap-Sedat Çocuk Kütüphanesi"**, **"Nev Mekan"** çocuk kütüphaneleri bulunmaktadır.

Avrupa yakası ise **"Atatürk Kültür Merkezi Kütüphanesi"**, **"Rami Kütüphanesi"**, **"Okutopya"**, **"Nasrettin Hoca Çocuk Kütüphanesi"**, **"Kuşlu Kütüphane"**, **"Adile Naşit Çocuk Kütüphanesi"**, **"Ayşe Hatun Çocuk Kütüphanesi"** ile çocuklara eğlenerek öğrenme olanağı sunmaktadır. Oyun, etkinlik, etkileşimli okuma uygulamaları, masal anlatımları ve interaktif uygulamaları ile dünya çocuklarına hizmet veren bu kütüphanelerin, teknolojik ve pedagojik yaklaşımlarla hizmet alanlarını zamanın ruhuna uygun şekilde güncellediği görülmektedir.

Röportaj:
Bekir Bilgili

CENGİZ SAMSUN:

Karagöz'ün öncelikli gayesi eğlendirmektir, kıssadan hissedenizi almak size kalmış.

Geleneksel sahne sanatlarımız denildiğinde aklımıza ilk olarak Karagöz ve kukla gelir. UNESCO Somut Olmayan Kültür Mirası Taşıyıcısı ünvanına sahip Cengiz Samsun, ülkemizin bu alanda en önemli sanatçılarından biri. Cengiz Samsun'la bir hayalin peşinde, hayal perdesiyle biçimlenen ve devam yolculuğu hakkında konuştuk.

Karagöz'le tanışma hikâyenizle başlayalım isterseniz? Karagözle tanışmam rahmetli tiyatro sanatçısı Halil Kumova vesilesiyle oldu.

Beni Karagöz sanatçısı **Ahmet Karakman**'la tanıştırdı. Ahmet Abi, Karagöz için bir çırak hem de yedek parça dükkânında çalışacak bir yardımcı arıyormuş. O sıralar para meselesi açıkça daha önemliydi. İstanbul gibi bir yerde ayakta kalmam gerekiyordu. Ama bir taraftan da tiyatroyla ilgili her şeyi merak ediyordum ve öğrenmek istiyordum. Teorik olarak Karagöz'ün, gölge oyununun ne olduğuna dair elbette bir fikrim vardı ama gerçekte hiç görmemiştim ve canlı olarak bir oyun da izlememiştim. Ahmet Karakman o sıralar Kadıköy Belediyesiyle bir anlaşma yaptı. 20 günlük bir projeydi ve çok sayıda oyun oynama imkânı buldum. Perde kurmayı, göstermelikleri yerleştirmeyi, tasvirleri hareket ettirmeyi, seslendirmeyi çok hızlı bir şekilde öğrendim. Benim için adeta hızlandırılmış bir kurs gibiydi. Ahmet Abi tasvir yapmayı bilmiyordu. Tasvirlerini dışarıdan, başka ustalardan tedarik ediyordu. Ahmet Abi'yle çalıştığım dönemde Bursa Karagöz Festivaline katılmamız benim için bir dönüm noktasıdır. O festivalde Metin Özden, Orhan Kurt, Taceddin Diker,

Usta çırak ilişkisiyle aktarılabilen ve sürdürülebilir bir sanat olması Karagöz'ün asıl değerli tarafı. Herhangi bir şekilde, herhangi bir yerde karşılaşabileceğiniz ve öğrenebileceğiniz bir iş değil. Peşine düşmeniz gerekiyor.

Tahmis

Bedi ile Kasim'in Savaşı

Hacivat

Çocuğun dünyası zaten hayalden ibaret. Onların ruhu hayalle zenginleşiyor. Hele bir de iyi kurgulanmış, nitelikli bir gösteriye denk gelirlerse çocuklar hayatları boyunca unutamayacakları bir deneyim yaşamış oluyorlar.

Ünver Oral gibi büyük ustaları tanıma fırsatım oldu. Bir anda kendimi o camianın içinde buldum. Hani tiyatrocuların “sahne tozu yutmak” tabiri vardır ya, ben de bu vesileyle, hayal perdesinin gerisinde o deri kokusunu aldım ve bir daha da kopamadım.

Bir süre sonra Ahmet Karakman’la yollarımız ayrıldı. Hem tiyatro hem işi aynı anda yürütememeye başladım. Tiyatrodan da ayrılmam gerekiyordu. Ahmet Abi tasvir yapmayı bilmiyordu ve benim bu konuda da bir şeyler yapmam, kendi yolumu bulmam gerekiyordu. **Metin Özden**’in tasvirlerini gördüğümde gerçekten vurulmuştum. O an bu işi mutlaka öğrenmeliyim diye düşündüm ve tasvir yapımıyla ilgili araştırmalara başladım. Yine Bursa festivalinde Metin Özden’e çıraklık yapan Osman Taşatman adında bir arkadaşla tanışmıştım. Bu işin malzemesi nasıl tedarik edilir, deri nereden bulunur gibi konularda ondan bilgi alıyordum. Nihayetinde mercan yokuşunda bir derici buldum.

Süpürgeli Karagöz

Mercandan deriyi aldım ama ne yapacağımı da bilmiyorum. Karagöz tasviri yapımında en temel aletlerden biri olan tasvirleri işlemekte ve kesmekte kullanılan “**nevrekan**” yok mesela. Ustalarda var ama onlarda sır gibi saklıyorlar ve kimseyle paylaşmıyorlar. Gezmediğim bıçakçı demirci kalmadı. Ama yok! Ne olduğunu bilen de yok. Yine mercanda bir tane değişik türde delici zımba imal eden bir yer buldum ve bu aletle deriyi işleyebilirim diye düşündüm.

Yani bu sanatı yaşatmak için gereken şartlar da mevcut değilmiş.

Gerçekten de öyle ama bir taraftan da düşünüyorum, bu sanata değerini katan da oymuş. Çok özel bir sanat, usta çırak ilişkisiyle aktarılabilen ve sürdürülebilir bir sanat olması Karagöz’ün asıl değerli tarafı. Herhangi bir şekilde, herhangi bir yerde karşılaşabileceğiniz ve öğrenebileceğiniz bir iş değil. Peşine düşmeniz gerekiyor.

İlk denemelerim tam bir hayal kırıklığıydı. Deriyi yumuşatmak için sıcak suya koydum. Deri büzüştü, deneye yanıla kıvamı tutturdum sonunda ve ilk takımımı yaptım. Bu ilk takımımın Hatay'a gittim. Samandağ'ında kırk civarında okulu kapsayan mini bir turne ayarladım. Bu turneden kazandığım parayla İstanbul'da nihayet kendime bir ev tutabildim. Benim açımdan hem sanatsal hem de yaşamsal anlamda yeni bir başlangıç yapma imkânı doğdu. Bir ressam ve iyi bir heykeltıraş olan Mehmet Akif Şenoğlu, Alman lisesinin çaprazındaki muhteşem binada bulunan atölyesinin üst katından bana bir oda verdi. Bu benim İstanbul'daki ilk atölyem oldu. Orada Hasan Hüseyin Karabağ ile tanıştım. İlk profesyonel nevrekanları o hediye etti bana.

Günümüzde Karagöz sanatına ilgi nasıl?

İnsanlar bu çağda Karagöz sanatını yaşatmanın zor olduğunu düşünüyorlar. Ama tam tersi bir durum var. Özellikle çocuk-

lar çok ilgililer. Fakat çocukların Karagözle karşılaşması için fırsatlar oluşturmak gerekiyor. Durduk yerde çocukların aklına Karagöz izlemeye gitmek gibi bir düşünce gelmez. Bir vesileyle buluştuklarında olağanüstü etki bırakan bir sanat Karagöz. Karagöz'ün muazzam bir büyüğü var. Perde, gölge, müzik bir araya geldiğinde çizgi film ve sinemanın adeta bir arada olduğu büyüklü bir dünyaya giriyorsunuz. Canlı icra edilmesi bu büyüğü artıran bir unsur. *Hayal perdesi* denilmesinin bir nedeni de bu olsa gerek. Çocuğun dünyası zaten hayalden ibaret. Onların ruhu hayalle zenginleşiyor. Hele bir de iyi kurgulanmış, nitelikli bir gösteriye denk gelirlerse hayatları boyunca unutamayacakları bir deneyim yaşamış oluyorlar.

Siz daha ziyade klasik oyunları mı perdeye yansıtıyorsunuz, kendi oyunlarınız da var mı?

Klasikleri tabii oynuyorum ama kendi yaz-

dığım oyunlar da var. Rahmetli üstadımız Metin Özden'in yönlendirmesi, Kültür Bakanlığının desteğiyle klasikle de yöneldim. Sanırım klasik oyunların tamamına hâkim olan sanatçı kalmadı. Bir taraftan klasik oyunları yaşatmayı kendime görev de edindim. Tasvir yapımında Metin Özden Usta'dan icazet aldım. Hem klasik oyun takımlarını yeniden ürettim hem de bu oyunları oynadım ve hâlâ da oynuyorum.

Kendi oyunlarınızı yazarken güncel sorunlara da değiniyor musunuz? Yani Karagöz'ü günümüze taşımak gibi bir çabanız var mı?

Bu konu oyunu kim için yazdığımızla alakalı. Çocuklar için oyun yazarken didaktik olmaktan özellikle kaçınıyorum. Bu zaten sanatın dili olamaz. *Karagöz Dinazor Diyarı*'nda diye bir oyunum var örneğin. Dinazor imgesinin çocukların hayal dünyasında sihirli bir yeri var. Güzel bir Karagöz kurgusuyla bir araya geldiğinde inanılmaz keyifli bir oyun çıkıyor ortaya.

Klasik metinlerin bazen metnini veya kurgusunu yenilediğim oluyor. Salıncak, Ters Evlenme, Cazular gibi meşhur klasik oyunları, bu oyunlara aşına olan bir kitleye oynuyorsam metne sadık kalıyorum. Bu oyunlarla yeni karşılaşanlar içinse bazı bölümleri sadeleştiriyorum. Klasik oyunlar, özellikle yabancıların çok ilgisini çekiyor. Mesele Cazulardaki şamanik öğeler, Karagöz'ün çarpılması, eşeğe dönüşmesi, bu tarz fantastik öğeler ilgiyi artıran unsurlar.

Karagöz'ü diğer gölge oyunlarından ayıran belirgin özellikler neler?

Karagöz çok farklı. Teknik olarak Karagöz'e en yakın olan Çin gölge tiyatrosudur. Ancak sadece teknik düzeyde bir yakınlık söz konusudur. Çin gölge oyunu ve Karagöz dışındakiler sadece gölgedir ve siyah beyaz silüetler görürüz perde. Karagöz ise renklidir, sadece gölgeden ibaret değildir. Diğer bir önemli fark, bizde söz ve eğlence amaçlı oyunlar ön-

plandadır. Çin sanatında ise efsanevi hikâyelere yer verilir; müziğin ve hareketin ön planda olduğu bir anlatım dili vardır. Karagöz'de mizah daima oyunun temelindedir. Öykülerin her birinde ibret alınacak durumlar olabilir, örtük bir mesaj illaki vardır ama Karagöz'de asıl amaç eğlendirmektir. Burada eğitim ikincil amaçtır.

Yani doğrudan eğitime iddiasında olmadan insanları eğlendirirken eğitiyor diyebilir miyiz?

Tabi ki... Eğitme iddiası bu anlamda elbette var. Bizim sözlü geleneğimizde hikâye anlatmanın gayesi zaten kıssadan size düşen payı almanızdır. Burada ne kadar hisse düşer payımıza size kalmış.

Bizim doğu ve Orta Asya'yı da içine alan geniş coğrafyamızı düşündüğümüzde gelenek sözle aktarılır. Sözlü geleneğin temelinde de kıssadan hisse vardır. Oyun eğlence amacıyla yazılmış gibi görünse de alt metinde insanlar hikâyedeki ibret veren hisseyi farkında olmadan alıyorlar elbette.

Zaten direkt mesaj vermek sanatın dili olamaz. İnsanlar kendilerine böyle yaklaşıldığında kendilerini kapatırlar. Eğlendirerek öğretmenin daha etkili olduğunu bilimsel çalışmalar da doğruluyor. Eğlenirken öğrenilen bilgiler kalıcı hâle gelir. Hem çocuklar hem de büyükler için bu böyledir. Bunun dışındaki çabalar sizi sanattan uzaklaştırır.

Atölyenizde kukla örnekleri de görüyoruz. Kukla sizin sanatımızın neresinde?

Kukla da benim için çok önemli. Kendimi zaten Karagöz ve kukla sanatçısı olarak tarif ediyorum. Hem Unesco hem de Kültür Bakanlığı tarafından Karagöz ve Kukla imalatçısı ve icracısı olarak tescil edilmiş bir sanatçiyim. Ama Karagöz oynamayı daha çok seviyorum.

Kuklayı sadece oynamak için üretmiyorum. Kukla sanatçıları, tiyatrolar, koleksiyonerler, müzeler için de kuklalar imal ediyorum. Bunun yanında bireysel talepler doğrultusunda kukla yaptığım da oluyor. Kukla imalinin benim açımdan ekonomik bir tarafı da var. Her şeyden önce ahşabı

Dijitalleşme zamanın bir gerçeği. Dijitale iş yapan arkadaşların, film yapımcılarının, animatörlerin Karagöz'den faydalanmalarını desteklerim. Ama ben Karagöz sanatçısıyım ve işin bu tarafındayım. Çünkü bir sanatın klasik formunu korumak ve sürekliliğini sağlamak çok önemlidir.

oyuntmak ve ona yeni bir şekil kazandırmak olağanüstü keyifli bir süreç.

Karagöz sanatının geleceğini nasıl görüyorsunuz sizin ardından yeni sanatçılar geliyor mu?

Biraz iddialı olacak belki ama Karagöz bir döneme göre altın çağımı yaşıyor. Sanırım

dünyadaki arayışlarla da bunun bir ilgisi var. Teknoloji ve modernleşmenin hayatımızın her alanını kuşatmasıyla insanlarda doğaya, eskiye, otantik olana bir yöneliş başladı. İnsanın yeniden kendi özünü keşfetmesi demek bu.

Karagöz sanatının gelişmesini ve sanatçı yetişmesini kolaylaştıran başka bir faktör de şimdiki ustaların eskisi kadar ketum olmalarıdır. Bir önceki kuşakta zaten bir elin parmaklarını geçmeyen ustalara emanetti bu sanat. Onlar da sahip oldukları hüneri sır gibi saklarlar, herkese öğretmekten ziyade hak ettiğini düşündüklerine bu sanatın sırlarını açarlardı. Ben başlangıçta bu konuya dikkat etmiyordum ama yaş aldıkça daha seçici olmaya başladım. Şu anda da yetiştirdiğim gayet başarılı çıraklarım var. Yaş aldıkça Karagöz sanatçısı olmanın tasvir yapma, perde kurma gibi teknik meseleleri aşan bir boyutu olduğunu da fark ediyorsunuz. Bu işin bir de ahlak boyutu var. Karagöz sanatçısının son derece birikimli olması, farklı bir algı seviyesine ulaşması gerekiyor.

Tam burada Karagöz sanatçısı olmak isteyen biri ne tür vasıflara sahip olmalı?

İsteyen herkes bu sanatı yapabilir. Kesin kaidelerimiz yok. TRT'nin de katkısıyla Hayalî Küçük Ali'nin sesiyle kulağımızda

yer etmiş bir Karagöz sesi vardır. İnsanlar o sesi çıkarmanın gerekli olduğunu düşünür. Eski kayıtları dinlediğimizde işin aslının öyle olmadığını, her hayalinin kendi sesiyle kendi yorumuyla tasvirlerle can verdiğini görürsünüz. Önemli olan sesleri ve tipleri birbirinden ayırmaktır. Bunun için bir taklit yeteneğinizin, gözlem yeteneğinizin olması ve illaki bir müzik kulağınızın olması şart. Sonuçta bu bir sanat ve her sanat dalında olduğu gibi bu sanatı icra edecek sanatçının da belli vasıflara sahip olması gerekir.

Sürekli perde açtığımız bir yer var mı yoksa kurumların desteği ile mi programlara katılabiliyorsunuz?

Biz kurumların programlarında yer alabilmek için sürekli temasa geçmek durumunda kalıyoruz. Bu işin en zorlu tarafı da kendimizi sürekli bir yerlere hatırlatmak durumunda kalmamız.

Karagöz'e olan ilginin artmasıyla, kurumların programlarına eserlerimizi bundan 15 sene öncesine kıyasla çok daha kolay kabul ettirebiliyoruz. 2019 yılında Unesco'nun tesciliyle beraber kurumlar

nezdinde ilgi ve destek de arttı. Somut olmayan kültür mirası olarak tescillenmesi Karagöz'ün dünya ölçeğinde de daha çok tanınmasını sağladı. Uluslararası organizasyonlarda Karagöz daha görünür olmaya başladı.

Malumunuz yoğun bir dijitalleşme süreci yaşıyoruz. Bu eğlence alışkanlıklarımızı da değiştiriyor ister istemez. Sizin dijital dünyaya yönelik çalışmalarınız var mı?

Tabii ki kendimizi bu dünyaya kapatamayız. Dijitalleşme zamanın bir gerçeği. Fakat dijitalle iş üretmek benim işim değil. Dijitalle iş yapan arkadaşların, film yapımcılarının, animatörlerin Karagözden faydalanmalarını desteklerim. Ama ben Karagöz sanatçısıyım ve işin bu tarafındayım. Çünkü bir sanatın klasik formunu korumak ve sürekliliğini sağlamak çok önemlidir.

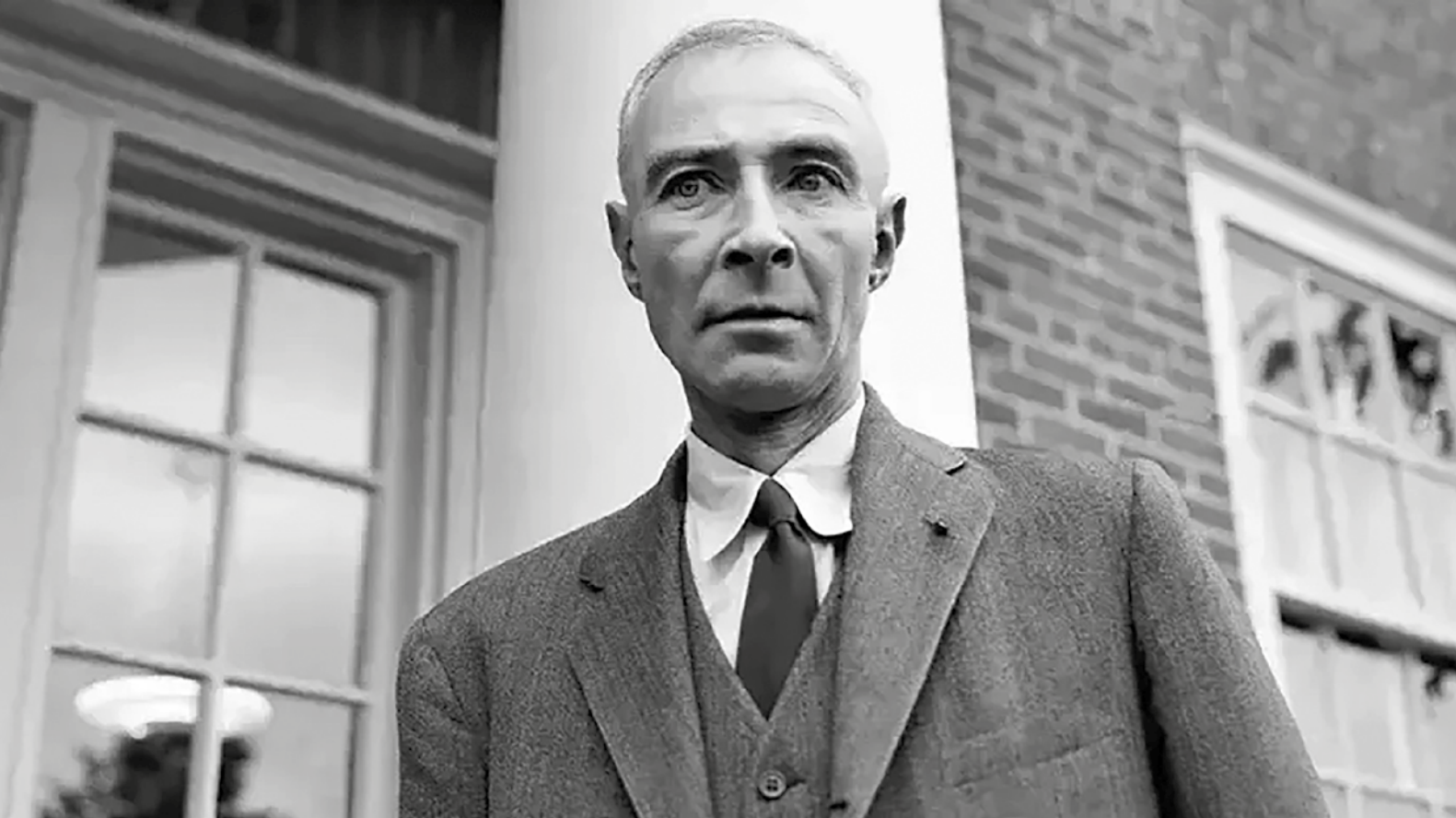
Karagöz sürekli kendini yeniliyor, toplumsal değişimlere, zamana göre yeniliyor zaten kendisini. Zaman içerisinde geriye doğru giderseniz bunu görürsünüz, 17. yüzyılda yazılan bir oyunla, 19. yüzyılda oynanan oyunlar arasında, dil, üslup, karakter ve konu bakımından büyük farklılıklar vardır. Toplumla birlikte Karagöz de değişmiş belki de toplumu değiştirmiştir zaman zaman.

Aysu Kardaş

BİR MODERN ZAMAN PROMETHEUS'U **Oppenheimer**

Film, şüphesiz kötü ve insanların iç dünyalarına eğilmediği iddiasıyla bir köşeye atılabilecek türden bir film değil, özellikle buna imkan vermeyen harika oyunculuklar düşünüldüğünde. Ancak böylesine tehlikeli sularda yüzmeyi göze almış Nolan'ın illüzyonuna kapılmayıp filmin neleri gösterdiği kadar göstermedikleri üzerine de düşünülmesi gerekiyor.

Son zamanların en gösterişli filmle-
rinin yönetmeni Christopher No-
lan'ın son filmi Oppenheimer'in
açılış sekansında, genç ana karakteri
hüznüyle düşüncelere dalmış görüyo-
ruz. Sonrasında, bu tartışmalı Amerikan
figürünü Nolan'ın hangi yönleriyle ve nasıl
işleyeceğinin habercisi niteliğindeki ünlü
Yunan miti Prometheus'un tanrılardan
ateşi çalmasını ve sonsuz eziyete makhu-
miyetinin anlatımına eşlik eden büyük pat-
lama görüntüleriyle üç saatlik yorucu seyir
maratonu başlıyor.

Seyri oldukça zor zira öncelikle filmin
şimdisini bulmak zor. Filmde Oppenhei-
mer'in hayatının çizgisinde farklı zaman
kesitlerine atlanmakla kalınmıyor, haliha-
zırda karmaşık olan kurguyu bir de üzerin-
de fazlaca durulan bir bürokratin, Lewis
Strauss'un (Robert Downey Jr.), meselesini
tüm kırgınlıklarıyla takip etmek gerekiyor.
Böylesi bir hayat hikâyesini parçalarına ayı-
rarak anlatmak zamanın Amerikan siyasi
havasının filmde yerini bulmasını sağ-
lamak için belki de gayet iyi bir tercihken
Strauss ile kıyas yaparak Oppenheimer'a
yöneltilmesi gereken ahlaki sorgulamalar-
dan Nolan atalet içinde kaçınıyor mu so-
rusu akla geliyor. Öyle ki J. Robert Oppen-
heimer'ı, yüz kemiklerinin avantajıyla da
çok iyi bir iş çıkararak canlandıran Cillian
Murphy'nin mavi gözlerinde yoğun bir şe-
kilde çalıştığı belli olan düşünsel dünyanın
yansımaları da göremeseydik vicdani her-
hangi bir hesaplama da elimize bütün
film den geriye kalan Oppenheimer'ın kül-
den cesetlere bastığı sahne olacaktı.

Uzunca tabloları inceleyen, T. S. Elliot
okuyan bu sanat sever bilim insanının üni-
versite yıllarında uykuya dalıncaya kadar,
hatta rüyalarında bile zihnini terketmeyen
paradoksal gizli evrenin obsesyonu, huzur-
suzluğu ve tutkusu olduğunu görüyoruz
ilk başlarda. Gençlik yıllarında uğradığı
psikolojik baskı ve Yahudi olması dolayısı-
yla maruz kaldığı ayrımcı tavırlardan dolayı
hüzünlü ve öfkeli ama karşı tepkilerinden
dolayı da pişmanlık duymasını bilen biri.

**Nolan, bilimin nasıl
kullanıldığını sorgular ama
bunu siyasetin hırgüründe
savrulan Oppenheimer'ı
bilimsel etik tartışmadan
uzak bir noktaya
sabitlererek yapar.**

Ayrıca filmde çokça vurgulanan dehasını iş-
leyebileceği sakin zihin dünyasını daha inşa
edemediği aşikar. Oppenheimer sonraları
Amerikan akademisine kuantum fiziğini
getirmek için Berkeley'de çalışmaya başlar
ve onu artık daha kararlı ve emin görürüz.
Dönemin siyasal çalkantılı ortamında Dr.
Ernest Lawrence'ın (Josh Hartnett) ikaz-
larına rağmen sol yönelimlerini belli eder
vaziyettedir, sendika kurma faaliyetlerine
katılır, ama partiye üye olmaz ve komünist
sevgilisi Jean Tatlock (Florence Pugh) ile

tanışır. Bu kısımlar filmde önemli bir yer
teşkil eder çünkü kapalı oturum olarak gös-
terilen sahnelerde Oppenheimer'ın en çok
üzerine gittikleri konu sol yönelimli görüş-
lerinin olmasıdır. Amerikan politik çevre-
lerde komünizm ile ilişkisi olan kişilerin, bu
bir entelektüel merak olsa dahi, maruz kal-
dığı nefretin Oppenheimer da bir kurbanı
olur ve bu onu ihanet suçlamalarına kadar
götürür. Nolan'ın şüphesiz mesajını çok net
bir şekilde ortaya koyduğu sahneler bun-
lardır. Kapalı kapılar ardında sağcı siyaset-
çilerin bir zamanlar kahraman ilan ettikleri
incelikle işlenmiş bir siyasi oyunun belki
de kurgulanmış figürünü hatta piyonunu
itibarsızlaştırma çabalarını izleriz. Yine
Oppenheimer'a karşı haksızca ve saygısız-
ca davranıldığını düşündüğümüz bir başka
sahne de Gary Oldman gibi bir isim tara-
fından canlandırılan Amerikan başkanıyla
Oppenheimer'ın görüştüğü sahnedir. Bu
sahnelerden Nolan'ın Oppenheimer'a kar-
şı hafiften aklayıcı bir tutumla yaklaştığını
görmek çok zor değil. Gençliğinde ve atom
bombasının kullanılıp artık güçten düşmüş
birine dönüştüğünde yaptıkları üzerine ol-
dukça düşündüğü, pişmanlık duyduğu gös-
terilen Oppenheimer, Manhattan Projesi'n-

deki haliyle bu hisli karakterden uzaktır. Los Alamos'taki projenin gerçekleştirileceği kasabanın inşası sırasında hayli endişeli olduğu belli olan Isidor Rabi (David Krumholtz) ile yaptığı konuşmada sarf ettiği sözlerden Oppenheimer'a ahlaki muhasebeyi bir kenara bırakıp işini yaptıran motivasyonu anlarız. "Güçlü kuvveti serbest bırakmaya çalışıyoruz, Naziler bırakmadan önce." Bu konuşmadan sonra Oppenheimer'ın sahip olduğu gücün erken zamanlarının sarhoşluğunu yaşayan birinden meslektaş ve arkadaşının fikirleriyle daha farkındalıklı birine evrildiğini görüyoruz sadece ve Nolan projeyi büyük patlamaya kadar aynı kişiyle sürdürüyor.

Nolan'ın ne yapıp yapmadığını sıralarken bunlardan kendisinin haliyle farkında olduğunu hissediyorum. Manhattan projesinde çalışanlar ve Oppenheimer'ın kendisi Nazileri dünyadan silecek bu 'aygıt' ı tasarlarken işte 'bu' savaşı bitirecek hamleyle çok adanmıştır, sonrası sadece Nazilerinin artık olmayışından ve Amerikan'ın zaferinden ibaret gibidir. Oppenheimer'ın Niels Bohr (Kenneth Branagh) ile yaptığı bir konuşmada Bohr, ortaya çıkarılacak kuvvetin Nazileri gömüp yeni dünyada sonsuza kadar varolacağını, Tom Conti'nin oldukça sade bir hüznle canlandırdığı Albert Einstein'ın söylemlerine benzer şekilde, Oppenheimer'ı ikaz eder, ona Amerikan'ın Prometheus'u diyerek Oppenheimer'ın

bizzat göreceği muameleyi öngörür. Bu iki önemli bilim insanı, evreni anlamaktaki en önemli entelektüel uğraşlardan fiziği, politikacıların hizmetine sunarak onların ölümcül oyuncacı olacak yeni bir silahın fabrikasına dönüştürmekten endişe duyar ve projeye yardımdan kaçınırlar. Görürüz ki Nolan, bilimin nasıl kullanıldığını sorgular ama bunu siyasetin hurgüründe savrulan Oppenheimer'ı bilimsel etik tartışmadan uzak bir noktaya sabitleyerek yapar. Bu sanıyorum ki birçok beklentinin çok uzağında bir tutumdur.

Hayatının en faal olduğu zamanlarında Oppenheimer'ı sadece bu konuda da donuk görmeyiz. Romantik ilişkilerinde de beraber olduğu kadınları anlamaya çalışıyor gibi değildir. Sürekli yoğun depresyon belirtileri gösteren ve histeri krizleri geçiren kadınların yanında tüm sükunetini korur. Oppenheimer'ın hayatında şüphesiz çok önemli bir yere sahip olan eşi Katherine Oppenheimer (Emily Blunt), Jean Tatlock'a kıyasla çok az bir ilgiyle incelenmiş bir karakter gibi duruyor.

Filmin takibini daha da zorlaştıran onca bilimsel ve siyasi konuşmaya rağmen tanşiyonunun özellikle ses tasarımıyla sürekli

attırılmasını ve kapalı oturumla Manhattan Projesi'nin birbiri ardına gösterilerek nasıl da Oppenheimer'ın bir Amerikan Prometheus'a dönüştüğünün anlatılmasının filmde sevdiğim şeyler olduğunu söyleyebilirim. Fakat ne yazık ki bu ince işçilik Strauss ile söndürülüyor. Çok önemli bir şahsiyeti ve haliyle Amerikanın siyasi yönlerini ele alan bir film, bir kitle imha silahıyla yolda denk gelen iki insanın başına gelebilecek türden bir yanlış anlaşılmayı bir tutar gibi, bu koskoca olayın kilit noktası haline getiriyor ve anlıyoruz ki Oppenheimer'ın itibarsızlaşması gücün hakimiyetine hayatını vakfeden herhangi bir bürokratin alınganlığından dolayı tasarlanmış bir oyunmuş. Filmi izlemeden önce Strauss'un insani yönlerine Oppenheimer'ınkilerden daha fazla yer verileceğine ihtimal vermiyordum.

Film, şüphesiz kötü ve insanların iç dünyalarına eğilmediği iddiasıyla bir köşeye atılabilecek türden bir film değil, özellikle buna imkan vermeyen harika oyunculuklar düşünüldüğünde. Ancak böylesine tehlikeli sularda yüzmeyi göze almış Nolan'ın illüzyonuna kapılmayıp filmin neleri gösterdiği kadar göstermedikleri üzerine de düşünülmesi gerekiyor.

ÜNİVERSİTE REFORMU ve Yabancı Öğretim Üyeleri

Nazi baskısıyla Almanya'dan bilim insanlarının sürgün edilmesi ve Türkiye'nin onlara kucak açması, dünya eğitim ve bilim tarihinde eşine az rastlanan bir olaydır. İstanbul Darülfünununun evrensel nitelikte bir üniversiteye dönüşmesi bu bilim adamlarının katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

Bekir Bilgili

Cerrahi Kliniđi'nin önünde, Nissen (ön sıra, soldan dördüncü) ekibiyle.

Yabancı, münhasıran Alman öğretim üyelerinin Almanya'dan sürgün edilmesinin ardından Türkiye'nin onlara kucak açması ile **Dârülfünûn**'un üniversite reformu kapsamında üniversiteye dönüştürülme çalışmaları birlikte ele alınması gereken olaylardır. İstanbul Dârülfünûnu'nun evrensel nitelikte bir üniversiteye dönüşmesi bu bilim adamlarının katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

1932 yılında TBMM'ye eğitim bütçesinin görüşüldüğü toplantılarda Dârülfünûn'da reform yapılması hakkında bir rapor hazırlamak üzere Avrupa üniversitelerinden bir uzmanın çağırılması gündeme alınmış, bunun üzerine İsviçreli pedagoğ **Prof. Dr. Albert Malche** Türkiye'ye davet edilmiştir. Malche 4 aylık bir çalışma sonunda hazırladığı raporu bakanlığa sunmuştur. Dârülfünûn'un yasal görevi ve özerkliği, öğretim kadrosu, öğrenci istatistiği, pedagojik roller ve görevler, öğretim kadrosunun atanması, bilim şubeleri ve enstitüler, öğretim plan ve programları, sınavlar, dersler ve konferanslar, kitaplar ve yabancı diller konularını irdelemiş ve yapılması gereken değişiklikler konusunda önerilerde bulunmuştur.

11 Mayıs 1933 tarihinde Reşit Galip, Dârülfünûn'dan **Malche Raporu** hakkında görüş istemiş ve bir hafta sonra fakülte raporları Ankara'ya gönderilmiştir. 18 Mayıs 1933 tarihinde başbakan, İstanbul Dârülfünûnu'nun ilgasını ve yerine İstanbul Üniversitesi Kurulmasına ilişkin kanun tasarısını TBMM'ye sunmuştur. 31 Mayıs 1933 tarihinde 317 milletvekilinden 185'inin katıldığı bir toplantıda reformun uygulanmaya başlanması oy birliği ile kabul edilmiştir.

Yeni kanunla, İstanbul Üniversitesi öğretim kadrosu üç gruptan oluşmuştur: 1) Dârülfünûn'dan kadroya alınan hocalar, 2) Avrupa üniversitelerinde öğrenimlerini veya uzmanlıklarını başarıyla tamamladıkları sonra geriye dönen Türkler ve 3) Yabancı profesörler.

Alman demokrasisi Nasyonal Sosyalistlerin iktidara gelmesiyle son bulmuş, uygulanan baskıdan en çok etkilenen Almanya'daki yükseköğretim kurumları olmuştur.

ALMANYA'DA NAZİ BASKISI

Bu sırada Avrupa'da özellikle de Almanya'da yaşanan gelişmeler çok sayıda üniversite profesörünün üniversitelerden atılmaları ve pek çoğunun da mülteci durumuna düşmesine sebep olmuştur. Yani Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi (NSDAP)'nin Almanya'da iktidara gelmesiyle Atatürk'ün yükseköğretimde reformlara girişmesi aynı döneme rastlamıştır. Bu süreci

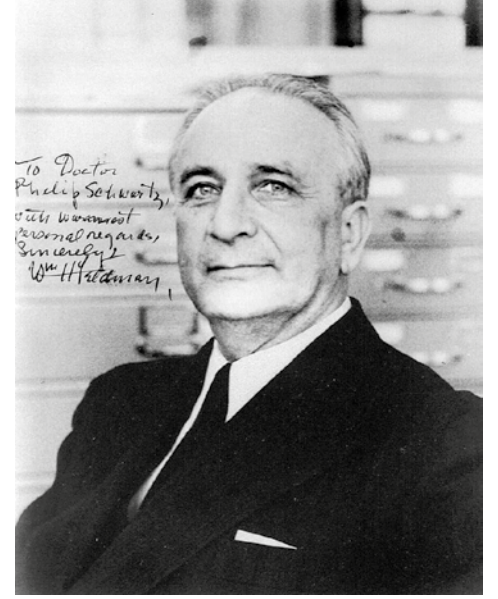
1994-1999 yılları arasında Federal Almanya eski Anayasa Mahkemesi Başkanı olan Prof. Dr. R. Herzog şöyle yorumlamıştır:

"Biri talihli, diğeri ise... talihsiz iki olayın... örtüşmesi, Türkiye'de Alman bilim adamlarının Türk hükümetince... görevlendirilerek katkıda bulunmalarını sağlamıştır... bunu bilimsel zorunlu sığınmacılığın tek örneği ve fikirlerle buluşların ortak yaşamına bir başlangıç olarak görüyoruz."

Alman demokrasisi Nasyonal Sosyalistlerin iktidara gelmesiyle son bulmuş, 30 Ocak 1933 tarihinde Hitler rejiminin baskıları hissedilmeye, demokratik temel hakları ortadan kaldıran ilk yasalar çıkmaya başlamıştır. Bu baskıdan en çok etkilenen Almanya'daki yükseköğretim kurumları olmuştur. Öğretim kadrolarının tamamı rejime sadık ve itaat edecek olan partililerce doldurulmuştur. Öte yandan işten çıkarılacak üniversite elemanları listesinin hazırlanmasına ilişkin haberler dolaşmaya başlamıştır. Örneğin, işten atılacakların başında Prof. Dr. Neumark ve Prof. Dr. W. Ropke'nin adı geçmiştir.

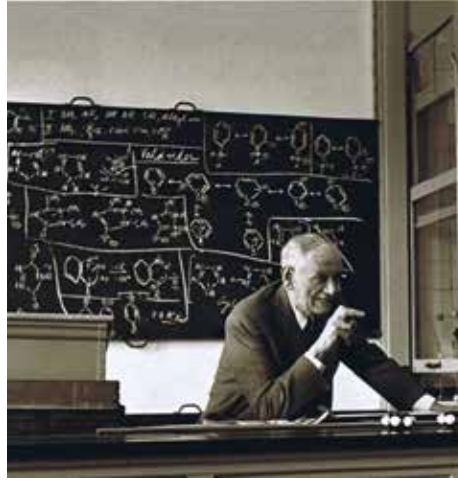
Ticaret Hukuku
Kürsüsünü kuran
Ernst Eduard Hirsch

Ankara'yla görüşmeleri başlatan
Philipp Schwartz

1935 yılında yapılan bir düzenleme ile üniversite rektörlerine de **“Fuhrer” (Fuhrer der Hochschule)** unvanı verilmiş ve bu rektörler her şeye muktedir olmuştur. Fahri profesör (privatdozent) statüsünde olup devletten para alamayanlar dahil olmak üzere, tüm öğretim üyelerinin devlet memuru sayılacağı hükme bağlanmıştır. Üniversiteye ilişkin bu düzenlemelerin uzantısı olarak; bilimsel teori ve bilim felsefesi gibi derslerin yerini “Nazi felsefesi”, “ırk teorisi” ve “halk ve ırk” gibi dersler almıştır.

1930'ların ortalarına gelindiğinde toplamda 1145 öğretim üyesi üniversitelerden uzaklaştırılmıştır. Bu oran toplam öğretim üyesi sayısının %14'üne tekabül ediyordu. Buna paralel üniversite öğrenci sayısında da dramatik bir düşüş kaydedilmiş, 1939 yılında 127.920 olan öğrenci sayısı 58.325'e gerilemiştir. Bu sayısal veriler önemli olmakla birlikte Alman üniversiteleri nitelik bakımından da en kötü dönemlerinden birine girmiştir. Aralarında Albert Einstein gibi meşhurların da olduğu Almanya'dan ayrılan bilim insanlarının 24'ünün Nobel ödüllü olması bu nitelik kaybını özetler mahiyettedir. Bu ortam, partinin görüşlerini onaylamayan birçok kişiyi de nasyonal sosyalizme katılmaya zorlamıştır. Martin Heidegger gibi çeşitli ödüller ve yüksek maaş

Fritz Arndt Türkiye'de çalıştığı yıllarda Türkçe bir kimya kitabı da yazdı.

Almanya'dan gelen bilim insanlarının bazıları, Türkiye'den ayrıldıktan sonra da buradaki asistanlarıyla ölümlerine kadar bağlarını koparmamışlardır.

alan 960 kadar öğretim elemanının yeni rejimle uyum halinde çalışmalarını bugün bile eleştiri konusudur.

Üniversitelerde hiç görülmemiş bir baskı ve terörün hâkim olduğu bu dönemde fikir özgürlüğü tamamen ortadan kalkmış, üniversitelerde kitap yakma ayınlarına varan tahammülsüz bir süreç yaşanmıştır. Heidelberg Üniversitesi'nin ana binası üzerindeki “evrensel ruha” adanan kitabenin “Alman ruhuna” adandığını gösterir ibare ile değiştirilmesi, nasyonal-sosyalizmin anlayışını ve ortaya çıkardığı değişimi çarpıcı şekilde göstermektedir. Buna göre Alman okulları ilkokuldan üniversiteye kadar Nazileştirilmiş, ders programları ve kitaplarında Hitler'in *Kavgam* adlı kitabı pedagoji sisteminin kılavuzu olmuştur. Avrupa'nın en önde gelen felsefe ekollerinden biri olan Heidelberg Üniversitesi'nde evrensel ölçütlerde felsefe öğretiminin 1936 yılında artık yapılamadığı, Felsefe Fakültesi'nin öğretim kadrosunun yarısına yakınının atılmasından ve katı bir Nazi propagandacısı olan bir ilkokul öğretmenin felsefe bölüm başkanı olarak atanmasından da anlaşılmalıdır.

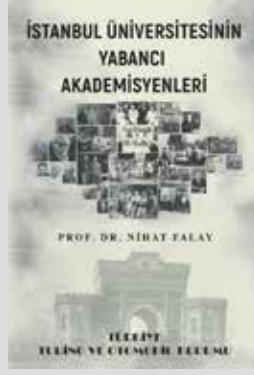
Göttingen Üniversitesinde 238 kişilik akademik kadronun 52'si ilk aşamada üniversiteden kovulmuştur. Öte yandan bu üniversite, nasyonal sosyalizmin nefret ve

korku hisleriyle karşıladığı fikirlerin yok edilmesini amaçlayan “kitapların yakılması” ayinine sahne olmuş, bu olay tam da üniversite kütüphanesinin kapısı önünde gerçekleştirilmiştir. Benzer “kitap yakma ayini” 1933 yılında Berlin Üniversitesinde de gerçekleşmiş ve E. M. Remarque, A. Einstein, J. London, S. Freud, A. Gide, E. Zola vb.’nin eserleri ve “yoz sanat” eseri olarak tanımladıkları müzelerdeki 5000 sanat eseri de bu çılgınlıklar esnasında yok edilmiştir.

Rejime itaat etmeyen öğretim elemanları Nazi kamplarına gönderilmekle tehdit edilmiş, kovulan öğretim üyelerinden 38’i daha sonra öldürtülmüş 36’sı da sürece dayanamayarak intihar etmiştir. 1937 yılı sonbaharında Alman üniversitelerindeki öğretim kadrosunun asistanlar dahil beşte biri, yaklaşık 2.500 kişi görevinden alınmıştır.

Bu durumda bilim yapamaz hale gelen öğretim elemanları için en uygun seçenek Almanya’dan ayrılmak olmuş, İsviçre-Zürih’te “**Akademik Mülteciler**” kolonisi kurulmuştur. 1933 yılı Mart ayında Tıp profesörü Philipp Schwartz’ın önderliğinde Alman bilim insanları için bir danışma bürosu kurulmuştur.

Bu girişim daha sonra “**Yurt Dışındaki Alman Bilim İnsanları Yardım Cemiyeti**” adını almıştır. Türkiye’ye gelen çoğu Alman asıllı öğretim elemanlarının göç ve iltica sürecinin örgütlenmesinde bu cemiyetin önemli rolü olmuştur. Başka ülkelere iltica eden profesörlerin büyük çoğunluğu Yahudi olsa da siyasal nedenler de bu bilim insanlarının ülkelerini terk etmelerinde etkili olmuştur. Örneğin, İktisat Fakültesine gelmiş olan W. Ropke, G. Kessler, A. Rustow ve Fen Fakültesine gelmiş olan A. V. Hippel, Yahudi değillerdi ve bir kısmı ise sosyal demokrat olan Sosyal Demokrasi Partisi (SDP)’ne yakın düşünen öğretim üyeleri idi. Türkiye cezaevlerinde tutuklu bulunan bilim insanlarının serbest bırakılması için Behiç Erkin gibi elçiler aracılığıyla yoğun bir çaba göstermiştir. Bunlardan C. Kosswig gibi bazıları daha sonraları tutukluluktan kaçarak derhal İstanbul’a hareket etmiştir.

2. Dünya Savaşı yıllarında İstanbul’da bulunan öğretim görevlileri hakkında önemli eserler kaleme alınmıştır. Aralarında Fritz Neumark’ın da olduğu akademisyenler yazdıkları eserlerle o dönem yaşananlara ayna tutmuşlardır.

Linda Braidwood, Robert J. Braidwood, Nezih Başgelen ve Halet Çambel Çayönü

“**Yurt Dışındaki Alman Bilim İnsanları Yardım Cemiyeti**” Türkiye’ye gelen çoğu Alman asıllı öğretim elemanlarının göç ve iltica sürecinin örgütlenmesinde önemli bir rol üstlenmiştir.

MÜLTECİ ÖĞRETİM ÜYELERİNİN TÜRKİYE’YE GELİŞİ

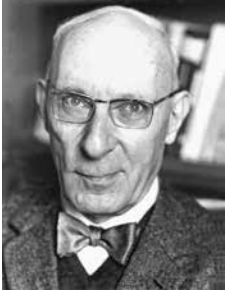
İstanbul Üniversitesindeki reform çabalarından haberdar olan **Philipp Schwartz**, 5 Temmuz 1933 tarihinde İstanbul’a gelmiş ve ertesi gün Malche, Maarif Vekaleti yetkilileri Salih Zeki ve Rüştü Uzel ile buluşarak Maarif Vekili Reşit Galip ile yapılacak toplantıya gitmiştir.

Eğitim Tarihi

Üç ciltlik Haçlı
Seferleri Tarihinin
yazarı Sir Steven
Runciman

Fritz Neumark

Ernest Eduard
Hirsch
İstanbul Ün.
Kütüphanesinde

Rudolf Nissen

Prof. Dr. Otto Gerngross'un torunu tarafından Ankara Üniversitesi'ne hediye edilen, Alman profesörler ve Türk asistanların öğrencilerle birlikte eğitim verirken fotoğrafları

Schwartz toplantıyı şu sözlerle anlatır:
“Bakan ve yirmi kadar iş arkadaşı orada idiler... Dr. Reşit Galip beni sevgiyle karşılayıp hemen oturumu açtı...Konuşmalar Fransızca yapılıyordu. ‘Bize... için bir profesör önerir misiniz? (dedi)...hiç durmadan otuz isim söyledim. Kısa özgeçmişlerini okudum... faaliyetlerine değindim... Kişisel yargılarımı belirttim... . Biliyordum ki bu saatlerin Almanya’dan rezilce ve alçakça kovulmuş kişiler için yaradılış kadar anlamı vardı. Harika ve batının pisliğinin bulaşmadığı bir ülke keşfediyordum... Bakan ayağa kalktı...’500 yıl kadar önce İstanbul’u kuşattığımız zaman Bizanslı bilginler İtalya’ya göç etmişler... Bunun sonucu Rönesans gerçekleşti. Bugün Avrupa’dan bunun karşılığını alıyoruz... Bilim ve yöntemlerinizi getirin, gençlerimize bilginin yollarını gösterin’ (dedi). Antlaşma-

yı imzaladı, arkasından da ben imza ettim... Vedalaştık. Zürih’e telgraf çektim.”

Bu görüşmeler neticesinde karşılıklı müzakerelerle mutabık kalınan bir liste oluşturulmuş ve öğretim üyelerinin Türkiye’ye geliş süreci başlamıştır.

Bu sırada Dârülfünûn’un üniversiteye dönüştürülmesi esnasında çok sayıda müderris tasfiye edilmiş, boşalan kadrolara Alman, Avusturyalı ve Macar profesörler yerleştirilmiştir. Bilimsel çalışmalar ve rütbelere düzenlenmiştir. Almanya’dan gelen bilim adamları II. Dünya Savaşı bitinceye kadar Türkiye’de kalmış, bir bölümü sonradan Amerika’ya veya eski vatanlarına dönmüştür. Ayrıca bu profesörlerden bazıları, Türkiye’den ayrıldıktan sonra da buradaki asistanlarıyla ölümüne kadar bağlarını sürdürmüşlerdir. Bir bölümü ise, Türk va-

tandaşı olarak ölünceye kadar Türkiye’de yaşamıştır.

1933 yılı sonunda İstanbul Üniversitesi’ndeki Türk ve yabancı bilim adamlarının durumu tabloda belirtildiği gibidir:

Tablo 1: 1933 yılı sonunda İstanbul Üniversitesi’ndeki Türk ve Yabancı Bilim Adamları

Unvan	Türk	Yabancı
Ordinaryüs Profesör	27	38
Profesör	18	4
Doçent	93	-
Asistan	99	43
TOPLAM	237	85

Yabancı bilim adamlarının İstanbul Üniversitesi öğretim kadrosunda ve benzeri

Prof. Dr. Otto Gerngross

kuruluşlarda görev almaları, Türkiye’de bilimsel araştırma ve yöntemlerinin gelişmesi adına çok yararlı sonuçlar doğurmuştur. Bu durumu Hilmi Ziya Ülken şu sözlerle anlatır:

“...bu dönüm noktası Batıda ve Türkiye’de yetişmiş yeni nesillerin üniversitede görev alarak yeni fikir cereyanlarını getirmelerinin başlangıcı olmuş, hem de ...o güne kadar tanımadığımız en yeni fikirlerin Türkiye’ye gelmesine sebep olmuştur.”

Alman öğretim üyelerinin fazlalığından dolayı bilim çevrelerinde “İstanbul Üniversitesinin Berlin’den sonra en büyük Alman Üniversitesi olduğuna ilişkin bir algı oluşmuştu. Yüksek öğrenim için Almanya’ya gönderilenlerden biri olan Sait Akpınar’a Goethe Üniversitesi’ndeki bir hocası, “Bütün iyi hocalar İstanbul’da, sen niye buraya geldin.” diye takılmıştır. Türkiye’ye gelen yabancı bilim insanları, o tarihe kadar Türkiye’de bilinmeyen fikir ve yöntemleri ülkemize getirmişlerdir.

MÜLTECİ BİLİM İNSANLARININ KATKISI

Örneğin H. Reichenbach lojistik-matematik mantığı, W. Kranz klasik filolojiyi, Latince ve Yunanca dillerini, E. von Oster felsefe tarihini, W. Gleissberg de güneş lekeleri sorununu bilimsel yorum açısından ülkemize taşımıştır. Ayrıca bu insanlar eserleriyle de bilimsel çalışmalara katkıda bulunmuşlar-

dır. Örneğin; A. Rustow ve W. Ropke temel çalışmalarını bu dönemde tamamlamışlardır. Mülteci-göçmen öğretim elemanları; ansiklopedik bilgiler yerine, kişisel olarak bilimsel çalışmalarıyla ders yöntemlerini değiştirmişler ve yazdıkları ders kitaplarıyla yol gösterici olmuş ve bağımsız araştırmalar sürdürmüşlerdir. Örneğin; dermatoloji alanında A. Marchionini, Anadolu çocuklarının sağlık durumları konusunda A. Eckstein, Türkiye’nin toplumsal gerçekleri ve yapısı konusunda G. Kessler,

Mülteci-göçmen öğretim elemanları; ansiklopedik bilgiler yerine, kişisel olarak bilimsel çalışmalarıyla ders yöntemlerini değiştirmişler ve yazdıkları ders kitaplarıyla yol gösterici olmuş ve bağımsız araştırmalar sürdürmüşlerdir.

deneySEL psikoloji alanında W. Peters, İstanbul Üniversitesinin tarihçesi üzerinde çalışan R. Honig ilk akla gelenlerdir Bu bilim insanlarının Türkiye’nin bilim ortamına yaptıkları bir başka katkı alanı, fakültelerin kütüphanelerinin kurulmasına ilişkindir. H. Reichenbach Edebiyat Fakültesi’ne Avrupa ülkelerinden çok sayıda felsefe kitabı getirtmiş, E. Hirsch Hukuk Fakültesi kitaplığına İsviçre ve Almanya’dan hukuk kitapları getirtilmesini sağlamış, G. Kessler ise İktisat Fakültesi kütüphanesinin kurulması, yönetiminin rasyonelleştirilmesi ve hatta 50 bin kitap kartoteklerinin yazılmasına bizzat katkıda bulunmuş, W. Gottschalk ise kütüphanecilik dersleri vermiştir. Bunların yanında, fakültelerde çeşitli enstitü ve mesleki derneklerin kurulmasına ön ayak olmuşlardır. Bir başka olumlu katkı ise, üniversite öğrencilerinin yabancı dil sorunlarını çözmek için Yabancı Diller Okulu’nun kurulmasıdır ki L. Spitzer bu alanda öncü bir rol oynamıştır. Dil konusunda ilginç ve bir diğer önemli katkısı; Türkçeyi öğrendikten sonra, bilimsel kavram ve terimleri dilimize kazandırmaları olmuştur. Bunlardan W. Gleissberg, E. F. Freundlich ve E. Hirsch ilk akla gelenlerdir. Bugün hâlâ kullanılan teknik deyimlerin bazıları bu katkılarının sonucunda doğmuştur. Ayrıca bu dönemde bilimsel çalışmalar dışında birçok asistan ve öğretim üyesi de bu bilim adamları tarafından yetiştirilmiştir. Öyle ki bugün Türk üniversitelerinde çalışan çok sayıda profesör, bu yabancı bilim adamlarının ya öğrencileri ya da öğrencilerinin öğrencileridir. Ayrıca yabancı bilim adamları sayesinde bilim dünyasının tanıdığı ve orijinal araştırmaları klasik kitaplara geçmiş bilim adamlarımız yetişmiştir.

Türk Yükseköğretiminde bu gelişmelerin sağlanmasına karşın, üniversitedeki kütüphanelerin ve laboratuvarların yetersizliğinden dolayı bu yabancı bilim adamlarının bir kısmı savaştan sonra Türkiye’den ayrılarak Birleşik Devletler’e veya kendi ülkelerine gitmiştir.

* *Yazının hazırlanmasında “Falay, Nihat, İstanbul Üniversitesinin Yabancı Akademisyenleri, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınları, İstanbul, 2023.” eserinden yararlanılmıştır.*

Eğitimin Geleceğine Işık Tutan Kitaplar

"Dünyayı değiştirmek istiyorsan, önce kendini değiştir." diyen Gandhi, bizi iç dünyamızı keşfetmeye dair bir yolculuğa davet ediyor. Bu yolculukta kitaplar, öğrenme süreçlerine ışık tutarken, aynı zamanda farklı perspektiflerden bakabilme yeteneğini geliştirerek bize rehberlik ediyor.

Bu bağlamda, siz değerli okurlarımıza; eğitime dair farklı disiplinlerden konuları ele alan birbirinden değerli kitapları tanıtmaktan mutluluk duyuyoruz.

Eğitimden felsefeye, psikolojiden pedagojiye, kişisel gelişimden edebiyata pek çok konuyu ele alan kitap önerileriyle, sizleri keyifli bir okuma sürecine davet ediyoruz.

ÇOCUKLARDA SINIRLAR / BOUNDARIES WITH KIDS

Yazar: John Townsend, Henry Cloud

Yayınevi: Diyojen Yayıncılık

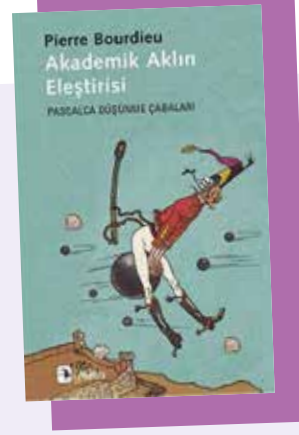
Çocuklar kendilerini güvende hissetmek için sınırlara ve kurallara ihtiyaç duyarlar. Ama bunları oluşturmak ve uygulamaya geçirmek ustalık ve dikkat gerektiren bir konudur; özellikle de zorlama, tehdit ya da kandırmaca gibi yöntemlere başvurmadan kaçınıyorsanız. Dr. Henry Cloud ve Dr. John Townsend; çocuğunuzla aranızdaki güvenli ilişkiye zarar vermeden ona tehlikelere karşı önsezi geliştirebileceği, doğru ile yanlış ve iyi ile daha iyiyi ayırt edebileceği güvenli bir ortam sağlayabilmenize yardımcı olacak pratik bir rehber sunuyor.

Çocuklarda Sınırlar kitabında:

Aynı anda hem sınırlar koyup hem de sevecen bir anne-baba olmanın yollarını,

Kontrolden çıkmış bir aile hayatına kontrolü getirmeyi,

Ebeveynlikte sınırların on yasası ve çok daha fazlasını öğreneceksiniz. (Tanıtım Bülteninden)

AKADEMİK AKLIN ELEŞTİRİSİ / MÉDITATIONS PASCALIENNES

Yazar: Pierre Bourdieu

Yayınevi: Metis

Kırk yıllık araştırmalarının sentez ve değerlendirmesini gerçekleştirdiği Akademik Aklın Eleştirisi'nde; Pierre Bourdieu sosyoloji teorisi, tarih bilgisi ve felsefi düşünceyi harmanlıyor. Bourdieu tartışmaya akademik aklın görmezden geldiği temel önkoşulla başlıyor: Batı dillerinde okul anlamına gelen sözcüklerin ve "skolastik" in kökeni olan skhole, yani boş zaman. İnsan üstüne düşünen filozoflar ve genel olarak "skolastik eğilim", düşünmek için boş zamana sahip olmak gerektiğini akıllarına getirmezler. Akademik aklın felsefi antropolojide yaptığı bu manidar ihmalin vahim sonuçları vardır. Bourdieu eleştiri oklarını akademik aklın kendisine olduğu kadar, "skolastik eğilim" in dışında olanlar hakkında yürüttüğü spekülasyonlara da yöneltir: Kendini özgür sanan ve ne yaptığını bilen "özne" varsayımını kıyasıya sorgularken, meslek yaşamı boyunca yaptığı çalışmaların altında yatan alternatif insan tasavvurunu sistemli bir şekilde sergiliyor. Pascal'ın yanı sıra Wittgenstein, Austin ve Dewey gibi "sapkın" filozoflar eşliğinde gerçekleşen bu serimlemeye simgesel şiddet, iktidar, çıkar, zaman, tarih, evrensellik ve varoluşun sosyolojik açıdan amacı gibi temalar yeni bir bakışla ele alınıyor. Sosyal bilimlere ve felsefeyle ilgilenenlerin ilgiyle okuyacağını düşündüğümüz sarsıcı ve bir o kadar güzel bir kitap. (Tanıtım Bülteninden)

HAYATI YÜRÜMEK: SAKIN BİR MUTLULUK SANATI / MARCHER LA VIE

Yazar: David Le Breton

Yayınevi: Sel Yayıncılık

Yol yürümek isteyeneye açar kendini; bazen dünyanın öbür ucuna kadar gidip bütün bağlardan özgürleşmek, bazen de evden yalnızca birkaç adım uzaklaşarak o bağları onarmak için...

Dar sokakları, dolambaçlı patikaları, asfalt zemini, nemli toprağı, tozu pisi, kayaları ve çiçekli kırlarıyla hazır ve nazır beklemektedir yol. Çünkü yürümek sağlar; gidilecek rotadan bağımsız olarak batan güneşe, bastırın soğuğa, ağırlaşan bedene rağmen bilinmeye duyulan güvenle hareket edildiğinde, yola çıkanları bir yere varan kişi aynı değildir artık.

Hayatı Yürümek okura, beden aracılığıyla manevi bir keşfe çıkmayı, gündelik yaşamın pürüzlerini askıya almayı, zaman kavramına bambaşka yaklaşmayı ve elbette yenilenmeyi nihai hedefe dönüştüren bir yolculuğa çıkmayı öneriyor. Bu teknoloji ve hız çağında, ruhun kırılmasına ve beden yorgunluğuna meydan okuyan, fiziksel sınırları da aşmaya yönelik bu muazzam çaba, arkada bırakılanlara, özleme; kayıplara rağmen ruhsal ve bedensel hasarları iyileştirmeye atılan bir adıma dönüşüyor.

Antropolog ve sosyolog David Le Breton'dan, Yürümeye Övgü'nün ardından dağlar tepeler aşip kendini keşfe dalanlar ve içindeki sığınağı adım adım kat edenler için edebi ve felsefi anekdotlar eşliğinde esaslı bir rehber. (Tanıtım Bülteninden)

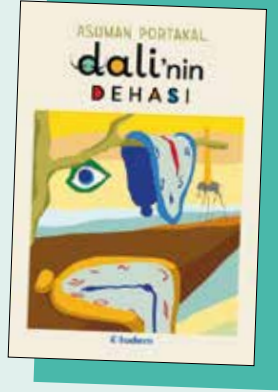
DALI'NİN DEHASI

Yazar: Asuman Portakal

Yayınevi: Tudem

Gerçeküstüçülüğün dehlizlerinde "Dalice" öyküler...

Asuman Portakal'ın imzasını taşıyan Dalı'nın Dehası, Sürrealizmin ebedi kralı Salvador Dalı'nın sıra dışı yaşamından ve yirminci yüzyıl resim sanatına yön veren yapıtlarından izler taşıyan öykülere açılıyor. Dalı'yı kurgusuna yerleştirip ona ait özgün sözler eşliğinde anlatımını güçlendiren kitap, 1500'den fazla eser veren sanatçının esin kaynakları ve yaratım süreci hakkında ilginç bilgiler paylaşıyor.

Lorca, Breton, Freud, Picasso gibi kendi alanında öncü isimleri öykülerine konuk eden yazar; geçtiğimiz yüzyılın toplumsal, bilimsel, kültürel ve siyasi atmosferinin renkli bir panoramasını da çiziyor. (Tanıtım Bülteninden)

SOSYAL BEYNİMİZ NEDEN BAĞLANTI KURMAYA YÖNELİK YAPILANMIŞ?

Yazar: Matthew D. Lieberman

Yayınevi: Görünmez Adam Yayıncılık

Başkalarıyla bağlantı kurma ihtiyacımız o denli güçlüdür ki davranışlarımızı yönlendiren başlıca öğeler arasındadır. Matthew Lieberman, beynimizin sosyal temasa verdiği yanıtlara dair bilimsel bulguları bir araya getirerek, başkalarıyla bağlantı kurma ihtiyacımızın neden yiyecek ve barınaktan

daha temel bir gereksinim olabileceğini tartışıyor. Beyinlerimiz sosyal acı ve zevke aynı fiziksel acı ve zevke verdiği gibi tepki verir, bu yüzden sosyal dünyada bir yer edinmeye yönelik karmaşık mekanizmalar geliştirmiştir. Pek çok canlı türüyle kıyasladığımızda insanın diğer zihinleri okumasını, onların umutlarını, korkularını ve motivasyon kaynaklarını anlamasını sağlayan benzersiz bir becerisi vardır. Lieberman'a göre sosyal yaşama dönük bu beceri ve mekanizmalar yalnızca başarımızın anahtarı değil, evrimsel süreçte daha büyük beyinler geliştirmemizin de asal nedenleri arasındadır.

Lieberman, Sosyal kitabında, beyin bilimlerini laboratuvarından çıkarıp gerçek dünyaya taşıyor ve insan türü olarak nasıl daha zeki, daha mutlu ve daha üretken olabileceğimizi, yaşamı ev hayatından kariyere kadar uzanan yelpaze içinde nasıl daha da geliştirebileceğimizi açıklıyor. (Tanıtım Bülteninden)

KÜLTÜR DENEN ŞEY: ANTROPOLOJİK YAKLAŞIMLAR

Hazırlayan: Ayfer Bartu Candan, Cenk Özbay

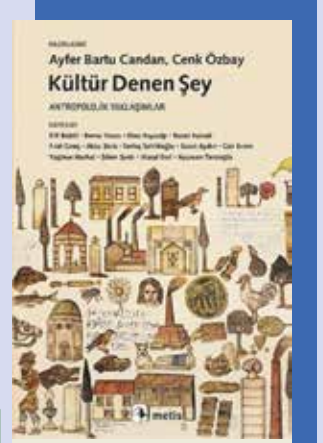
Yayınevi: Metis Yayınları

Kültür denen şey, sabit bir öz mü, yoksa ele geçiremediğimiz, sürekli değişen dinamik bir canlılık mı?

Kuruluşunda Batı-dışı insan topluluklarına odaklanan antropoloji disiplini, son otuz-kırk yılda kendi tarihiyle hesaplaşabilen, başlangıç varsayımlarını yıkabilen ve günümüzün karmaşık sorunlarıyla farklı biçimlerde ilişki kurabilen bir araştırma alanı olduğunu kanıtladı.

Kültür Denen Şey, antropolojinin bu zenginliğinin ve derinleşmesinin bir yansıması. Hem dünyada hem Türkiye'de yapılan araştırmalar ışığında antropolojinin araştırma gündemlerinin bir haritasını veriyor elimize. Bu harita sayesinde devlet, bürokrasi, tarım, köylülük, ekonomi, kent, çalışma, cinsiyet, din, etnisite, spor, dil, medya, hukuk, göç, cinsellik, çevre ve duygulanım gibi çok geniş bir alanda insana ve kültüre bakımımızın yakın zamanlarda nasıl büyük bir değişime uğradığını görebiliyoruz.

Son yıllarda hem Türkiye üzerine çalışan sosyal bilimciler arasında hem okullar arasında antropolojinin tartışmalarına, yöntem ve bulgularına artan bir ilgi var. Kitapta yer alan makaleler, kendi konularında bir düşünce tarihi sunarken, bu panoramanın önünde şekillenebilecek yeni sorulara ve tartışmalara ilham vermeyi amaçlıyorlar. (Tanıtım Metninden)

Rektör

Üniversite denilince akla gelen kavramlardan biri de rektördür. Kısaca üniversitenin baş yöneticisi olan rektör, TDK Sözlükte “*Üniversitenin tüzel kişiliğini temsil eden, yönetimden, eğitim ve öğretimin düzenli yürütülmesinden sorumlu profesör.*” olarak tanımlanmıştır. Kelime söyleyişten de anlaşılacağı üzere Türkçe değil Fran-

sızcadır. Zira Türkçede “o” ve “ö” ünlüsü ilk hece dışında bulunmaz. Latince “rehber, kılavuz, yönetici” demek olan **rector** sözcüğünden alıntılanmıştır. Latince **regere, rect-** “*doğrultmak, yönetmek*” fiilinden **+or** sonekiyle türetilmiştir. Dinî kavramların zamanla eğitim hayatında yer aldığına şahitlik ettiğimiz bazı kelimeler vardır. İşte bu

da onlardan birisidir. Kelime, Hristiyanlık inancıyla ilişkilidir. Kilisedeki yöneticilerden hareketle bu kelime kullanılmıştır. Tarihte Anglikan ve Katolik kiliselerinin bazılarında rektörlerin var olduğu da kaynaklarda ifade edilmektedir. Bu arada kelimenin Romalı yöneticiler ve Tanrı için de kullanıldığını da belirtelim.

Tarih

TDK Sözlüğünde birden fazla anlamı olan ve “*Bir olayın günü, ayını ve yılını bildiren söz.*” şeklinde ilk anlamı belirtilen kelime, Arapların başkaca dillerden alıp *erraha/verraha* fiilinden türemeleriyle oluşmuştur. Bu kelimenin ay’la alakalı olduğunu da belirttiğimizde neden Araplarda ay takvimi kullanıldığı daha anlaşılır olacaktır. Çünkü “tarih”in تاریخ anlamlarından birisi de günün tarihini yani hilalin kaçınıcı gününü olduğunu belirlemektir. Gel gelelim Batı dillerinde durumun nasıl olduğuna: Latince *calendarium* (takvim) kelimesinin de *calendae* “*ayın ilk günü, hilalin görüldüğü gün*” anlamına geldiğini hayretle görebilirsiniz. Batı Dillerinde ‘tarih’ karşılığında kullanılan *histoire, história, history* gibi kelimeler de Eski Yunanca

(h)istoria “*araştırma, sorgulama, inceleme; sözlü veya yazılı anlatı, tarih*” sözünden türetilmiştir. İngilizcede *story* “*hikâye*” sözcüğünün *history* ile aynı anlama gelip zamanla birinin hikâye bir diğerinin tarih anlamında kullanılmaya başladığını da belirtelim. Bizde *history* yerine kelimenin ses bakımından değiştirilerek *anlatı, mitoloji* manasında “*esatir*” şekline çevrildiğini de söylemek de yarar vardır. Son olarak İngilizcede birden fazla anlamı olan “*date*” kelimesinin de Latince *datum* “*verildi, bir mektubun veya belgenin tanzim edildiği yer ve tarih için kullanılan deyim*” sözcüğünden alıntılanıldığı gibi bir bilginin yanında Arapça ile ilişkisi bakımından “*hurma*” anlamında kullanıldığını da ifade ederek tarihe not düşelim.

Andragoji

Günümüzde “Hayat Boyu Öğrenme”nin bir alanı olarak da tanımlanabilecek olan bu kelime “yetişkin eğitimi uygulamasıdır.” Bu terim ilk olarak 1833’te Almanya’da ortaya çıkmıştır. Kelime, Yunanca “insan” anlamına gelen anēr (άνήρ) veya andros (άνδρὸς) ve “rehber” anlamına gelen agogos (ἀγωγός) kelimelerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur.

İmkânlar dolayısıyla örgün eğitimlerini tamamlayamayan bireylerin eğitilmesi, çıraklık eğitimi kapsamında kişinin deneyimleri ve gereksinimlerine göre planlanan bir

eğitim sürecidir. Yetişkin öğrenimini teşvik etmeyi amaçlayan yeni bir model olarak Knowles tarafından başlatılmıştır. Bu uygulama Avrupa’da oldukça ilgi uyandırmış ve bireysel yetenekler, istekli olma ve güdülenme açısından öğretene kontrollü öğrenme yaklaşımından ayrılarak bu yönde çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Hatta Amerika’da Amerikan Yetişkin Eğitimi Derneği bile kurulmuştur. Ülkemizde Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından pek çok modülde yetişkinler için eğitimler verilmekte ve kişiler bu sayede kendilerini geliştirerek meslek sahibi olmaktadır.

Dolap

Türkçe sözlükte birçok anlamı bulunan ve sınıflarda öğrencilerin eşyalarını koydukları bölme veya çekmeceli mobilyaya dolap denilmektedir. Zamanla kullanım özelliğine göre elbise dolabı, buzdolabı, evrak dolabı gibi isimler alan kelime anlam değişikliğine uğramıştır. Farsçada ilk anlamı su çarkı demektir. Ne kadar ilginç değil mi! Farsça “dol” دول “kova” ile ا ب “âb” kelimeleri bir araya getirilerek “dolâb” şeklini almıştır. Peki nasıl oldu da dolap, su çarkı anlamından çıkıp eşyaların konulduğu bir mobilya hâline geldi. Cevabı çok açıktır: Zira eskiden su değirmenleri dönerek suyu yerden alıp yukarı doğru kaldıran bir düzeneğe sahipti. Bu çarkların arasına su dolar ve çarklar suyu tutar. Bu özelliğinden yola çıkılarak dolaplara da bir şeyler konulması akla gelmiştir. Ayrıca dolapların kapıları da açılıp kapanma özelliği ile buradan esinlenilerek yapılmıştır. Zaten Akatçada da dâlu “dönmek, dolanmak” anlamına gelmektedir.

Oyun

Çocukluk döneminin olmazsa olmazı ve araştırmacılar tarafından en iyi öğrenme yöntemi olarak kabul edilen oyun kelimesinin kökenini ele almadan önce bazı araştırmacıların oyun terapisi ile çocukların ruhsal durumları hakkında da incelemeler yaptığını ve çocukluk yıllarının vazgeçilmezi olan bu etkinliklerin eğitim hayatında da hem öğretme hem de dinlendirme amacıyla tatbik edildiğini ifade ederek kelimenin nereden geldiğine bakalım. Oyun gerçekten ilginç bir kelime... TDK Sözlükte tamamina on iki anlamı vardır. İlk anlamı “yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence”dir. Çocukluktan itibaren karşımıza çıkan bu kelime daha sonrasında hayatımızda değişik manalarda da kullandığımız bir anlam zenginliğine sahiptir. Hileden tutun da güreşte hamle yapmaya, tiyatro veyahut sinemada sanatçının rolünü yansımasına kadar nice anlamlar yüklenmiştir sözcüğe.

Kelimenin kökeni Türkçedir. Eski dönem eserlerinde günümüzdeki anlamını korur mahiyette “eğlence, dans etmek, yarış” manasında kullanılmıştır. Bazı araştırmacılar kelimenin Şamanizm ile ilgili olduğunu görüşünü savunur. Şamanın hareketlerinden yola çıkarak oyun kelimesinin türetildiğini belirtirler. Kelime Eski Türkçede “oyun” şeklinde “nazal n” ile yazılmıştır. Diğer dillerde de oyun kelimesi; dans, hareket anlamından türetilmiştir. İngilizcede oyun anlamında kullanılan bir başka kelime de “play”dir. Bu sözcük Anglosaksonca’daki “plegan” (fiziksel egzersiz yapmak) fiilinden türetilmiştir. Yine oyun anlamında kullanılan bir başka kelime olan “game” de Anglosaksonca “gaman” “bir araya gelmek, toplanmak, beraber bir iş yapmak” fiilinden türetilmiş ve oyun anlamında kullanılagelen bir kelime olmuştur.

İLETİŞİM VE HESAP BİLGİLERİ

GENEL MERKEZ

Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay Caddesi No: 22
Altunizade Üsküdar / İSTANBUL

Telefon: +90 216 323 35 35

• iletisim@turkiyemaarif.org • www.turkiyemaarif.org

TÜRKİYE MAARİF VAKFI BAĞIŞ HESAP BİLGİLERİ

IBAN

VakıfBank	
TL	TR61 0001 5001 5800 7306 0925 82
USD	TR84 0001 5001 5804 8018 0952 52
EUR	TR42 0001 5001 5804 8018 0810 70
Ziraat Bankası	
TL	TR37 0001 0008 2481 9873 6050 01
USD	TR69 0001 0008 2481 9873 6050 07
EUR	TR42 0001 0008 2481 9873 6050 08
Halk Bank	
TL	TR94 0001 2009 7530 0016 0000 38
USD	TR33 0001 2009 7530 0058 0003 90
EUR	TR60 0001 2009 7530 0058 0003 89
Türkiye Finans Katılım Bankası	
TL	TR49 0020 6003 1903 6485 7400 01
USD	TR65 0020 6003 1903 6485 7401 01
EUR	TR38 0020 6003 1903 6485 7401 02
Albaraka Türk Katılım Bankası	
TL	TR33 0020 3000 0398 8457 0000 01
USD	TR06 0020 3000 0398 8457 0000 02
EUR	TR76 0020 3000 0398 8457 0000 03

IBAN

Emlak Katılım Bankası	
TL	TR49 0021 1000 0005 2211 0000 01
USD	TR65 0021 1000 0005 2211 0001 01
EUR	TR38 0021 1000 0005 2211 0001 02
Yapı Kredi Bankası	
TL	TR84 0006 7010 0000 0052 5409 64
USD	TR62 0006 7010 0000 0052 5400 02
EUR	TR07 0006 7010 0000 0052 5400 22
Vakıf Katılım Bankası	
TL	TR49 0021 0000 0000 8566 0000 01
USD	TR65 0021 0000 0000 8566 0001 01
EUR	TR38 0021 0000 0000 8566 0001 02
Ziraat Katılım Bankası	
TL	TR10 0020 9000 0014 8794 0000 10
USD	TR32 0020 9000 0014 8794 0000 02
EUR	TR05 0020 9000 0014 8794 0000 03
Garanti Bankası	
TL	TR82 0006 2000 4220 0006 2934 05
USD	TR92 0006 2000 4220 0009 0599 56
EUR	TR22 0006 2000 4220 0009 0599 55
Kuveyt Türk Katılım Bankası	
TL	TR58 0020 5000 0948 1373 6000 02
USD	TR04 0020 5000 0948 1373 6001 01
EUR	TR74 0020 5000 0948 1373 6001 02

MİSAFİRPERVERLİKLE BULUŞUN

Gülyüzlü kabin ekibimizden en iyi hizmeti alın

TURKISH AIRLINES

Ürün ve hizmetler, uçuşun süresine ve uçağın modeline göre değişiklik gösterebilir.

Kurulduğumuz günden bugüne,
sizden aldığımız gücü yine sizinle paylaşıyoruz...

**Başarılarla birlikte yürüyor,
hep birlikte büyüyüyoruz.**

88.yıl

#ZiraatKatılım8yaşında

Ziraat Katılım
Paylaştıkça daha fazlası

0850
220
50 00
Müşteri İletişim
Merkezi
www.ziraatkatilim.com.tr

[Twitter](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [YouTube](#) /ziraatkatilim